

ÚJ!

1988.
IV. évf. 4. (11). szám
Ára: 39 Ft

ötlet

video

magazin

VIDEO T 4

1061 Bp. Majakovszkij u. 40.

Tel.: 424-778 426-942 425-368

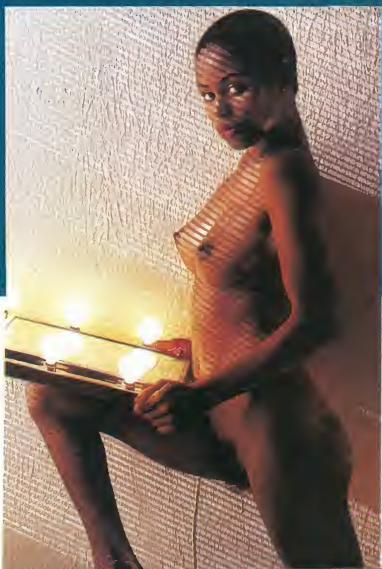
Kedves Olvasó!

Útók a fotelban, mint szerte az országban milliók így vasárnap este, és ernyedten nézem a televízió képernyőjén azt a rózsaszín mosolyú, kövérkés embert, aki csak úgy ontja ránk a válogatott közhelyeit. A második programon nemzetközi törverseny középdöntője folyik, így hát zshipadok tovább a hétvégi ellenmúson (nevezünk jobb híján „ellenmúsonak” azt, ami annyira unalmas, hogy mindig inkább a hirdetett ígék ellenkezőjét vagyok hajlamos elhinni), s feltehetően a hervasztó kábulat teszi velem, hogy félálomban a képmagnó távvezérlője után nyúlok (csak a képmagnó távvezérlhető, illetve a videobemeneten keresztül a tévé csatornaváltó funkciója is), szóval fogom a távvezérlőt és nyomogatom rajta az „FF”, vagyis a Fast Forward, a gyors képkereső gombját.

Mániákus és szórakozott videósként elfelejtetem, hogy a műsort nem tudom gyorskeresővel odébb csévélni, amint az unalmasabb filmrészeknél szokás, mert ezt a kazettát nem egy amatőr videomagnóban, hanem egy stúdióban játszószék le. A kép tehát nem mozdul, ömlik az ellenmúsor rendületlen. Egyelőre központi antenna híján csak a tévé kikapcsolása vagy egy videokazetta vált meg a profi technológiával készült amatőr műsoroktól. De már fejünk felett repkednek a műholdak, amelyek év végére egyes számítások szerint százezer hazai háztartásnak nyújtanak alternatív szórakozási lehetőséget.

S ahogy a tetőkön egyre gyarapodó parabolaantennákat figyelem, az infláció mellett ez lesz a másik tervadat, amit biztosan túl fogunk teljesíteni.

Bíró Zoltán

videó

magazin

ötlet

VIDEOVILÁG

Pillantás a profi video világába	10
Akár hiszi, akár nem	10
Az LDK 90-től az S-VHS-ig	10
Ez nem tuberkulózis	11
És egy U-Matic editáló	12
A Saca-felvétel	12
Nem mehetünk el szó nélkül	13
Optikai előtétek	13

VÁSÁRLÁS

Itt az új forgalmi érték!	34
Dollárért - idehaza	35
Forintos kazetták	36
Utazási körkép	36
Keres - kínál	37

KISLEXIKON

17

FILMGLÓBUSZ

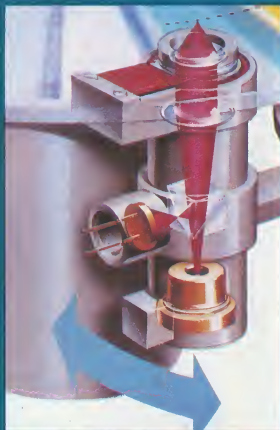
Max Headroom • A veszedelmes barát	4
Vidám szellemvadászok • A tökéletes férfi	4
La Bamba • Randevő egy ismeretlen-nel • Ejszakai játékok • Jégkebek	6
Fassbinder elvesztett tisztessége	9
AIDS és VIDEO	27
Szerilem és erotika a film-művészetben 7.	38
Az én Vietnam-filmem	46

TESZT ÉS TECHNIKA

Megmunkáltunk egy FUNAI-t és egy GRAETZ-et	14
100 Hz-es tévé	18
A Csillagfény diszlelei mögött	28
A lézer disc	41

HÁZUNK TÁJA

Kallódó videók	30
Ami a moziban nem látható	30
Hírek	31
Sikerlista	32
Videóta	32
Kivételezés	33

Az Ötlet hetilap magazinja • Felelős szerkesztő: Horváth Béla
Szerkesztő: Bíró Zoltán • Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
Képszerkesztő: Kiss Árpád • Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103-105.
Lévelem: Budapest 1986 • Telefon: 203-803, 203-804 • Telex: 22-7363

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Király G. István igazgató • Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16.
Kossuth Nyomda, Budapest 88.0298 • Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Címnap: Batha László
HU ISSN 0237-5141

Vidám szellemvadászok I.

(REAL GHOSTBUSTERS)

Vége egy mulatságos rajzfilmsorozat, amit nyugodt szívvel lehet ajánlani a gyerekeknek, akik egyebet sem látnak a videón – még a nekik szánt filmek leg-többjében is – mint iszonyatot és véres erőszakot. Ebben a sorozatban, amelyben most egy kazettán lévő három folytatását mutatjuk be, vidám és mulatságos szellemvadászflúk kalandjaival ismerkedhetünk meg.

Az első filmbetét címe „Knock-knock”, ami körülbelül annyit jelent, hogy „Kop-kop”. A New York-i metróban tiltakozatos ajtóra bukkannak a munkások. Mielőtt még kinyithatnák, hogy megnézzék, mi van mögötte, az ajtó magától kicsapódik és gonosz „szellemi” energiák szabadulnak rá a metrórendszerre, amelyek lehetetlenné teszik a normális működést. A rend helyreállítása a vidám szellemvadász fickókra vár. Az ellen-séges hatalom fészke felé haladva elhaladnak az elveszett lelkék mellett, megküzdnek egy föld alatti hurrikánnal, ám végül sikerül aktiválniuk a részecskegyorsítójukat, hogy „klick-tassák” a gonosz szellemeket.

A második filmben a szellemvadászok jól megérdemelt szabadságukat töltik New Orleansban egy parapszichológiai kongresszuson. A szállodájuk azonban nem valami fényes, arról nem beszélve, hogy szünet nélkül „nyomja” egy jazz zenekar is az ipart, egy perc nyugtot sem hagyva a cimboráknak. Mikor aztán a zenészeket közelebből is megnézik, kiderül, hogy a Gonosz szellem megtestesülése ő és a város lakóit úgy próbálja uralkodni elé hajtani, hogy amíg játszanak, visszafordítja az időt. A dolgot tovább bonyolítja, hogy a szellemvadászok a speciális felszerelésüket New Yorkban hagyták. De aztán feltalálják magukat és kilölejtik a szellem-blues leghatékonyabb ellenszerét, a rock'n'rollt...

A harmadik filmben az egyik szellemvadász apukája is bekapcsolódik a harcba, mert rossz a lelkiismerete. Ugyanis szellemvadász poncsókat adott el, amelyek valójában semmit nem érnek a szellemekkel szemben. Így hát az Apogon nevű expedíós hajó legénysége hiába ölti magára a poncsót, elragadják őket a szellemek. A flúk persze az elkeseredett poncsókereskedő segítségére sietnek.

Max Headroom

Az angol Channel 4 televíziós társaság műsorvezető után kutatott legújabb zenés videoszorozatuk élére. Olyasvalakit kerestek, akinek markánsak a vonásai, nemzetközi viszonylatban is sikervárományos és a külseje összetéveszthetetlen. Egy fiatal reklámszakemberük javaslatára elhatározták, hogy nem folytatják tovább a fáradságos keresgélést, hanem ők maguk „alkotják meg” az ideális műsorvezetőt.

„Nyersanyagként” Matt Frewer filmszínész használták fel, akinek a fejére egy speciális maszkot húztak, a feje búbjára parókat biggyesztettek és a szemére acéllel kontaktlencsét helyeztek. Az így keletkezett műarcot egy erre a célra kidolgozott grafikai számítógépprogrammal tovább „ide-

genítették”, a színes hangját pedig szintetizátorok segítségével eltorzították: Max Headroom megszületett!

Az új sztárnak fantasztikus sikere lett, már az első adás után Max nevével az ajkukon bújtak ágyba plüssmacskáikkal a szengébb korosztály tagjai, akiket valósággal megbabonáztott a „műfiú”. Megkezdődött a Max Headroom-kultusz és örület. A készítőket négy millió dollárért (!) adták el a figurát reklámcélokra a Coca-Cola cégnek, amely Maxszel száll ringbe a Pepsi üdvöskéi, Tina Turner és Michael Jackson oldalán. Azóta Maxnek már volt egy önálló talkshowja (pardon: ténélreje) és szerződést kapott egy izgalmas filmsorozat főszerepére. A tegeslegújabb részben,

A veszedelmes barátnő

(SOMETHING WILD)

USA, 1987
Főszereplők: Jett Daniels,
Melanie Griffith
Rendezte: Jonathan Demme
104 perc

Öveket becsatolni, újabb yuppie-film következik! (Yuppie fiatal, nyugati üzleti körkben élő és dolgozó „karrierértelmiség”). A történet főszereplője Charles Briggs New York-i adótanácsadó rendezett anyagi és családi élettel, két bájos gyermekkel és egy csinos feleséggel.

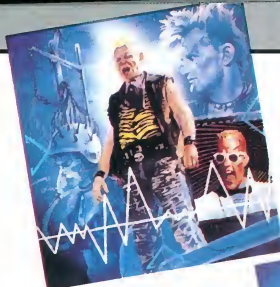
A jöképű fiatalember a 100%-os yuppie-ideál megtestesítője, vagyis törekvő, kötelességtudó, ambíciózus, viszont fantáziátlan és egyetlenné dolog érdekli: a pénz. Eppen szokásos ebédjét fogyasztja a sarki pizzásnál, mikor gondol egy nagyot és fizetés nélkül kilép az ajtón. Az élkezde tulajdonosa ezt nem veszi észre, a szép és excentrikus Lulu viszont igen. Eppen arra jár a színesre pingált hatalmas „cirkálójával” és felajánlja az alkalmi svindlernek, hogy elviszi a munkahelyére. Am az utazás nem a férfi munkahelye előtt ér véget, hanem sok-sok kilométerrel távolabb, a szép Lulunak ugyanis tisztességtelen szándékai vannak a védtelen yuppie-val szemben. Egy útszéli motellben szabályosan megerősözkölja és ezzel – úgymond – „lüzhányót szabadít fel” a férfi lelkében és testében.

Az erotikus film hamarosan krimibe csap át, az újdonsült szerelmespár összefut Lulu férjével, aki egyenesen a börtönből érkezett. A találkozás eredménye: a vadállásai férj kirabol egy benzinkutat, félholtra veri Charlie-t és megpróbálja azt a látszatot kelteni, hogy ő volt a támadó, ráadásul elrabolja a neje öngyágását. A kis híján kétórás film második felében aztán felmerül, hogy a férj talán mégsem a férj, s hogy Lulu talán mégsem az, akinek játssza magát.

Érdekes néhány szót szólni a kiváló színészi teljesítményt nyújtó női főszereplőről, Melanie Griffithről. Az édesanyja Hitchcock Madarak című filmjével vált világhírűvé (a neve Tippi Hedren, ő alakította a fiatal szőke nőt) és a film forgatásakor a kis Melanie is ott lábatlanodott a stáb körül, igaz, nem sokáig, mert Hitchcock hamar elzavart minden gyereket a forgatásról. Helyette viszont Melanie-nak ajándékozott egy koporsóban fekvő kisbabát, ami az édesanyját ábrázolta a híres filmbeli kosztumban – bizarr ötlet a bizarr Mesteriől.

egészen pontosan 1988. február 4-én Max ünnepelesen bejelentette, hogy indul az Egyesült Államok elnökválasztásán...

A legelső történet címe Végzetes reklámok és egy tévétársaságnál játszódik. Edison Carter a Network 23-nak, a világ legnagyobb tévétársaságának sztárriportere (a szerepet ugyanez a színész alakítja, akire Max Headromot "ráépítették") mindig és mindenütt ott van, ahol történik valami érdekes. Egy nap különös esetről szerez tudomást: valaki felrobban (!?) a tévékészüléke előtt, tévézés közben. Carter az asszisztensnőjével a titok nyomára bukkann. E szerint az úgynevezett pszichoreklámok, amelyek néhány másodperc alatt több ezer képpel bombázzák a nézőt, halált is okozhatnak, ha a tévéző sze-

Carter emlékszik, egy sorompó, amin ott a figyelmeztetés: Max Headroom.

A másik háromnegyed órási film ugyanezen a kezdeten a „Skateboard-harcosok” címet viseli, és arról szól, hogy új, véres sport terjed el

mély véletlenül a szuperérzékenyek kategóriájába tartozik. Am a titkot Carter nem tudja nyilvánosságra hozni, mert a tévétársaságnak esze ágában sincs egy ilyen „semmiség” miatt a legjobban fizető reklámügyleteit elveszíteni. Az újságíró menekülni kényszerül, de egy föld alatti garázsban bekerítik az üldözői. Az utolsó, amire

a gazdagok szórakoztatására: skateboardon sikió „gladiátorok” vívnak egymással véres csatát (késell és egyéb szűrővágó-hasogató-őlszerszámokkal), míg az egyikük meg nem hal. Ennek a gonosz örületnek csak egy ember, Max Headroom vehet véget...

A tökéletes férfi

(MAKING MR. RIGHT)

A film központi figurája a harmincas éveiben járó, intelligens, vonzó, szellemes tanácsadó, Frankie. Ügyfeleinek tanácsokat ad, miként tudnák magukat legkönnyebben „eladni”, azaz elfogadtatni. Legnagyobb szakmai sikerét azzal aratja, hogy sikerül befuttatnia egy kongresszusi képviselőt, név szerint Marcus urat. A magánéletben a kettőjük kapcsolata „nem jön össze”, ám a kudarcért kárpótolja a csinos Frankie-t az az izgalmas feladat, amit Mr. Marcus ad neki: ki kell találnia az első műember, Ulysses image-ét, a tökéletes robotét, akit egy világűrbeli utazásra szántak készítői.

Az androídról hamar kiderül, hogy mégsem olyan tökéletes, mint amilyennek alkotója hitte. Már a Frankie-vel való első találkozáskor kiég benne egy biztosíték – igaz, ezt egyszerű kijavítani úgy, hogy lecsavarják a fejét és kicserélik a hibás alkatrészt. Frankie lasscskán megszokja, hogyan bánjon a tanulékony és buzgó szerkezettel, és hogyan verje a műfejebe a viselkedési alapszabályokat. Egy nap aztán baj történik, mert Ulysses kitör a laborból és bevásárlási orgiát rendez az egyik méregdrágá ruhaüzletben.

Nem sokkal később újabb affér szakítja félbe a viszonylag harmonikus együttműködést: Frankie egyik barátnője „csábítja el” a műembert és lelkesedéssel beszél a vele átélt erotikus gyönyörökről. Igaz, a tüzes együttléti eredményeként a robotnak nemcsak a fejét csavarják el és ki, hanem az összes végtagja is kificsáradik, s a barátnő elképedten nézi, amint Frankie néhány mozdulattal újraéleszti a holtaknak hitt szeretőt.

Vészeken közeleg a perc, mikor Ulyssesnek indulnia kell az űrbe, mert várja a feladat, amiért alkotója létrehozta: a fontos űrutazás. Hiába tiltakozik a robot, nincs kegyelem, Frankie könnyek között nézi a tévéközvetítést az űrhajó fellevéséről, amikor csöngetnek...

Főszereplők:
John Malkovich,
Ann Magnuson
Rendezte:
Susan Seidelman
98 perc

La Bamba

USA, 1986

Főszereplők:
Lou Diamond Phillips,
Esai Morales

Rendezte:
Luis Valdez

104 perc

A történet 1957-ben kezdődik Kalifornia egy kis településén, ahol az ifjú Ricardo Valenzuela anyjával és barátjával, Rosie-val éldegél. Napközben egy gyümölcsültetvényen dolgozik, esténként pedig gitárján játszik és arról álmodzik, hogy egyszer híres zenész lesz.

Egy nap megjelenik nála a féltestvére, aki meggazdagodott a kábítószerek-kereskedelemből és rábeszéli a családot, hogy költözzenek le hozzá Délre. A sorsuk jobbra fordul: Ricardo anyja munkát talál, a fiú is beiratkozhat a középiskola-ba, Rosie-t viszont elcsábítja a féltestvér, és teherbe ejti. Ric beleszeret egy osztálytársába, de a lány szülei hallani sem akarnak a kapcsolatáról, mert a gavallér ereiben mexikói vér is csörgödez. Ezek után Ric szinte minden idejét a zenének szenteli.

Az első fellépés helye egy ócska lebuji, de lassacskán megjelenik a közepes méretű kultúrházak kapui is az együttes előtt. Egy ilyen koncerten hallja meg őt egy lemezársaság producere és szerződteti. Ricardo Valenzuelából Ritchie Valens lesz. A kezdeti bukkadás után üstökösként ível fel a fiú karrierje. Televíziós showkban lép fel, a lemezeit millió-száma vásárolják. A mexikói népdal, a „La Bamba” rockváltozatával belép a szupersztárok szűk körű klubjába. Az édesanyjának vásárol egy villát és ő maga is éli az újdonsült miliomások kellemes életét – igaz, egyedül. Eltiltott szerelmének ír egy dalt, és bejuttatja neki a telefonba. A vég azonban egyre közelebb. Ritchie országos turnéra indul, amikor a repülőgéppel, amin ül, lezuhan. Nemcsak ő, de Buddy Holly és a The Big Booper tagjai is szörnyethalnak. Ha a sors több időt hagyott volna a tehetséges fiúnak, talán ma olyan fogalom lenne a neve, mint Elvis Presley-é. A La Bamba című szám még ma is olyan népszerű, hogy egy új feldolgozása az idei Grammy-díj egyik esélyese volt. A Radio City Music Hall szakmabeli közönsége New Yorkban csaknem olyan lelkesedéssel ünnepelte a dalt, mint Whitney Houston szupersztáregyeit vagy az elképesztően, már-már túlzottan profi Michael Jackson. Nem kétséges, hogy a film készítőinek a sláger fantasztikus sikere juttatta eszébe a hajdani tinédzsersztárt, és filmre kíváncsozók tragikus életét.

Randevű egy ismeretlennel

(BLIND DATE)

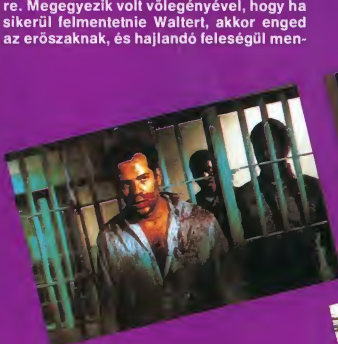
Emlékeznék még a Reggelire Tiffanyánál? Vagy a Rózsaszínű Párducra? A filmek rendezője Balke Edwards a kritikák egybehangzó tanúsága szerint megint nagyszemű vigjátékok készített. Walter, a film főszereplője egy finanszírozási ügyekkel foglalkozó cég buzóg munkatársa. Éppen egy hivatalos vacsorán kellene részt vennie a rendkívül lenyűgöző és konzervatív japán ügyféllel, ám van egy apró bökkenő: Walter megrögzött agglegény és fogalma sincsen, kívül fog megjelenni az étteremben, amikor eleget tesz a hangúlyozottan két személyre szóló vacsorameghívásnak. A bátyja segítségével ad neki egy telefon-számot, ami egy olyan ifjú hölgyé, aki szívesen vállal ilyen „beugrásokat”. Az öcsé lelkére köti azonban, ne hagyja, hogy a nő akár egy kortyot is igyon, mert akkor elszabadul a pokol!

Walter autójával a lány lakásához halit, s elál a lélegzete, mert Nadia olyan gyönyörű. Hogy lenni szokott: szerelem az első látásra, s leledve minden jó tanács. Az étteremben természetesen bekövetkezik a katasztrófa: a becsipett hölgy az előételel névelőgörcsöt kap, a főételnél megássa Walter sírját, a desszertnél már ki is van rögva – mégpedig azonnali hatállyal. Am mindez még csak a kezdet! Másnap Nadia exvőlegénye, David addig mesterkedik, míg Walter, részeg álmokfutásért és tiltott fegyverviselésért a börtönben találja magát. A balszerencsés lovagnak egy jó ügyvédre volna szüksége. Pusztá véletlenségből a vérszomjas és bosszú-éhes David éppen ügyvéd, mégpedig igen-

csak sikeres; no nem arról van szó, hogy olyan kitudó szónok volna, ugyan dehogyal! A papája viszont a bíról székben ül, ami garancia a perek megnyerésére. Walternek siralmasan jó a szénája.

Am Nadia, aki időközben kiláncszodott, tervet kovácsol új szerelme megmentésére. Megegyezik volt vőlegényével, hogy ha sikerül felmentenie Waltert, akkor enged az erőszaknak, és hajlandó feleségül men-

ni Davidhez. Nem sokkal később Walter előtt megnyílik a börtön kapuja. Am nagyon sietnie kell, ha viszont akarja látni Nadiát, mert a házassági ceremónia már el is kezdődött...

USA, 1986

Főszereplők:
Kim Basinger, Bruce Willis

Rendezte: Blake Edwards

92 perc

Éjszakai játékok

(NIGHT GAMES)

Két asszony kocog a tengerparton, s közben persze magán-életük titkairól beszélnek. A fiatalabb boldog házasságban él egy sikeres könyvkiadóval, az idősebb pedig jó néhány férj és alkalmi kapcsolat után az öntudatos nők egyedülálló életét éli. A jelmeztervező fiatalasszony házassága – mint ahogy a nézők az első pillanatban már gyanítják – közel sem zavarmentes. Igaz, hogy férjével őszintén szeretik egymást, de egy gyermekkori riasztó élmény utóhatásaként az asszony képtelen normális szexuális életet élni. Hiába minden kedveskedés, tapintat, a döntő pillanatban hisztérikus sikolyokkal és kiabálással tiltakozik.

A férj egy rosszul sikerült születésnap ünnepség után ismét magáévá akarja tenni feleségét – ismét eredménytelenül. Reggel aztán a feleség hiába keresi élete párját, az a hollywoodi álomkertből Párizsba utazott. A két barátinó ezután egy darabig együtt üti el az időt, majd a feleség egyedül marad a hatalmas házban. Félelmek kísértik, szellemektől tart, s végül bekövetkezik, amire számított. Egy este egy általa tervezett ruhákba és maszkba öltöztet „kísértet” jelenik meg a folyosón.

Az első rémület elmúltával meglepve tapasztalja, hogy a szellem hús-vér ember, s mi több, az is kiderül róla, hogy osztályon felül szerető. Másnap este már várja különös látogatóját, és nem csalódik: a „kísértet” ismét megjelenik és beteljesíti az asszony vágyát, vágyait.

Igy megy ez jó néhány alkalommal, mindig más és más öltözetben és színhellyel – szépen fotográfálva, érzelmes zenével, míg végül fény derül a titokzatos szerető személyére. A film franciás kétértelműséggel fejeződik be, hiszen nem tudjuk meg, vajon hazatér-e a férj, s ha igen, mihez kezd majd „felgyógyult” feleségével...

USA, 1986

Főszereplők: Cindy Pickett, Barry Primus,
Joanna Cassidy, Paul Jenkins, Gene Davis

Rendezte: Roger Vadim

95 perc

(Kölcsönözhető a MOKÉP Videotékából)

Jégkeblek

(LES SEINS DE GLACE)

Hosszú, barna leomló haj. Mélytűzű szemek és biborpiros ajkak. Valahogy így kezdődik egy tipikus „végzet asszonya” személyleírása. S hogy miképpen folytatódik, arra filmek tulajdoni adnak feleletet. Georges Lautner francia filmrendező sem tesz mást Jégkeblek című filmjében, mint a jól ismert és bevált sémát követve egy varázslóan vonzó nőt – igaz, szökét – (Mirelle Darc) állít története középpontjába.

Hogy a sztori mégse legyen unalmas, kitalál köré egy sejtelmes, vérfagyasztó történetet, meg persze szerződött két világsztárt: Alain Delont és Claude Brasseurt, s máris indulhat a felvétel...

A kissé kopaszodó író (Claude Brasseur) a téli Nizza egy agglégénylikasában körmöli sorra az újabb és újabb filmforgatókönyveket. A tengerparton egy csinos, szőke nővel találkozik, aki azonban nem veszi jónéven közeledését. A megígézt férfi végül a nő kocsija elé fekszik, s ez a „romantikus megközelítés” használ, megtudja a várva várt telefonszámot.

Az ígéretnek induló kapcsolat azonban a beteljesülés helyett egyre több talányt rejt magában. Megjelenik egy titokzatos fekete auto, amely állandóan követi a szerelmespárt, a lány időnként eltűnik, s végül egy jóképű ügyvéd (Alain Delon) hivatja házába az író. Itt tudja meg, hogy az ártatlan, vonzó nő tulajdonképpen gyilkos, méghozzá a saját férjét ölte meg. A börtönt csak a furfangos ügyvéd segítségével úszta meg, aki a bíróság előtt bebizonyította, hogy védeence nem volt beszámítható állapotban a gyilkosság idején. Az ügyvéd, bár nő, szintén szerelmes a lányba, s mindent megtesz, hogy meghódítsa őt.

A történet ezek után véres fejezetekkel folytatódik. Először a lány házának kertésze lesz gyilkosság áldozata, majd az ügyvéd öccse, aki egyébként szintén a „szőke ciklon” titkos hódolója volt. A szerencsétlen, szerelmes író időközben többször leltik, megverik – de ő mégsem adja fel. Meggyőződése ugyanis, hogy minden szörnyűség csak az ügyvéd képzelete, s hisz abban, hogy a lányt jó útra terelheti. Naivitásáért majdnem az életével fizet.

Francia

Főszereplők: Alain Delon, Mireille Darc,
Claude Brasseur

Rendezte: Georges Lautner

100 perc

(Kölcsönözhető a MOKÉP Videotékából)

**Speciális
igényével
forduljon
speciális
szaküzlethez!**

**Az ÁPISZ
számítástechnikai
szaküzletei:**

**Budapest VIII.,
Szigony u. 15.
tel.: 143-446**
**Budapest XI.,
Budafoki út 7.
tel.: 665-503**

Fassbinder elvesztett tisztessége

Mint egy túlgerjesztett fantáziájú újságíró lihegő riportorozatában: a filmrendező útját elhagyott, kiátszott öngyilkos szerep, kábítószerpartik, biszexuális szerelmi háborúk, provokáló színházi előadások kísérik. Kitérdelt nadrágjával és fekete bőrdzsekijével hergeli az NSZK kulturális potentáit és magazinfaló polgárásszonyait (köztük saját anyját), majd fényes délelőtt hordott lilomfehér szmokinggal hőkénti ugyanezeket.

„Fekete fényt akarok!” – így szólt halála előtt operatőréhez az *En vagyok a Föld szerencséje* című filmjének előkészületekor. Fekete fényt akart, korábban olyan színesfilmet, ami fekete-lehérek *lőszik*. Szinte hihetetlen és persze a gerincborzoló színes magazinokba bele sem fér, hogy élete kaotikus és démonian fekete díszletei közt milyen hagyományokra építkező és hagyományokat teremtő életművet épített föl, milyen pontos, milyen gyöngéd filmeket forgatott *Rainer Werner Fassbinder*.

Számtalan színházi előadást, sőt show-t (!) rendezett, színdarabokat és persze forgatókönyveket írt, saját és mások filmjeiben játszott – és összesen negyvenhárom filmet forgatott 1965 és 1982 között. Negyvenhárom film, s közöttük – ahogy azt az általa gondosan épített imageból vélünk – fészketlen, zabolátlan, associatív dokumentumfilmek csak elvéve találhatók. Inkább adaptációk Genet, Döblin, Kroetz műveiből, (Gurrelle, Berlin, Alexanderplatz, A forgó) vagy a Huszadik Század Mitosainak nagy figurái: Lili Marlen, Maria Braun, Lola, Veronika Voss, vagy saját életének pszichodramaszíneren (minden valódi szereplő a másik szerepében) eljátszott jelenetei (Óvakodj a szent kurvától!) – de mindig pontos, kidolgozott dialógusok, koreografikus mozgások, festő módjára kezelt kamera.

„Morálizálás nélkül segít elfogadni a banális lényegűnek, szentnek, anélkül, hogy banális és szenteskedő lenne” – így nyilatkozik kedves írójáról, Döblinről s annak harmincszor újraolvasott, majd tizenöt óras filmmé földolgozott regényéről, a Berlin, Alexanderplatzról. S ez az elemzés egyben tömör összefoglalása annak a művész cénának, melyet minden művével megcélzott s legjobb filmjeivel el is ért Fassbinder. Egy elsüllyedt Atlantisz bontakozik ki a filmtípusban, amelyet megteremteni vágyik: az *Egység és Művészet* szigete. Az a paradicsomi hely, ahol nem válik külön menthetetlenül és reménytelenül a töprengésre hajló értelmiséginek s a fogyasztásra hajló „tömegeknek” szánt műalkotás. Egy valaha volt s talán egyszer még lehetséges józú közönség helye, az emberi élet alapkérdéseinek agorája.

Fassbinder, aki a hatvanas évek végén avantgard színházi áramlatok részese, sőt teremtoje volt híres-hírhedt Action Teaterjével, s később több-kevesebb hűséggel cipelte magával akkori társait – utálta az improvizációt. Pedig dialógusai, amelyeket nemegyszer forgatás közben

lírkantolt le egy cédulára, semmivel sem emeltebbek, sürítettbekek, Irodalmibb, mint amiket az improvizáció eredményezni szokott. Sőt. A legpimaszabb közhelyek és laposságok hagyják el figurái ajkát. Igaz, keveset beszélnek. A világ egyik csodája és a Fassbinder-filmek összetelhetetlen védjegye, ahogy a közhelekről lehamlik az idő kerge, ahogy a szavak visszanyerik eredeti, ősi értelmüket. Mintha istenek beszélgetnének valamely görög tragédiában – úgy hangzik például Maria Braun szűkszavú és szenvedélyes ígérete börtönbe vonuló férjének: „Szeretek, várni foglak és érdekel-

gozom”, s a férj válasza: „Szép vagy és erős”.

Hősei keveset beszélnek, ám annál többet cselekszenek: küzdenek, harcolnak, terveket valósítanak meg. Életük tragédiája tehát nem a huszadik századvég értelmiségét megélt enervált passzivitás, hanem éppenhogy a megvalósult tervek utáni csend, üresség s a harcok alatt észrevétlen elpárolgó tisztesség.

Keveset és közheleken beszélő hősei aktívak, és nem ismerik a századunkban oly elterjedt értelmiségi betegséget, a nyavalygást sem. Amilyen gyorsan és kíméletlenül cselekszenek akár mások ellen is – ugyanolyan arctudulás nélküli nagysággal néznek szembe saját végükkel. Ezzel a korszerűlen hősiességgel robbanlaj magára évtizedek alatt összeszopórt házát Maria Braun, ugyanezzel az öngyilkos hirtelenséggel hagyja faképnél szerelmét, akéért tíz éven át sóvárgott s a maga módján harcolt, Lili Marlen is.

Fassbindernél nincsenek kismemberek és érdektelen sorsok. Ezért lehetséges, hogy filmjei fogyasztóak az életén egyébként kéjesen megbotránkozó polgárosszonyok, a moziért rajongó diáklányok, az unalmát előtű rossz nyelvdású vendégmunkásoknak is. A kezdeti évek nehézségei után ezért hozhattak anyagi hasznát is, válhattak keresett exportcikkek.

Vonzódása a melodramához, a kommerszhez, a filmgiccshez nyílt titok volt. Meg nem valósult álma egy igazi, nagyszabású, hollywoodi csodafilm, amit, bár néha fenyegetőzött vele, nem Hollywoodban forgatott volna. Nem félt a giccsőt, hitte, hogy kezében a vásári bőví is arannyá változik.

Katharina Blum, Heinrich Böll kisregényében egy nyálcsorgató és hazug riportorsorozat miatt elvesztett tisztességét egy pisztolylövéssel szerezte vissza. megölte az újságíró. Fassbinder látta a kisregényből készült filmet, tudta és elismerte, hogy ennek a filmnek az óriási sikere nyitotta ki többek között őelőtte is a kapukat, amelyen belépve a napi német gondok is filmre vihetőkké váltak. De nem szerette a Katharina Blum elvesztett tisztességét. Túl glancoltnak találta a filmet magát és túl tisztának Katharina Blumot.

A harminchat éves korában kábítószert-túladagolástól meghalt rendező életéről szóló sokrésztes riportorsorozat szerzőjével, a Semmi száguldo riporterevel harcba szállni Fassbinderért nevetséges volna – szabályt nem ismerő, öngöng, mindent kipróbáló düvel *ő maga* írta-teremtette meg botránykrónikáját.

Igy aztán Rainer Werner Fassbinder elvesztett tisztessége máshol keresendő: éppenséggel negyvenhárom fekete fénytű filmjében.

Faragó Zsuzsa

FASSBINDER MAGYARORSZÁGON BEMUTATOTT FILMJEI

1. Miért lett R. úr ámokfutó (1969)
2. A zöldségkereskedő (1971)
3. A félelem megeszi a lelket (1973)
4. Küsters mama mennybemenetele (1975)
5. Csak azt akartam, hogy szeressenek (1976)
6. Bolwieser (1977)
7. Maria Braun házassága (1979)
8. Berlin-Alexanderplatz (1980)
9. Lili Marlen (1980)
10. Veronika Voss vágyakozása (1981)

Pillantás a profi video

Profi, professzionális: a menők, a nagymenők világa. Ahol nincs megalkuvás, ahol mindenre van megoldás. Igaz, pénzért. Sőt, sok pénzért. Például arra, hogy HDTV adást lehessen rögzíteni egy helikopterről. Ez csaknem egymillió dollár – már ami a videofelszerelést illeti és annak a megoldását, hogy mindezt bezsúfolják egy helikopterbe. Ami mindenképp örült ötlet még az USA-ban is, mert mindez filmkamerával kevesebb mint századrészébe került volna...

De nem ez jellemzi igazán a profi videóást. Inkább az, hogy szolid, biztonságra törekvő – a jó képmínőség biztosítása mellett. Ez az, amiért a profi technika készülékei öt-tízszert annyiba kerülnek, mint az amatőr célra szánt rokonai. A különleges megoldások is emiatt adódnak, aminek aztán az a következménye, hogy nincs két egyforma stúdió és a képfeldolgozási eljárások elképesztően sok variánsa alakult ki, mert minden valamirevaló stúdió és annak műszaki gárdája meg akarja mutatni, hogy van valami a videotechnikában, amit csak ők tudnak. Persze a műsorcsere lehetőségének kényzsere határát szab ennek és így a kimenő produktumok szintjén azért a kompatibilitás többé-kevésbé fennáll.

Figyelmünket fordítsuk most a profi technika készülékei felé. Beutamatunk egy-egy olyan darabot, ami tipikusan nem az otthoni vagy amatőr piacra szánt tömegtermék. Ami egyben nem jelenti azt, hogy ezekben nincs legalább annyi szellemi produktum és emberi munka. Pedig a könyörtelen fejlődés éppen úgy söpri ezeket is az elavultság szemétkosarába, mint a fogyasztói elektronika termékeit – a fejlődés nem áll meg. Hajlaj az emberi kíváncsiság és ami ezt kielégíteni próbálja: a tömegkommunikációs struktúrák áthatolhatatlan szövevénye.

Akár hiszi, akár nem

ez a doboz egy objektív! Szögletes, hasábszerű kialakítása már utal a „profi” eszközre és ezt megerősíti a rájta olvasható felirat: J 50×9,5–75 mm F1,4. Nem kell bennfentesnek lenni, hogy kitaláljuk: egy ötvenszeres (!) variálva van dolgunk, amelynek fókuszátávolsága 9,5 mm és 475 mm közt változtatható, sőt ez utóbbi érték még megduplázható. Az sem mellékes, hogy fényereje 1,4 értékű. A szögletes ház magában foglalja a variót mozgó motort, az írszvezérlést és még néhány vezérlő áramkört. Mindez ⅔ coll átlójú képzékelő-felülethez illeszthető, amely tipikus méret a profi kameráknál. A japán Canon vállalat nevéhez fűződik ennek a nem mindennapi objektívnek a kifejlesztése. Sejtethető, hogy stúdiókörülmények között általában nincs szükség ilyen óriási fókuszátvágós objektívre. Egy

ilyen variózás elejétől végig felér egy videotrúckel... A helyszíni, riport-jellegű felvételeknél azonban (ENG és EFP: Electronic News Gathering, Electronic Field Production, azaz: elektronikus hírgyűjtés és helyszíni gyártás) pótolhatatlan szolgáltatást nyújthat.

E teleobjektívszerű optika mellett vannak normál és nagy-látószögű objektívek is, amelyek ugyancsak elvannak látva variálva. Az itt látható Fuji gyártmányú ultra-nagy-látószögű varioobjektív fókuszátávolsága 5,5 mm-től 47 mm-ig változtatható (8,5×), azonban egy beépített extender lehetővé teszi a 9,3–80 mm fókuszatartományban való működést is.

Az LDK 90-től az

Hogy a professzionális videokamerák jelentős része ma is képfelvétőt csövet használ, annak az az oka, hogy kevesen kínálnak olyan nagyfelbontású felvevőt képzékelő, amely a profi képmínőséghez szükséges felbontással rendelkezik. A BTS, amely a Bosch és a Philips közös vállalata, erejét egyfelte kirukolt egy ilyenél. Az LDK 90 nevű kamera frame-transzfer elven működő CCD-ke használ, amelyekkel minden sorában 604 db képzékelő elem található, amely bőségesen elegendő ahhoz, hogy a szokásos tévéadás képmínőségét elérje. Emellett természetesen rendelkezik a CCD minden előnyével: fényérzékeny, szinte zajtalan, rövidíthető expozíciós idővel bír stb.

Profi felvételi szituációkban néha igen sok időt kell eltölteni azzal, hogy a megfelelő beállítást megtaláljuk – beleértve a világítást és a kamera elektronikus beállításait is. És mire minden kész, kibővíteni valami és a felvételt nem lehet elkészíteni. Ilyenkor segít a Hitachi SK-97D típusú kamerája és a hozzá tartozó SU-97D jelű kis számítógép, amely összesen 32 felvételi helyszíni beállítást adhat képes tárolni egy beépített 3,5 hüvelykes lemezen, melyről pillanatok alatt előhívható ismétléskor a felvételi helyzet összes paramétere és a beállítás kb. két perc alatt reprodukálható. Tudjuk, hogy tévésorozatoknál ez mekkora jelentőségű lehet, ahol a felvételek egy éven át is eltarthatnak és pont a vége felé kell a sorozat kezdő képsoraira visszautalni valamit felvenni.

Tovább haladva a logikai sorrendben vegyük szemügyre egy S-VHS kamkordert, profi változatban, ami azért meglepő, mert a szuper VHS alig jelent meg, máris kinyújtotta érte a kezét a profi videóás is – nem véletlenül, ahogy arról már korábban írtunk –, hiszen minőségű mutatói kielégítik a legigényesebb profi gyártót is. (Sőt, a HDTV rögzítésére is felkészítették – de erről majd máskor.) Az S-VHS komplett háttértámoogatással rendelkezik: van hordozható felvevő, editáló szet és TBC is hozzá, amit arról a mellékelt ábra is meggyőzhet, igaz, hogy ez már a másik nagymenő, a Panasonic S-VHS készülékeit mutatja. Mindez persze egyelőre NTSC változatban, de valószínű, hogy hamarosan lesz PAL-verzió is.

SK-97D

világába

S-VHS-ig

SU-97D

JVC-S-VHS

Panasonic
S-VHS

Ez nem tuberkulózis (TBC)!

Szólni kell a TBC-kről (Time Base Corrector), azaz időalap-korrektorokról, amelyek nélkülözhetetlen elemei minden utómunkálatnak és az egyes videoforrások közötti időalap-eltérések korrigálására szolgálnak (pl. képmagnó és kamera, két képmagnó stb.). Az időalap-korrektorok legfontosabb jellemzői a sávszélesség és az időablak, vagyis az a maximális időztési eltérés, amelyet a kiolvasó jelhez képest még korrigálni tud. A sávszélesség megmondja, milyen finomságú videojelet (videóképet) lehet a TBC-ben tárolni. A nagyobb frekvenciahatár finomabb felbontást jelent, de ugyanakkor sürűbben kell mintát venni és tárolni ezeket, amihez nagyobb memóriakapacitás szükséges. Az időablak esetében hasonló a helyzet: minél nagyobb, annál több részletét (sorát) kell a videojeletnek egy átmeneti tárolóban tárolni, ami szintén memóriarögzítést és társvezérlési problémákat jelent. Mindezek természetesen a készülék árában is tükröződnek. Meg kell jegyezni, hogy készítenek olcsó, ezer dollár alatti időalap-korrektorokat is, de ezek felbontása alig éri el a két MHz-et. Ez egy gyengébb minőségű VHS képek felel meg. Jellemző még a jel-zaj viszony, aminek 50 dB felett kell lennie, a torzítás, ami jó, ha 2% alatt van, de ezt többféle módon is megadják (differenciális fázistorzítás, differenciális erősítés, K faktor stb.). Meg szokták adni a bemeneti és kimeneti jellemzőket, mivel a TBC rendszere többféle lehet és ettől függően különbözik a csatlakozási lehetőségek is.

Képünkön egy professzionális célra szánt időalap-korrektort láthatunk. Megjelenésében semmi látványos nincs: a gombok a színjel és a világosságjel bizonyos korrekciós lehetőségeit mutatják. A színjel vonatkozásában állítani lehet a jelszintet (színtelítettséget), a színfázist (ez úton színhibákat, pl. rosszul beállított fehéregyensúlyt korrigálhatunk), sőt ennél az eszköznél a korrekciót a két szintengely mentén egymástól függetlenül is el lehet végezni (bizonyos színárnyalatok korrigálása). A világosságjelnél a szintet (erősítést, azaz kontrasztot) és jelel alakot lehet változtatni ekvivaláló áramkör segítségével. A szobán forgó Model 501 névre hallgató TBC az amerikai Broadcast Systems Design cég terméke. 6,4 MHz frekvenciaátviteli képessége mutatja, hogy nem otthoni VHS készülékek kiszolgálására tervezték. Időablaka ± 8 soridőnyi. (Amatőr képmagnóknál ennél sokszorosa nagyobb lengések, sebességingadozások is előfordulhatnak.) Jel-zaj viszonya 58 dB. A mintavételi frekvenciája 16,11 MHz, ami azt jelenti, hogy másodpercenként több mint 16 milliószor vesz jelet a videojelelől – és egy-egy ilyen mintát 8 bit segítségével tárol. Mindezt a gyors A/D konverterek és az elképesztő kapacitású tárolók teszik lehetővé. Torzítása kicsi, 1% körüli érték. A gyártó megadja a kezelőszervek szabályozási tartományát, ami általában ± 3 dB, vagyis kétszeres (illetve feleakkora) viszonyt jelent.

Többféle bemenet és kimenet közül választhatunk, ami azért praktikus, mert sokféle rendszerbe lehet ezáltal a készüléket beilleszteni. Megtalálható a közönséges video ki- és bemenet és a Dub ki- és bemenet. Ez utóbbit a közvetlen, demodulálás nélküli jelátvitelre szolgál, ami kisebb torzítással és így jobb képmínőséggel jár. A Dub ki/bemenet lehet Y/C (külön színjel és világosságjel), Y/688 és Y/629 rendszerű – e két utóbbit kétféle képmagnó rögzítési eljárásra utal, míg az első a szuper VHS rendszer részére szolgál. Az adatok további részletezése ►

És egy U-Matic editáló

Íme, egy JVC gyártmányú High-band U-Matic editáló szett. Úgy tűnik, a JVC az utolsó, aki az U-Matic fejlesztésébe energiát fektetett, mert ez a rendszer ormótlan egyórás kazettájával – ami a hordozható U-Matic gépnél csak húsz perc – ma már nem felel meg a korszerűség követelményeinek. Zajcsökkentő és egyéb korrekciós áramkörök szolgálják a lehető legjobb képmínőséget, melyek között van egy hétéllású ekvalizáló is, amely a világossággal frekvenciamenetének változtatásával lehetővé teszi a mindenkor optimális állapot beállítását a zaj és a képesség közötti kompromisszum segítségével. Számos automatika szolgál arra, hogy a különféle jelforrások videojelei a mesterszalagon kifogástalan illesztéssel, töretlenül kerüljenek egymás mellé – ez az editálás és általában az utómunkálatok legérzékenyebb pontja. A Dub üzemmód lehetővé teszi, hogy az egyik gépről közvetlenül (demodulálás nélkül) lehessen a videojeleket a másik géphez levő szalagra átvinni, ami jelentősen csökkenti a másolóskor fellépő minőségromlást.

Asaca-felvevők

Időközben azonban folyik a lázas kutatás a tökéletesebb rögzítési eljárások után. Bizonyos, hogy ezek kizárólag a digitális kódolási eljárásokra épülhetnek és az is valószínű, hogy lemez lesz a hordozó egyik formája, amely már a lézertechnika segítségével bebizonyította előnyös tulajdonságait. (Lásd a lézerdiskrekről szóló cikkünket a 41-43. oldalon.) Ezek közül kikelni emelni a kedvező mechanikai tulajdonságokat és azt, hogy a felvett anyag bármely része egy másodpercen belül elérhető. Az Asaca japán vállalat előállt azzal, amit régóta vártak a profi technika területén. Így hívják: Digitális felvételt tárolható magneto-optikai lemezen. Az igazi szenzáció a tárolhatóságon van, mert az eddigi képlemez-rendszerek ennek hiányával voltak, ami rendkívüli mértékben korlátozta felhasználhatóságukat: csak gyári eljárással lehetett felvételt készíteni és az nem volt törölhető.

Az Asaca két képlemezfelvételt is kínál egyszerre. Mindkettő digitálisan kódolt videojeleket rögzít; az egyik kompozit videojelekkel dolgozik, a másik komponens rögzítést alkalmaz. Tízperces felvételt lehet készíteni, természetesen kíséreshanggal együtt, amit azután törölni lehet és új felvételt lehet készíteni. A komponens rögzítőhöz tartozik egy interfész, ami lehetővé teszi a digitális formában levő videojelek feldolgozását (trükklehetőségek stb.). A lassítás-gyorsítás, állókép és gyorskeresés hűsszoros

sebességig előre-hátra mind megszokott a szalagos rendszerekben is, kivéve az elérés gyorsaságát. Ez az eszköz arra való, hogy híreket, hírdetéseket lehessen segítségével feldolgozni és továbbítani, valamint igen jól lehet használni animációs és számítógépi grafikus munkáknál. Sokoldalú lehetőséggel várhatóan új igényeket és felhasználási módokat hoznak majd felszínre.

A harmadik Asaca készülék egy kompozit kódolást alkalmazó lemezes rögzítő, amely egy-egy lemezen 2250 db állóképet tud tárolni, melynek mindegyikéhez 15 mp hang tartozik. Lehet csak ké-

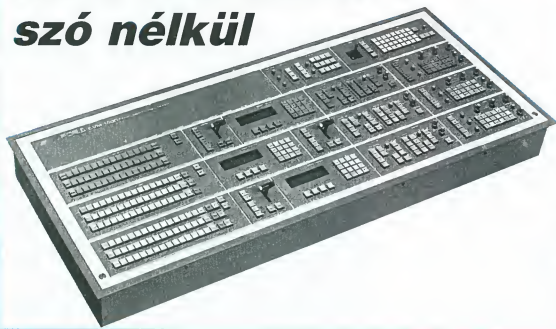
helyett csak annyit jegyzünk meg, hogy ez a készülék PAL rendszerben is létezik.

A legtöbb TBC digitális effektusokat is kínál, amelyeket általában egy külön vezérlő egységgel lehet elővarázsolni, de akinek erre nincs szüksége, nem kötelező megvásárolnia. A legegyszerűbb TBC-k nem képesek a kép „befagyasztására” és emiatt lényegesen olcsóbbak, mint bonyolultabb rokonaik: 3000 dollár körüli áron kaphatók.

Gyakran hoznak forgalomba újabban iker-TBC-ket, amelyek igen kellemes trükklehetőséget nyújtanak két videoforrás között, ahol mindkettő képmagnó. Ezek a modellek főleg kedvező árukkal teszik vonzóvá magukat. A két TBC egymástól teljesen függetlenül is használható. Ilyen a Microtime Tx2 modellje, amely ezenkívül arra is képes, hogy a normális sebességtől eltérő, gyorsított lejátszáskor is tökéletes képet nyújtson; ehhez azonban a bejátszó gépnek dinamikus trackinggel kell rendelkeznie.

Nem mehetünk el szó nélkül

pet, csak hangot vagy mindkettőt rögzíteni. Ideális eszköz könyvtárak, adattárak és mindenféle állóképtárolás megvalósításához, beleértve tévéhírdetéseket is.

A HDTV Japánban meglehetősen előrehaladott állapotban van és talán ez az oka, hogy az utolsó készülék egy HDTV állóképtároló, amely RGB komponens kódolást használ. 1200 db HDTV állóképet tud egy lemezen rögzíteni és ezeket egy másodpercen belül lehet elérni. E szerkezet pillanatnyilag fontosabbnak látszik az ipar számára, mint a tévé céljaira.

Nyitva van az a kérdés, hogy mennyibe kerülnek ezek a készülékek, a felvétel meddig tárolható, mennyibe kerül egy lemez – egy-

általában mindaz, ami egy új képrögzítési rendszerrel kapcsolatban felmerülhet.

Itt kell elmondani, a digitális rögzítés mágnesszalagos változatát többen is megalkották, bemutatták, de egyelőre bizonyos tartózkodás fogadta őket. Hármát láthatunk: az Ampex, a Sony és a BTS készülékét. Kétféle rögzítési módot használnak: a D1 rendszer komponens rögzítéssel dolgozik, míg a D2 kompozit formában rögzíti a jelet.

a video keverőpultok mellett, amelyek első ránézésre féltelmestelen bonyolultaknak látszanak, pedig a legtöbb esetben csak arról van szó, hogy igen sok bemenetet kell fogadniuk és sokféle úton kell azokat továbbítaniuk az adott videostúdió igényeinek megfelelően. Általában csak alapvető trükkökre képesek, mivel a különféle bővítések nagy választékban állnak rendelkezésre és ebből azt veszi meg a felhasználó, ami igényeinek legjobban megfelel. A digitális jelfeldolgozás és trükk egyre több és ma már mindenhol ott a képtároló, amely az időalapú hibák korrigálását is elvégzi, ha szükséges. A For-A nevű japán vállalattal itt látható termékei mind élvonalbeliek.

A videokép-visszaadás problémái közi egyik legnagyobb az, hogy lehet a legnagyobb videoképet elővárosolni. Erre az Eldophor svájci (nem japán!) cég adta meg a választ mintegy húsz évvel ezelőtt. A dolog lelke, mint tudjuk, a fényerő és ezt az Eldophor úgy biztosítja, hogy nagy fényerőjű xenonlámpák fényt modulálja videojelellé. Az eljárás meglehetősen bonyolult, de működik és az eredmény valóban imponáló: 12 x 16 méteres videokép kitűnő fényerővel, amelyet akár több ezer ember nézhet egyszerre. Ára százezer dollár felett van... ez sem amatőr megoldás.

Optikai előtétetek

A nem-professzionális videotechnikának nincs sok gondja az optikai előtétetekkel, mivel minden amatőr kamerán megtalálható a makro állás. Így legfeljebb bizonyos trükkök miatt használ előtéteteket. Nem ez a helyzet a profi technikában, ahol a legtöbb objektív nem rendelkezik makróval, ugyanakkor gyakran előfordul, hogy közeli beállításokat kell eszközölni pl. nyomtatott szövegrészletről stb. Ilyenkor három dolgot lehet tenni: kihatározni használni, ahogy a jó öreg fényképezőgépekben szokásban volt; közzgyűrűt felszerelni; előtétlencsét alkalmazni. A helyszíni felvételek forgatagában nyilván csak az utolsó lehetőség használható annál is inkább, mert a legtöbb objektív fel- és leszerelése a profi kamerákon nem egy mozdulat kérdése, hanem egy félórás is eltarthat, miközben jó esély van a prizmak és a képerzkéző felületek sérülésére vagy elpiszkolódására. Az első két megoldás azért sem használható, mert minden kamera-objektív varió és a bázistávolság megváltoztatásával a variózaskor élelten lesz a kép, a varió nem használható.

Az előtétlencsét egyszerűen rá kell csavarni az objektívra a frontlencse elé és ezzel megrövidíti annak fókuszátávolsága. Az előtétlencse általában egyetlen tagból álló, pozitív meniszkuszos lencse. Csak különleges esetben áll két tagból és ilyenkor színre korrigálják.

Mivel az előtétet az objektívra kívül szerelik fel, az nem változtatja meg a geometriai apertúrát. Az előtéteteket dioptriával jellemzik, amely kényelmes számolási eljárással adja az eredő fókuszávolságot. Két előtét dioptriáértéke összeadódik. Ennél több előtétet feltenni nem ajánlatos, mert leképzezi hibák adóhatnak.

TESZT

Mostani tesztünkben két készüléket szedtünk darabjaira Szakolczay Lajos, a MEEI csoportvezető mérnöke. Az elsőt tulajdonképpen olvasóink figyelmeztetése alapján utólag teszteljük, mert ez a típus a múlt év decemberében került a RAMOVILL üzletébe FUNAI VCR 4800 típuselnevezéssel, 39 900 forintért. Az igazság az, hogy elkerülte a figyelmünket, mert az 1000 darab készülék szinte pillanatok alatt eltűnt az üzletek polcairól. A második páciensünk a SKÁLA-ITT kooperációban készült gép. Azt hittük, valami egészen újat fogunk olvasóinknak bemutatni, azonban meglepetéssel kellett tapasztalnunk, hogy a GRAETZ TR 4946 stereo típusú készülék tökéletesen megegyezik az ITT által gyártott és több mint egy éve ismert ITT VR 3946 stereóval. Mindkettőjük nevében szerepel még a „DIGIcontrol” elnevezés is. A különbség közöttük mindössze a gyártó elnevezésében és a típusjelben van. Újdonságként akartuk bemutatni, de az újdonság varázsa elszállt, legfeljebb az ára lesz az, mert azt még nem ismerjük; talán még 49 900 Ft volt, idén azonban az ÁFA „jótékony” hatására ki tudja, meddig emelkedik. Csak abban bízhatunk, hogy a SKÁLA-KÓPÉ jó szíve nem engedi mind a 25 százalékot a vásárlókra terhelni. A két készüléket együtt teszteljük ugyan, de nem áll szándékunkban egymáshoz hasonlítani, mert a FUNAI a „standard”, a GRAETZ pedig a „komfort” osztályba tartozó készülék.

Kezdjük ismerkedésünket a kisebb tudománnyal rendelkező géppel. A **FUNAI VCR 4800** egyszerű vonalvezetésű, könnyen kezelhető készülék. A nem állandóan használt működtetési gombokat lehajtható ajtó mögött helyezték el, így a csatornaválasztó egység hangolóelemeit is. A tv-adók vételére 12 programhely áll rendelkezésre, hagyományos hangoló-potenciométeres megoldásban. A programok választása már elektronikusan történik, tehát infra távirányító segítségével távvezérelhető, illetve az időzített programokban rögzíthető. Az időzített

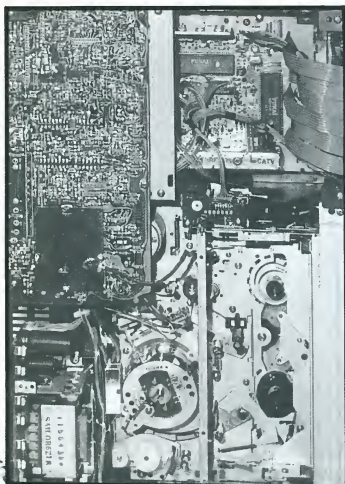
programokba négy különböző műsor felvétele írható be 14 napra előre. Egy programhely felhasználásával naponta azonos időben történő felvétel is elvégezhető. Természetesen az egész programozás csak addig igaz, amíg véletlenül rövid idejű áramkimaradás nem történik, mert ebben az esetben minden törlődik, tehát a magnó mindent elfelejt. A rögzített műsorok visszaadását a készülék gyárilag beállítva az UHF sáv 37. csatornáján végzi. Amennyiben ezen a vételi helyen valamilyen zavar mutatkozik, mód van arra, hogy egy kicsi csavarhúzó segítségével más csatornára is hangoljuk a 32–40. csatorna között. Azonnali felvétel készítésére is van lehetőség, 30 perces lépésekben, 4 óra időtartamig. A készülék a szín- és hangnormákat automatikusan váltja, ezekre nem kell külön figyelmet fordítani. A szalag végére érve természetesen automatikusan megindul a visszatekerés és kívánság esetén, ahol a számláló „0000”-ra van állítva, „memória” állásban, megáll.

Több említésre méltó tulajdonságot felsorolni nem tudunk, már csak azért sem, mert egy teljesen alapszolgáltatású, „standard” kategóriájú készülékkel ismerkedhettünk meg.

Átérhetünk „tanultabb” ismeretlen ismerősünk, a SKÁLA-ITT

**Meg
egy**

a külső jelforrások fogadására. (Bár lenne mivel megtölteni ezt a sok programhelyet!) A készülék frekvenciaszintézises hangolósú, a csatornahelyek fixen vannak „beégetve” a CCIR norma szerinti frekvenciakiosztásban. Miután a nálunk használatos OIRT norma frekvenciakiosztásától eltér a CCIR-től, ezért fordul elő olyan furcsa eset, hogy amikor a VHF sáv OIRT 3. csatorná megtaláljuk, a kijelző display Ch 76-ot fog mutatni. Szerencsére a készülékhez mellékelte kezelési utasításban részletesen közlik a vételi csatornákhöz tartozó kijelzési számokat, tehát mindenki tudhatja, hogy milyen „Ch” kijelzésnél találhatja meg az általa venni kívánt csatornát. A korábbi VR 3946-nál még a jó beállításhoz szükséges finomhangolási korrekció irányát is jelezték, ennél a típusnál ezt már elmulasztották.

Tág lehetőségeket nyújt az időben előre programozott felvételek készítésénél is, mert 335 napra előre 6 különböző programot rögzíthetünk. A hosszú előre programozási idő egyben azt is jelenti, hogy a készülék áramkimaradás ellen védett, oly módon, hogy ha egy hónapig nem kap hálózati táplálást, akkor is képes megtartani a beírt adatokat. Az időzítéssel felvenni kívánt műsorok idejének összege kívánságra megjeleníthető a display, tehát nem es-

által forgalmazott **GRAETZ DIGIcontrol TR 4946** stereo bemutatójára. Amint már említettük, újat egyáltalán nem tudunk mondani ahhoz képest, amit az ITT DIGIcontrol VR 3946 stereo-

nunkáltunk

FUNAI-t

ről 1987. júniusi számunkban elmeséltünk, de hátha vannak, akik ezt nem ismerik, ezért a 4946 tudományát is bemutatjuk. Az előző típushoz képest egy igen magas intelligenciájú készülék. Amit programozhatósági és kijelzési szempontból tudni kell, azt szinte mind tudja. A tv-adások vételének rögzítésére 39 programhely áll rendelkezésre, plusz egy külön AV programhely

hetünk olyan hibába, hogy 180 perces kazettát használunk, pedig 220 perces programoztunk be. Ha a programozott idő a 255 perccel meghaladja, a kijelzőn „SU 255” jelenik meg, mutatva, hogy a műsormenyiség egy kazettára nem fér rá. Az időpontok pontos tartásának érdekében úgynevezett VPS dekodert fogadására is kialakították, aminek sajnos hazánkban nincs ▶

és egy

GRAETZ-et

Műszaki adatok és mérési eredmények

	FUNAI VCR 4800		GRAETZ DIGIControl TR 4946 stereo	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
RF bemenet	VHF OIRT 1-5, CCIR 2-4 VHF OIRT 6-12, CCIR 5-12 UHF OIRT/CCIR 21-69	43,4-115 MHz 105-308 MHz 440-888 MHz	VHF OIRT 1-12, CCIR 2-12 UHF OIRT/CCIR 21-69	44-298 MHz 464-900 MHz
RF érzékenység 20 dB jel/zaj viszonyra vonatkoztatva	—	95-115 µV	—	70-100 µV
RF kimenet	UHF 36 csatorna 32-40 között állítható	591,25 MHz 522-648 MHz 4 mV	UHF 36 csatorna 30-39 között állítható	591,25 MHz 537-622,5 MHz 2,5 mV
RF kimeneti szint	—	—	—	—
RF bemeneti impedancia	75 ohm	59-114 ohm	75 ohm	79-103 ohm
RF kimeneti impedancia	75 ohm	98,6 ohm	75 ohm	117 ohm
Video bemeneti impedanciaszint	0,5-2 V _{CS-CS}	0,5-2 V _{CS-CS}	0,7-2 V _{CS-CS}	0,7-1,9 V _{CS-CS}
Video kimeneti impedanciaszint	75 ohm	75 ohm	75 ohm	77 ohm
Hang bemeneti impedanciaszint	1 V _{CS-CS}	1,1 V _{CS-CS}	1 V _{CS-CS}	1 V _{CS-CS}
Hang bemeneti impedanciaszint	50 kohm	16,7 kohm	0,2-1 V	220 ohm
Hang kimeneti impedanciaszint	0,1 V	0,1-3 V	1 kohm	0,1-3 V
Hang kimeneti impedanciaszint	—	160 ohm	0,6 V	3,3 kohm
Video jel/zaj viszony	0,7 V	0,6 V	0,6 V	0,65 V
Hang jel/zaj viszony	42 dB	43 dB	43 dB	43 dB
Hangjel/zaj viszony	40 dB	42 dB	46 dB	46 dB
Hangfrekvenciás átviteli sáv	50-10 000 Hz	57-11 500 Hz	70-10 000 Hz	30-10 500 Hz

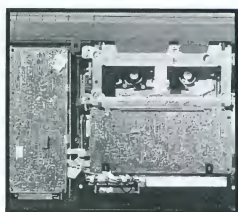
még – amennyiben valakinek ITT tv-je van – a tv-t is ki-be kapcsolhatja, illetve annak hangerejét szabályozhatja.

Reméljük, sikerült ezt a készüléket szolgáltatási szempontból részletesen bemutatnunk és bízunk benne, hogy üzemeltetési szempontból is biztonságosan fog működni, amire garanciát kell hogy jelentsen a SKALA-ITT közös vállalat.

jelentősége, mert a tv-adó ilyen korrekciós jeleket nem sugároz. (A VPS dekóder feladata lenne, hogy a műsoridők csúszása esetén a beprogramozott felvételi időket módosítsa.) A programozotton kívül azonnali felvételi lehetőséget is biztosítottak, amely ellentétben más készülékekkel, akkor is működik, ha a készülék kapcsolóórárs üzemmódban van. Az automatikáról még annyit, hogy a távszabályozó segítségével a tulajdonos megakadályozhatja, hogy kíváncsi gyermeke porrófalmakkal szórakoztassa pajtásait a nyári vakáció alatt.

Külső felvételek készítésére egy „Euro-Scart” csatlakozóval van mód. Kámerás felvételek esetén kamerastop csatlakozón keresztül végezhető a készülék indítása-megállítása. A magnó tudna sztereó hangot rögzíteni és lejátszani, ha lenne Magyarországon sztereó tv-adás. Még a sztereó hang lejátszásával is baj van, mert csak elvált fordul elő egy-egy sztereó tv-készülék. Amennyiben sztereó hang gyári videokazetta áll rendelkezésünkre, azt

meglévő audióberendezésünk segítségével visszahallgathatjuk. Erre a célra a készüléken külön hangcsatlakoztatási lehetőséget alakítottak ki. Az a sztereó hang, amire a GRAETZ képes, hagyományos (nem hi-fi) rendszerű, tehát alig éri el egy jobb kazettás deck hangminőségét. Kár, hogy a készülék hiába „tud” két csatornát, mégsem létesítettek utóhangosítási lehetőségeket (audio dub).

A kijelzésről még el kell mondani, hogy mutatja a lefutott szalagidőt, azonkívül megvan az a lehetőség is, hogy kívánt időre műsorkeresést végezhesünk. A magnó távszabályozója igen komfortos kivitellű, mert a gépre vonatkozó parancsokon kívül

	GRAETZ DIGIControl TR 4946 stereo	FUNAI VCR 4800
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK Hálózati feszültség Teljesítményfelvétel Méretek	220 V 50 Hz 400 W 400 × 100 × 325 mm	220 V 50 Hz 350 W 420 × 100 × 315 mm
Tömeg	6,2 kg	6,5 kg
SZOLGÁLTATÁSOK Játékidő Áttekeréscsélési idő Gyorskeresés előre hátra Lassítás Gyorsítás Állókép Képről képre léptetés Képbévégítés Utóhangosítás Azonnali felvétel	240 perc E-240-es kazettával 3 perc (E-180-as kazettával) 5-szörös 5-szörös 5-szörös x x x x x x	240 perc E-240-es kazettával 4 perc (E-180-as kazettával) 5-szörös 5-szörös 5-szörös x x x x x x
PROGRAMOZHATÓSÁG Óra kvarc vezérlés Napi programok száma Programozható napok száma Naponta ismételtető program Hetente ismételtető program Programban csatornakiállítás	x 6 395 x x x	x 14 14 x x x
AUTOMATIKÁK Adókeresés Memóriastop Szalagállásstop Filmvége stop Visszatekerés Ismétlés Színnormaváltás Hangnormaváltás Hátralevő szalagidő percekben intervallumokban	x x x x x x x x x x	x x x x x x x x x x
KÜLÖNLEGESSEGEK Sztéréó hang Zajcsökkentő Hi-fi sztéréó hang Bilifásztás hálózatiáramadás esetére Hozzájárulás-tiltás Távszabályozó kábeles Infra Távirányíthatók a magnó- funkciók + csatornaváltás + programozás	x x x x x x x x x x	x x x x x x x x x x
CSATLAKOZÓK Antenna be ki Video be ki Hang be ki Mikrofon Kamera Kamerastop	DIN aljzat DIN dugó Euro-Scart Euro-Scart Euro-Scart Euro-Scart + 5 pólusú hangfrekvenciás csatlakozó 2,5 mm-es jack	DIN aljzat DIN dugó BNC BNC RCA RCA

A/D KONVERTER (L. D/A KONVERTER)

– analóg elektronikus jeleket digitális formába átalakító áramkör

AUTOMATIKUS FEHÉR- EGYENSÚLY-ÁLLÍTÁS

– újabb videokamerákban alkalmazott áramkör, amely gombnyomásra vagy teljesen automatikusan beállítja a fehér-egyensúlyt (l. Auto Tracking WB)

AUTO TRACKING WB

– teljesen automatikusan működő fehér-egyensúly-állítás, amely folyamatosan korrigálja a fehér-egyensúlyt a megvilágítás színinhomogenitásváltozásainak megfelelően. Általában nem lehet kikapcsolni

BACKGROUND GENERATOR

– l. háttérgenerátor

BACK LIGHT CORRECTION

(háttérfény-korrektció) – olyan áramkör a videokamerákban, amely az automatikus írszál-állítás kikapcsolása nélkül világos háttér esetén is biztosítja, hogy a sötétebb előtér (a téma) megfelelően jelenjen meg a képernyőn azáltal, hogy nyit $\frac{1}{2}$ –2 blendénnyel vagy megnöveli a videojel erősítését

C-FORMÁTUM

– professzionális videotechnikában használatos 1" széles szalaggal dolgozó rögzítési (képmagnó-) formátum

CTV

- 1. (Color TV) – színes televízió
- 2. (Cable TV) – kábeltévé

D/A KONVERTER (L. A/D KONVERTER)

– digitális elektronikus jeleket analóg formában átalakító áramkör

DEGAUSS

– lemágnesező áramkör, illetve azt működtető nyomógomb színes tévéken, monitorokon

DIGITÁLIS RÖGZÍTÉS

– analóg elektronikus jelek helyett azok digitális formába kódolt alakját (impulzuscsomagokat) rögzítő eljárás

EARPIECE

– fülhallgató vagy annak csatlakoztatására szolgáló dugall (tévén, képmagnón, kamerán stb.)

ENHANCER

– korrekciós (képmínősítő) javító) készülék vagy áramköri egység kamkordereken, kamerákban vagy képmagnókban

FILTER

– szűrő (optikai, elektronikus, akusztikai stb.)

FINE-PITCH MONITOR (L. NAGYFELBONTÁSÚ MONITOR)

FRAME-TRANSFER CCD

– képátviteli elvet alkalmazó CCD (jó fényhatásfok jellemzi)

GAIN

– erősítés

GRAFIKAGENERÁTOR (L. KARAKTERGENERÁTOR)

– a képernyő tetszőleges helyen geometrikus jellegű grafikus ábrákat előállító digitális áramkör. Az alap-jelkészlet adott méretű és a jelek kombinálásával bonyolult, állókép jellegű grafikus alakzatok hozhatók létre a képernyőn

HÁTTÉRGENERÁTOR

– különféle színű, általában monokrom képernyőszíneket elektronikus előállító áramkör (pl. feliratok háttérhez stb.)

HIGH-RESOLUTION

– nagy felbontású (objektív, átviteli rendszer, képernyő stb.)

KARAKTERGENERÁTOR (L. GRAFIKAGENERÁTOR)

– a képernyő megadott vagy tetszőleges helyén egy vagy többféle betűtípusból felirat szerkesztésére alkalmas elektronikus áramkör. Általában grafikus jelek generálására is alkalmas és így módon összetett, állókép jellegű szöveges képek szerkeszthetők vele (l. Textext)

KOMPONENSRÖGZÍTÉS

– kódolási rendszertől (SE-CAM, PAL, NTSC) független színes videojel-rögzítési rend-

szer, amely a jeleket összetevőként külön rögzíti (világosságjel és színjelek, illetve színkülönbségi jelek). Előnye, hogy nagy felbontást (kiváló képmínőséget) lehet vele biztosítani, mert nem kell a színjelek átviteli sávszélességét durván korlátozni

LEVEL

– szint (az elektronikus jel nagysága). Általában a video- és a hangjelek szabványos, betartandó értékére utal

LINE-TRANSFER CCD

– soronkénti átvitel elvét alkalmazó CCD (kisebb fényhatások, kisebb torzítás és nagy sebesség jellemzi)

MANUAL

– kézi, nem automatikus (beállítás, vezérlés stb.) (l. auto)

MEMORY STOP

– olyan áramköri megoldás audiovizuális készülékeknél, amikor a számláló nulla-állásának elérésekor a készülék megáll vagy más üzemmódba kapcsol át

MOSAIC

– digitális videoárk, amely a képtároló kiolvasási programjának a természetes (beírási) sorrendhez és időzítéshez képest történő megváltoztatásán alapul

MULTIPLE

– digitális videoárk, amely a képtároló ciklikus kiolvasásán alapul és a képernyőn a kép kicsinyített, többszörösi megjelenését eredményezi

M II

– professzionális, új fejlesztésű képrögzítési formátum, amely félcolos szalagra (közszélesség VHS kazettára) dolgozik

NAGYFELBONTÁSÚ MONITOR

(fine-pitch monitor) – a képrögzítés javulásával szükségessé vált, a közönséges műsor-zórású amatőr képrögzítési minőségénél jobb felbontású videoárk megjelenítésére használt monitor (Ötven sor-nál jobb vízszintes bontással)

REC REVIEW

– nyomógomb videokamerákban és kamkordereken, melynek megnyomására a képmagnó az utolsó felvett jelenet utolsó egy-két másodpercét visszajátssza emlékeztetés vagy ellenőrzés céljából, majd felvételi szünet üzemmódban megáll (hogy a start gomb újabb megnyomására a felvétel folyamatosan, törés nélkül folytatódhasson)

RESOLUTION

– felbontás (objektív, videoképe, áramkör, képrögzítési rendszer stb.)

SEPARATE Y/C (L. KOMPONENSRÖGZÍTÉS)

– olyan képátviteli rendszer, amely függetlenül viszi át a világosság- és színjeleket

SHUTTER

– zár- illetve „zárssebesség”. (vagyis kiolvasási idő) állító áramkör CCD-vel működő kamerákban, amely a gyors mozgások kevésbé elmosódott visszaadását segíti elő

STROBE

– digitális videoárk, amely a képtároló külön jelére indított kiolvasás révén szakaszos mozgású állóképeket eredményez a képernyőn

S-VIDEO CSATLAKOZÓ

(L. Y/C CSATLAKOZÓ)

TELECINE

– film videóra való átvételezésre szolgáló (professzionális) berendezés (l. filmátírás)

TITLE GENERATOR

(L. KARAKTERGENERÁTOR)

UPLINK/DOWNLINK

– jel kisugárzása, illetve vétel műholdra/ról

Y/C CSATLAKOZÓ

– olyan többpólusú videojel-csatlakozó, amely külön éren viszi a világosságjelet (Y-jelet) és a színjeleket (C-jelek)

vel. (Az 50 Hz-es félképváltás azt jelenti, hogy egy televíziós kép két félképből áll össze, tehát egy másodperc alatt 25 kép bemutatásához 50 félképre van szükség. Ez az ötvenes szám természetesen összefügg a hálózati 50 Hz-es frekvenciával is, mert például Amerikában a hálózati frekvencia 60 Hz, így ez az egyik oka annak, hogy az onnan származó videóanyagokat a hazai rendszerek nem lehet lejátszani. Ott ugyanis a félképváltási frekvencia is 60 Hz.) A memóriáról az a hatást éri el, hogy a kép sokkal rezgésmentesebb, nyugodtabbá válik. A képnegység, nyugodtabb a leginkább az álló-nyugodtsága leginkább az állóképek (monoszkóp) mérhető le. képeken (teletext) mérhető le. mertetés, hatása főleg abban Jótékony meg, hogy az ember szemre együtt rezeg a képpel és tudja követni, azonban a 100 Hz-es már nem. Különösen hosszabb idejű tv-nézés esetén mérhető le az új megoldás, mert a szemünk kevésbé fárad el.

agyon keményen dolgoznak szerte a világon a televíziós vételtechnika tétele tökéletesebbé tétele érdekében. Ilyenek például a műholdas adástechnikában már bevezetett D2 MAC elnevezésű új normarendszer, vagy az úgynevezett „nagy felbontású” tv-rendszerek Japánban végzett kísérleti adásai (HDTV). Ezek azonban az adás és a vétel jelentős rendszertechnikai változtatásával járnak.

A GRUNDIG fejlesztőgárdájának sikerült egy közbenősi megoldást találnia a képmínőség javítására, mégpedig a lentőses képváltási idő alkalmazásával. Ez lett az úgynevezett 100 Hz-es tv. A módszer jelentősége, hogy az 50 Hz-es félképváltási időt megkétszerezi egy memóriáról segítség-

szülék 70 cm-es képátolméretű, úgynevezett „Black-planar” kiviteli képsóval rendelkezett és a CTI kapcsolást mindkét típusnál alkalmazták.

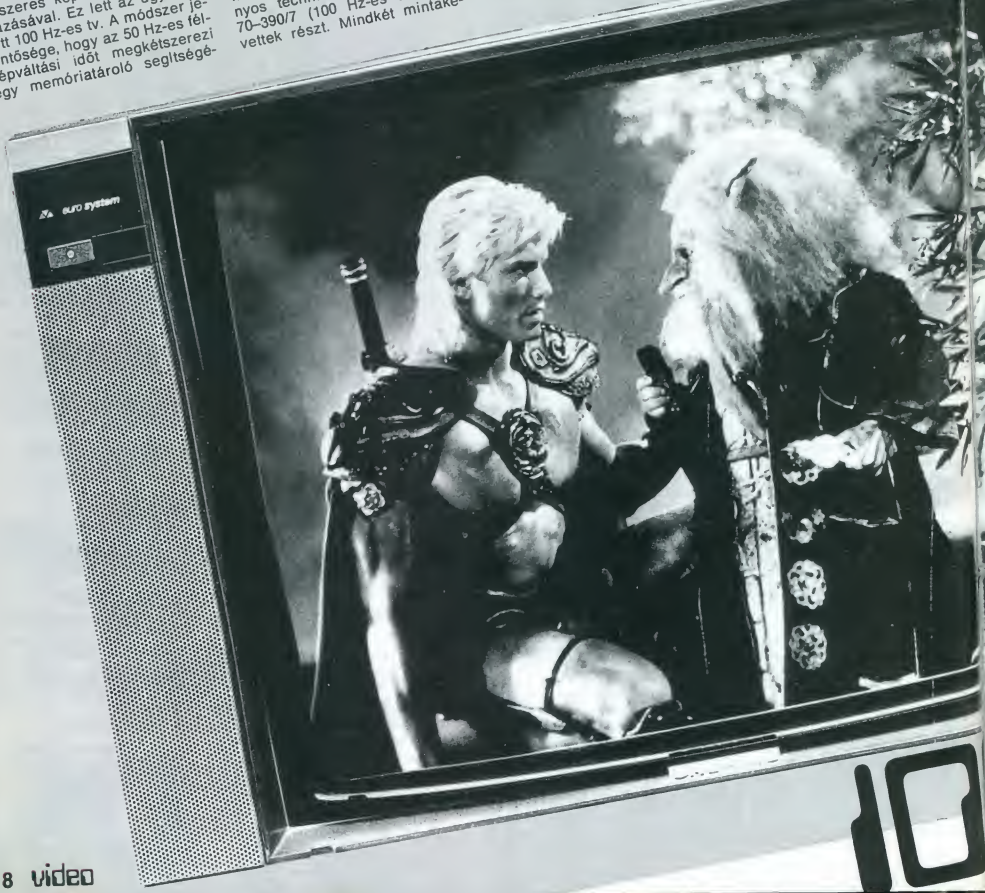
A CTI áramkör feladatát talán úgy lehetne meghatározni, hogy szinkortülnövelő áramkör. Hatásosságát úgy mérhetjük le, hogy összehasonlítunk két készüléket – az áramkörrel és anélkül működőket – monoszkóp ábrával üzemeltetve. Azt tapasztalhatjuk, hogy a színsávresznél az egyes színek – főleg a zöld-bíbor – vagy a vörös-kék – átmeneténél vékony fekete sáv látható a hágyományos kivitelnél, a CTI-vel készültnél ez nincs. A jelenség főleg a SECAM rendszerben sugárzott adásoknál figyelhető meg, tehát nálunk. A CTI a szingörzött adásoknál korrigálja, impulzus-átvitelt korrigálja, ezáltal javítja a nagy színes felületek szinkortürlésségét. Apéroló színes ábrák esetén (pl. futballmeccs) hatása nem észlelhető. Magyarországon is forgalomban vannak már ilyen készülékek GRUNDIG, illetve egyes SKALA-TTT típusok.

Visszatérve a készülékekhez, már a típusszámokból is látható,

hogy tulajdonképpen teljesen egyformák „csak” a 100 Hz-es képváltás alkalmazásában térnek el egymástól. Szerető képmény leadására képesek, videó, audió és póthangszórók csatlakoztatására alkalmasak, teletextes kivitellük, tehát mindent tudnak, ami egy tv-készüléktől elvárható. Az áruk viszont már semmilyen hasonlóságot nem mutat: a hagyományos tv 2550 DM, a 100 Hz-es pedig 3800 DM, ami teljesen árkülönbőség. Aki azonban ezt az árat megfizeti, villogásmentes képet nézhet, így kevésbé fárasztja a szemét.

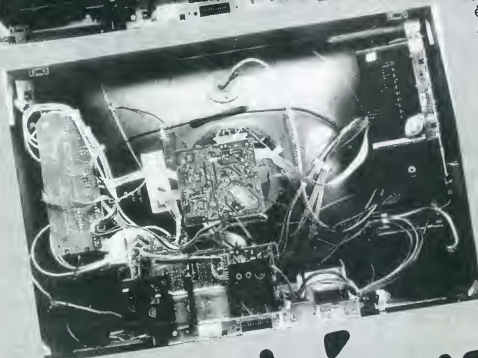
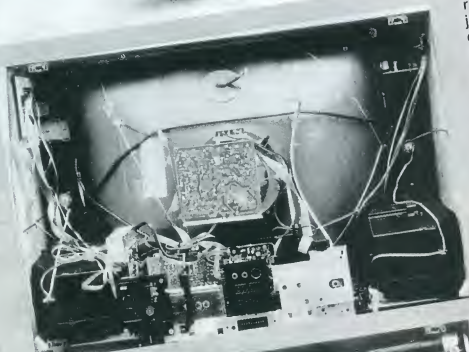
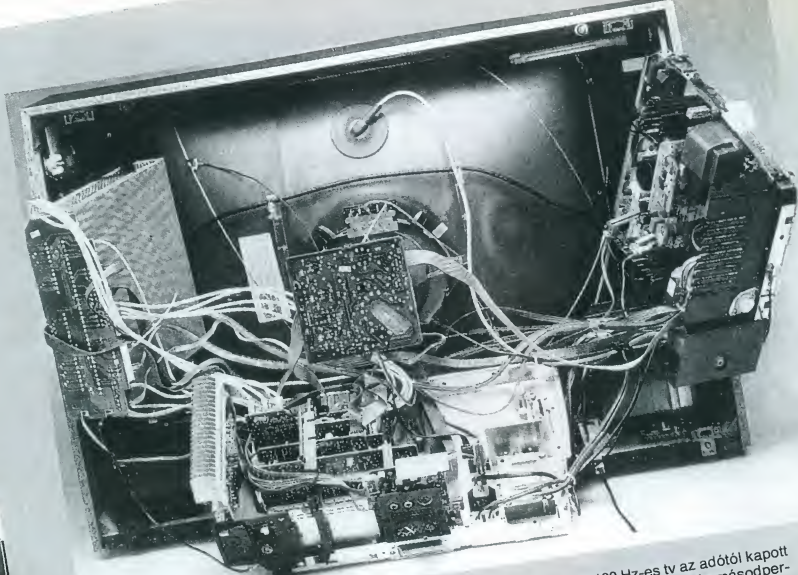
A készülékek hátlapját levéve látszik csak a különbség a két gép között. A 100 Hz-es kivitellő kávéjának bal oldalán látható egy plusz „doboz”, ami magában foglalja azt az egységet, ami a másodpercenkénti 100 félképet létrehozza.

Ezzel a dobozzal és működésével folytatjuk ismerkedésünket. Az adásból másodpercenként 50 félkép kerül kisugárzás-

A 100 Hz-es tv kibontva, a készülék bal oldalán jól látszik a rendszer jelke, az a „doboz”, ami a képkészítést biztosítja.

Mindkét típus szemből azonosan néz ki csak a rajtuk látható kép minősége és az áruk nem egyforma.

ra. A 100 Hz-es tv az adótól kapott jelet megkétszerezi és másodpercenként 100 félképet rajzol a képernyőre. Ennek eléréséhez természetesen néhány technikai változtatásra is szükség volt. Az új megoldás magva egy 4 megabit-es CCD tároló. A tv félképeket a memóriába adják, és onnan mindegyik kétszer „hívják” ki. Ezen eljárás hasonló megoldással már találkozhattunk a videomagnók-nál az állókép, az egyes kép léptetés és a lassítás új technikai megoldásainál. A félképváltási frekvencia tehát megkétszereződik, aminek eredményeképpen a nagy felületű villódzás lényegesen kisebb lesz és szinte tökéletes állóképünk, mintha diát nézne. A teletextszövegek nézésekor is nagy jelentőségű ez a megoldás, mert a karakterek villódzása szinte megszűnik.

A 100 Hz-es tv – az ötletes technikai megoldásnak köszönhetően – azzal villog, hogy alig villog, közzelítve ezzel a tévéképet a valósághoz, a természetéhez.

A hagyományos és az új típus hátlap nélkül, az innen látható különbség „csak” ennyi.

100 Hz-es tévé

Videoberendezések javítása,
áthangolása, színes televíziók
áthangolása, valamint Hi-Fi
berendezések áthangolása és
javítása.

VIII., József krt. 38.
Tel.: 141-216.

Hazai és külföldi garanciális és
készpénzes fekete-fehér és színes
televíziók javítása,
videomagnetofonok áthangolása.

XV., Frankovics M. u. 57-63.
Tel.: 635-225
Nyugati készülékek szervize:
Video- és Hi-Fi berendezések
javítása, áthangolása.
VI., Lenin krt. 94.
Tel.: 311-129

Szervizeink
CSÜTÖRTÖKÖN 20 ÓRÁIG
tartanak nyitva.

**Semmi kétség!
A Rávisz
a segítség!**

RÁVISZ
SZOLGÁLTATÓ
KISSZÖVETKEZET

Nem kell a belvárosba utaznia és órákat sorban állnia, mert

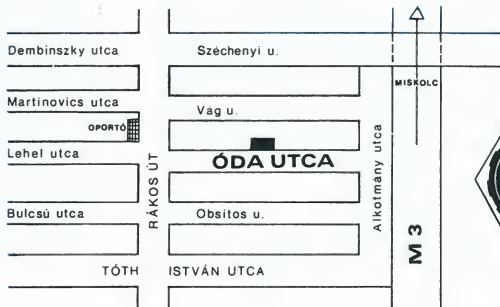
ÉSZAK-PEST VIDEOTÉKÁJA, A „VIDEÓDA”

SZERETETTEL VÁRJA KEDVES BÉRLŐIT!

**MŰSOROS
KAZETTÁK
KÖLCSÖNZÉSE
KEDVEZŐ
ÁRAKON.
INGYENES
TECHNIKAI
TANÁCSADÁS!**

JÓ PARKOLÁSI
LEHETŐSÉG!

CÍM: XV. ÓDA U. 20

**STABIL
IPAROSÍTOTT
ÉPÍTÉSI MÓDSZER**

**10%-kal olcsóbban
30%-kal gyorsabban**

Az új építési
módszer egyesíti
magában a hagyományos
és a könnyűszerkezetes
építési módszerek előnyeit
– azok hátrányai nélkül.

STABIL módszer, partner, kapcsolat!

A módszer meghatározó jellemzője, hogy bármilyen igény szerinti épület 10%-kal olcsóbban és 30%-kal gyorsabban elkészíthető az ismert más építési módszerekkel szemben.

A STABIL IPAROSÍTOTT ÉPÍTÉSI MÓDSZER hasznosításával megépített építményeknél adott a hagyományos komfortérzet. Az épület hőtároló kapacitása, hő- és hangszigetelése a hagyományos építési módszerrel megvalósított épületek tulajdonságait, jellemzőit biztosítja.

A STABIL IPAROSÍTOTT ÉPÍTÉSI MÓDSZER különösen alkalmas csarnok-, raktárépületek, többszintes lakóépületek és kommunális épületek építéséhez. Az épület tartószerkezetét a Dunai Vasmű Lemezfeldolgozó Gyáregysége gyártja tűzihorganyzott kivitelben. Az új építési módszerhez az építőiparban eddig használt anyagok alkalmazhatók és felhasználhatók.

A módszer szerinti megrendeléseket a **STABIL ÉPÍTŐIPARI FŐVÁLLALKOZÓ KISSZÖVETKEZET, SZELEKTÍV HASZNOSÍTÓ ÉS FEJLESZTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**, valamint a fővállalkozási irodák fogadják el a következő címeken:

1016 Budapest, Ág u. 2.

Telefonszám: 750-754

1125 Budapest, Tóth Lőrinc u. 13.

Telefonszám: 550-059

1145 Budapest, Törökőr u. 32.

Telefonszám: 637-012

Várjuk érdeklődésüket és megrendelésüket, hogy bebizonyíthassuk jelmondatunk igazát:

NEM CSAK STABIL, GYORSABB IS!

STABIL módszer, partner, kapcsolat!

Amerika: a legnagyobb piac

A video nyilvános története egy emberöltővel ezelőtt, 1956-ban kezdődött, Chicagóban – ott mutatták be az első stúdióberendezéseket. A félprofesszionális videók az 1960-as években kerültek piacra, a fogyasztói képrögzítők pedig 1975-ben jelentek meg az USA-ban. Abban az évben összesen 30 ezer vevője volt az „audiovizuális időgépeknek”, s csaknem tíz évbe telt, amíg a videók sikerült a piaci átörös Amerikában. 1984-ben kerekén 7 millió háztartás vásárolt képmagnót, majdnem annyit, mint a megelőző kilenc évben összesen. Tavaly pedig már csaknem 45 millió – azaz majdnem minden második – háztartásban használtak.

Az Egyesült Államok a világ legnagyobb videopiacsa, s ami ott történik, mindenhol másutt is érezhető a hatását. Különösen a műsorok körében.

A videót eredetileg arra konstruálták, hogy a néző a televízió kínálatából rögzítsen műsorokat, s az amerikai használat a videózárra fordított idő felében valóban ily módon felvett programokat néznek. A videó azonban talán máig sem tört volna át a piacon, ha nem fejlődik ki a széles körű kölcsönözőhálozat, ami Amerikában kerekén 35 ezer boltot jelent. Kerekén 950 videós háztartásra jut egy-egy műsorkazetták-kölcsönző! Már az is megszokottá vált, hogy a nagyobb élelmiszerüzlet-hálózatok is kölcsönöznek – napi 1-2 dollárért (vagyis egy-két buszjegy áráért) – keresett, bár nem a legfrissebb kazetták, így aztán egyarányul videószállító átlagban 27 perc jut a kölcsönvett műsorokra. A vásárolt kazetták nézésére viszont csak 2-3 perc!

Egy-egy amerikai videós háztartás általában 2 műsor-

kazettát vesz meg évente. Az új műsorok 80-90 dollárért vásárolhatók meg, s ezen az áron átlagban 100 ezer darab fogy el belőlük. A *Bevery Hills-i zsaruból* vagy *Az elveszett frigyáda fosztogatóból* is csak úgy lehet milliónyi kazettát eladni, hogy az árakat levették 40, sőt 30 dollár alá. Csupán egyetlen példa ismeretes – Jane Fonda aerobic-kazettája –, amikor nem-játékfilmből is elfogyott 1 milliónál több műsorkazetta. Egy-egy klipkazettából általában 5-10 ezer példányt, a rendkívüli sikerekből 50 ezernél is többet értékesítenek; ezek szokás szerint csak 30 dollárba kerülnek. Félórás gyermekműsorokat 15 dollárért kínálnak, s legalább 100 ezer vevőre is talál belőlük.

A speciálisan videóra készített játékvideó manapság is különlegességnek számítanak, s a gyártók nem is nagyon igyekeznek szaporítani a számukat, mert nagy az üzleti kockázat. Bármilyen nagy is a videó iránti érdeklődés, a műsorkazetták sem a kölcsönzésben, sem az eladásban nem nélkülözhetik a mozgóforgalmazás révén kapott reklámat. Még akkor sem, ha a gyártók és forgalmazók más bevételcéljakkal is próbálkoznak. Például a „direkt marketing”-nak nevezett postal árusítással. (Lásd a *Video Magazin* januári számában: „Pallmadár lenn a földön...”.) Megjelent a reklámmal megspékelt műsorkazetta is. A *Paramount Home Video* tavaly nyáron úgy vitte amerikai piacra a *Gun Gun* című sikerfilmet, hogy beleszerkesztettek egy Pepsi Cola-reklámat. (A hirdetésíj díj külön bevétel.) Az *RCA/Columbia* pedig a Coca Colával kötött szerződés, hogy műsorkazetták reklámját helyezhesse el a papírból készült koláspoharakon.

Kell az ösztönzés a kölcsönzésre, hiszen egy-egy sikerfilm egyetlen kazettáját 20-25 alkalommal kell elvinniük a videósoknak, hogy a

videotéka visszakapja a költséget. (Egy topistás játékfilm kazettáját egy helyről átlagban 80-szor kölcsönzik ki, míg a többi, olcsóbban gyártott filmét már csak 30-40 alkalommal.) A magas forgalmazási költségek miatt a kölcsönzők óvatossá, viszonylag kevés példányt tartanak egy-egy kazettából, s a vásárlókat (amerikai mércével mérve!) árnyalig szűkre szabják. Még így is elképesztő azonban, hogy a Videoműsor Kereskedők Szövetségének egyik felmérése szerint a kölcsönvenni szándékozók 86 (!) százaléka ritkán vagy soha nem tudja azonnal megkapni a keresett kazettát.

A videopiacon kezdetűl fogva igen éles a verseny, s mára már csak az igazán tökeerős gyártók, kínálók állnak szilárdan a lábukon. 1986-ban 10 nagy cég oszto-

zott az amerikai belső piac 83-84 százalékán. Íme a névsor, csökkenő piaci részesedés szerint: *CBS/Fox, Paramount, Warner, MGM/United Artists, RCA/Columbia, MCA/Universal, Vestron, Walt Disney, Cannon, Embassy*. A tizből jó, ha kettőháró nem tartozik az amerikai film- és televízióipar hagyományos óriásai közé! Az igazi üzletet a mozifilmek videováltozatát jelentik, és ezek a cégek bírtokolják az amerikai filmipartól minden kapós produkcióját, s ezek gyártják a mai sikeres tulijomór részét is.

Aprópó, filmtörténet! Vagy két éve kezdték meg az USA-ban a klasszikus fekete-fehér filmek *kiszínezett* változatainak előállítását. Számlitógépesített, digitális technikán alapuló eljárással alakították át színessé az eredeti kópiát. Az amerikaiak

Ma már agyrém!

Amikor az 1950-es évek második felében az amerikai piacon megjelentek a tétvértársaságoknak való próbáztatott beinderezők, azonnal embargóllistára is tették őket. Magyarán, a kelet-európai országoknak eladni tilos volt az akkor csúcstechnikának számított videoberendezést. Az embargó sokáig megmaradt.

A Magyar Televízió 1966-ban jutott valahogy hozzá egy Ampex gyártmányú fekete-fehér (!) képrögzítőhöz. Amikor üzembe helyezték, a tévések külön utasítást kaptak a műszaki igazgatótól, hogy a berendezést még a gyártási kapacitást kéro belső papírokon sem szabad „Ampex”-nek nevezni, csak TR-5-ként említhető. (Azért az „Ampex”-re szolt a tilalom, mert akkoriban nálunk még senki nem használta azt a szót, hogy video. A gyártó cég neve képezte a technika nevét is.) Az igazgatói tilalom az embargó egyenes következménye volt.

Még 1970-es évek első felében az állami költségvetésből még jutott pénz a Magyar Televízióknak új közvetítőkocsi vásárlására. Így juthatott hozzá az MTV az első hordozható kamerához is, mivel a közvetítőkocsival együtt járt 2 vagy 3 kézi (valójában vállon cipelt) felvevő is. Egyébként – azaz külön – nem lehetett kézi kamerát venni. Az is embargós volt. Agyrém?! Aki nem hiszi, járjon utána!

a televízióban sem kedvelik a fekete-fehér filmeket, videokazettán pedig végképp nem adnak értük egy centet sem.

A videós háztartások nagy arányával szükségképp együtt jár, hogy a képrögzítők további terjedésének üteme egyre lassul. Vannak, akik ebből máris a feltöltésre következtetnek. Mások viszont arra hívják fel a figyelmet, hogy a videó azokon a helyeken használható a legtöbbször és a legtöbbet, ahol a legsűrűbb a kábeltelevíziós hálózat. Mivel ez utóbbi továbbra is dinamiku-

san terjed, valószínűleg az amerikai vidózást sem kell nagyon féltetni.

és SECAM színes tévé -, s az így módon bonyolultabbá vált készülékek „természetesen” drágábbak is. Vagy úgy fizet rá a fogyasztó, hogy megveszi az egyikfajta korszerű berendezést, aztán néhány év múlva akár ki is dobhatja, mert időközben az a rendszer kisorsul a piacról. (Lásd: Betamax, Video-2000.)

A jövő évtized lustusztévéje, az 1100 képsoros felbontású új rendszer, a HDTV esetében két évvel ezelőtt úgy nézett ki a helyzet, hogy nem lesznek egymással versengő szabványok. A japán cégek úgy beelendültek a rendkívül részletgazdag képet nyújtó „szupertévé” fejlesztésébe, hogy 1986 májusában már az illetékes világforum, a CCIR plenáris ülése elé terjesztették a HDTV műsorrögzítési és stúdiószabványának tervezetét. A javaslatot akkor az Egyesült Államok küldöttsége is támogatta. Nyugat-Európának igen komoly diplomáciai büvészmutatványokkal sikerült megakadályoznia a japán előterjesztés elfogadását; a döntést elhalasztották 1990-re.

1980 tavaszán Nyugat-Európának még nem volt saját fejlesztésű HDTV rendszere. Alig másfél évvel később már lett! A Közös Piac egyik nemzetközi kutatási és fejlesztési programja, az EUREKA keretében a holland Philips, a nyugatnémet Bosch, a francia Thomson és az angol Thorn EMI 1986 októberében hozzáfogott a fejlesztéshez (három évre 200 millió dolláros költségvetést irányozva elő), s tavaly augusztusban bejelentették, hogy már megvan az elvi megoldás. A nyugat-európai HDTV egyenértékű lesz a japánnal – csak éppen más rendszerben épül majd fel.

Mintegy ezzel egy időben új hírek érkeztek az Egyesült Államokból is. Az NBC TV fejlesztőlaboratóriuma összefogott több más amerikai céggel, köztük a nem éppen kóceráj General Electrickel és az RCA-val, hogy kidolgozzák az 1050 képsoros felbontású ACTV rendszert, amely kompatibilis lenne az Észak-Amerikában és máig jó néhány országban alkal-

mazolt NTSC színesstévérendszerrel. Ráadásul egy nagyon lényeges szempontból jobbnak ígérkezik, mint a japán és nyugat-európai megoldások: az ACTV rendszerben állítólag a mai tévésugárzásban alkalmazott frekvenciasáv szélessége is elegendő a részletgazdag képek jelbőltöltöttségének az átvitelére. (A konkurens rendszereknek jóval szélesebb frekvenciasávra van szükségük.) S úgy hírlík: az USA-ban további két HDTV rendszert is fejlesztenek az ACTV mellett.

Szóval, a CCIR 1990. évi plenáris ülésén egészen biztosan lesz másoknak is HDTV javaslata (alighanem több is), nem csak a japánoknak.

Eközben a Felkelő Nap országában sem ténlenek. Dolgoznak a HDTV vetőkészülék fejlesztésén, s szorgalmasan iparkodnak minél többet eladni a nagy képfelbontású kamerákból és képrögzítőkből. (Mert berendezésük azért egyelőre csak a japánoké van.) Egyúttal rendszeresen végeznek HDTV adáskísérleteket is a BS-2b jelű japán műsorszóró műholdról.

A tévétársaságok legnagyobbjait már kezdi elkapni a HDTV-láz. Japán, amerikai, kanadai, nyugatnémet, francia és olasz kísérleti produkciók születnek egymás után. Az olasz RAI idén januárban prezentálta a saájának „Júlia és Júlia” című játékfilmjét, amit HDTV technikával gyártottak, s csak utólag vettek át mozifilmre a bemutatathatóság végett.

S hogy e földi halandó számára mikor lesz látható a „szupertévé” csodája? Hamarabb, mint gondolnánk. 1990-ben Olaszország rendezi a labdarúgó világ bajnokságot. Ebből az alkalomból a RAI számos mozihelyiséget fog kibérelni, ahol majd HDTV technikájú egyenes közvetítésekben nézhetik végig a szurkolók a mérkőzéseket.

Az izgalmas összecsapások közepette aligha fog bárkinek is az eszébe jutni, hogy az önos, piacérdekek ezúttal is győzedelmeskedni fognak a józan műszaki ész és a közös fogyasztói érdek, vagyis az egységes világ-szabvány bevezethetősége felett.

Jók a profiknak is

Lassanként szinte értelemtelenné válik, hogy megkülönböztessék egymástól a professzionális és a fogyasztói minőségű videokamrákat. Legalábbis bizonyos területeken.

A Super-VHS, a 8 mm Video, de még az újabb VHS kammorderek is olyan jellegűek, hogy csaknem minden szempontból jobb minőségű képet tudnak rögzíteni, mint a háromnegyed collos U-Matic berendezések. Az amerikai tévétársaságok mind gyakrabban használnak hírműsoraikban amatőr kammorderekkel készített felvételeket. Nem csupán a kisebb, helyi televíziók, hanem a nagy hálózatok is.

Egy floridai televízióállomás *Hírvadász* címmel indított műsort, amelyben a nézők által különleges eseményekről rögzített képanyagot mutatják be. Különösen gyakori, hogy balesetekről, katasztrófákról csak videokamrák készítenek felvételeket. (*Matthias Rust*, nyugatnémet sportrepülő leszállását a moszkvai Vörös téren is egy angol turista videoképeiről láthatták világszerte.)

Az ABC országos hálózat tavaly egyenesen egy dokumentum-műsort alapozott konzum kammorderekre – *Egy nap a Szovjetunió életében* című produkcióját 50 amerikai fotós közreműködésével készítette. A társaság Sony 8 mm CCD kammorderekkel szerelte fel az amatőröket, s végül kisugározott műsor jó felét tették ki az e berendezésekkel felvett anyagok. Az átlagos tévénéző egyébként nem tudott különbséget tenni a profi kamerák és a konzum kammorderek képei között.

Sokasodó HDTV – AZ ÉRDEK DIADALA A JÓZAN ÉSZ FELETT?

A tévé- és videotechnika története az inkompatibilis rendszerek versengésének története. A fekete-fehér és a színes televízió, a videó és a videotex, a szinte még meg sem született műsorszóró műholdak esetében egyaránt ugyanazt vagy legalábbis hasonló históriát zajlott, zajlik le. Különböző országok különféle ipari érdekcsoportjai

kifejlesztettek többféle, egymással össze nem illeszthető rendszer-, illetve készülékszabványt, összeeresztik őket a világpiac nagy arénájában, s ha valaki, akkor a fogyasztó biztosan ráliáz a mérkőzésre. Többféleképp is. Például: az inkompatibilis rendszereket áthidaló, kiegészítő megoldásokkal mégiscsak összeillesztik – lásd: PAL

COOPINVEST

VIDEOCOOP

STÚDIÓ

Alapítvány 1988

**Műsoros
video
kazetta
ajánlatunk**

**EMLÉKÜL
ÉVÁNAK**

◀ A film egy kitalált történet,
mely az AIDS-fertőzés
veszélyhelyzeteit
mutatja be.

**Kapható:
a COOPINVEST
Stúdióban (Budapest
XI., Otthon u. 35.)
Telefon: 811-517
811-533**

LIMES

TELEPHELY-
ÉS INGATLANFORGALMI
BETÉTI TÁRSULÁS

1122 Budapest, Városmajor u. 12-14.
Telefon: 553-722, 758-414

TELEPHELYFORGALMI BT

új neve

ÉRTÉKBECSLÉS

Kívánságára elvégezzük az ingatlan
felmérését, statikai állagvizsgálatát,
építési és forgalmi értékbecslését,
videofelvételt készítünk.

**ajánljuk
szolgáltatásainkat**

a **INGATLANKÖZVETÍTÉS**

Vállaljuk ipari telephelyek, irodák,
üzletek, nagy méretű magáningatlanok
közvetítését.

Számítógépes adatbankunk ügyfeleink
rendelkezésére áll.

**Változtatlan
színvonalon**

**TELEKMEGOSZTÁS,
TELEKHASZNOSÍTÁS**

Megbízás alapján vállaljuk a
telekalakítás, telekhasznosítás tervezését,
kitűzését, bonyolítását.

LIMES

Csarnokok, raktárak, irodaépületek,
igény szerint befejezhető lakóházak
10%-kal olcsóbban
30%-kal gyorsabban

STABIL IPAROSÍTOTT ÉPÍTÉSI MÓDSZER

Rendszergazda:

„STABIL” ÉPÍTŐIPARI FŐVÁLLALKOZÓ KISSZÖVETKEZET

1016 Budapest I., Ág u. 2
750-754

Megrendelések felvétele, információ:

1125 Budapest XII., Bíró u. 7. 552-046

SZELEKTÍV FEJLESZTŐ ÉS HASZNOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1145 Budapest XIV., Törökőr u. 32. 637-012

Vállaljuk:

Új műszaki megoldások kidolgozását, bevezetését, finanszírozását, exportnövelő,
importkiváltó technológiák-licencek átvételét. Támogatjuk piacképes ötletek
megvalósítását: Várjuk megrendeléseit, ötleteit.

Ezen kívül vállaljuk:

Csarnokok, raktárak, irodaépületek, lakások építését.

**10%-kal olcsóbban, 30%-kal gyorsabban
a STABIL IPAROSÍTOTT ÉPÍTÉSI MÓDSZER
alkalmazásával.**

Egy három év körüli kisgyermek és két tétován a kamerák és mikrofonok gyűrűjében. Értetlen kíváncsisággal szemléli a körülötte forgolódo embereket. Nem érti, mivel szolgált rá a megkülönböztető érdeklődésre. Nem is értheti: hiszen a kislány nem is sejti, hogy feltehetően az AIDS vírusát hordozza szervezetében, s ha sejtelné is, nem tudja, hogy ez mit jelent. Tétova ártatlansággal szemléli a világot, amelyben valószínűleg csak rövid időre lesz vendég.

Ez a megdöbbentő képsor abban a videoalkotásban tűnik fel, néhány másodpercre, amelyet a WHO, az ENSZ Egészségügyi Világszervezete készített az év elején Londonban megrendezett AIDS-konferenciára. A tizenöt perces összeállítás napjaink egyik legfelélményesebb – mert egyelőre még gyógyíthatatlan – fertőző betegségének keletkezését, terjedését és megelőzését mutatja be.

A szerzett immunhiányos tünetegyüttes további terjedésének megakadályozása vagy legalábbis mérséklése érdekében az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában már évek óta hasznosítják a kommunikáció mind megszokottabbá váló eszközeit, a videókat. A megelőző- és felvilágosító munkában a műsoros kazetták közül a legnagyobb sikerre – érthetően – a betegséggel valamilyen formában foglalkozó játékfilmek számíthatnak, de az

AIDS ellen küzdő egyesületek fegyvertárában megtalálhatók a különféle dokumentum- és felvilágosítófilmek is, melyeket kazettán bocsátanak az érdeklődők rendelkezésére.

Tipikusan a nyolcvanas évek termékeknek nevezhető John Erman rendezésében az *Early Freeze* (Korai fagy) című, másfél órás, hollywoodi színészű amerikai alkotás, Gene Rowlands és Ben Gazzara főszereplésével. A történet egy fiatal homoszexuális párról szól. Egyikük tüdőgyulladásra kap, amikor a harmincéves férj a feleségét meg tudja, hogy a HIV-vírussal fertőződött meg, összevész barátjával, akivel addig egy háztartásban élt, és visszasközlőzik szüleihez. A családban is konfliktust okoz betegsége és kitűnő tudósai a tényeket. A film a fiatallembert szenvedés nélkül át ismerteti meg a nézőt az AIDS tüneteivel, a veszélyeztetett csoportokkal. A feleség tüdőgyulladásra kap, kórházban megismeri sorstársának betegség-együttesét pedig a Kaposi-szarkomával (rosszindulatú bőrdaganat kialakulásával) folytatódik. Végül a fiatallembert kibékül apjával is, barátjával is; azt mondhatnánk: az elsősorban az érzelmekre hatni kívánó film elvarrja a cselekmény emocionális szálait. Csupán egy kérdést hagy nyitva a rendező: vajon meddig marad életben a fiatalember.

A *Die Herausforderung* (Ki hívás) című félórás nyugatnémet alkotás szintén a játékfilm elemeivel meséli el egy homoszexuális pár megfertőződésének és családi konfliktusainak történetét. Először az NSZK televíziójában vetítették a *Noch leb'ich Ja...* (Még élek) című egyórás színes dokumentumröportfilmet is. Ennek riportere négy hélig élt együtt egy AIDS-beteggel, aki az életéről mesélt neki. San Francisco kábítószer-élvező és homoszexuális AIDS-történetéről egy osztrák riportfilm számol be. Érdekesebb az osztrák televízióban is levetített felvilágosító- és dokumentumfilmek – nemzetközi tekintélyű szakemberek nyilatkoznak bennük a szörnyű kórról. Megszólal, többek között Reinhardt Brandstätter, az osztrák AIDS Hírlap (ÖAH, az ausztriai országos AIDS-szervezet) ügyvezetője, aki egyúttal az ausztriai homoszexuális egyesület irányítója is. Az AIDS Hírlap egyébként készített bocsátja műsoros videókat is – amelyek egyebek mellett az imént említett filmeket is tartalmazzák – az AIDS megelőzése érdekében februárban alakult magyar társadalmi alapítvány rendelkezésére.

A hazai egyesület vezetői mihamarabb szeretnék elérni, hogy az anyagi, technikai és jogi feltételek megteremtésével követően egy-két hónapon belül elkezdhesék egyelőre fél kezettől álló, tízenyolc filmet tartalmazó „készletük” kölcsönforgalmazását.

Néhány hónappal ezelőtt megszületett az AIDS-ről szóló első honi játékfilm is, a Coopinvest Videocoop stúdiójának gondozásában. Az író, az operatőr és a rendező feladatát egyaránt Várszegi Károly vállalta magára. Az egyórás alkotás kerettörténetbe ágyazva, ismeretterjesztő elemek segítségével, őszinteséggel tárja fel, hogyan lehet megfertőződni a vírussal, milyen tünetekkel jár a betegség, s miként lehet megelőzni a veszélyt. A feleség, egy fiatal, húsz év körüli lány – aki Intravénás kábítószerélvező alkalmi külföldi partnerétől fertőzött fecskendő révén kapta el a vírust – a kórházi ágyon emlékezik vissza a történetekre, barátjához, melyből egy homoszexuális fiú is az AIDS áldozatává esik. (A film egyes jeleneteit abban a László Kórházban forgatták, ahol a magyar AIDS-betegeket valóban ápolják.) A videóra készült mű női főszerelője Szabó Mariann, az orvosokat Bánffy György és Kulka János alakítják, a homoszexuális férfit pedig Kálo Flórián. S jöhetnek, az alkotás egyetlen játékfilmszemlén sem számíthat földjára, el kell ismerni róla: igaz profi munka, amelynek legjobb erőnye felvilágosító erejében rejlik.

A Coopinvest műsoros kezeltjét elsősorban iskolákban, kollégiumokban, nevelőintézetekben, laktanyákban, büntetés-végrehajtó intézetekben vetítetik sikerral, ahol minden bizonyosan nagyobb lesz a hatása, mint egy bármilyen színvonalas előadásnak.

Falus Tamás

Batha László
illusztrációja

**AIDS és
VIDEO**

TÚL A NÉGYSZÁZEZREDEK LÁTOGATÓN...

A Csillagfény díszletei

Szombat délután három óra. A budapesti Petőfi Csarnok folyosóján felnőttek és fiatalok tolonganak a videoképernyő előtt. A *Hőfehérke* és a *hét törpe* zárójelenetei villognak, s hamarosan kezdődik a *Miki egér*-sorozat legújabb darabja. A büfében még nincs csúcsgalag, de mindenünnen a készülődés zaja hallatszik. A számítógépes játékok képernyőit néhány technikus illeszti a gépekhez, a stáb szobájában két fekete tornadresszbe öltözött – vetkőzött – lány melegít,

Lehel László igazgató szobájában pedig percenként cseng a telefon. Megkezdődött a vizsszámolás.

Minden szombat annak ellenére különleges nap, hogy közel három éve délutánonként a szokásos rutinnal indul be a gépezet a *Csillagfény* díszkő előkészítésére. A nagyteremben Darabos János, a program rendezője és Hajnal Gábor szerkesztő rohangál a díszletek között. A technikusok középkori ostromgépre emlékeztető, óriási szerkezettről lecsúngó csillámló-villámló szerkenyűket, a forgó tükörgömböt, a lé-

zerlényvető tükröket és a reflektorok tucait.

A színpadot közben már elfoglalták az esti fellépők. A műsort ugyanis a hagyományos diszkózene mellett élő, félpályback számokkal is dúsítják. A hangfalak mellett most éppen Kis Gabi próbálgatja a mikrofont, aztán indul a felvétel, és ahogy mondják: minden „egyenestben megy”. A műsorblokkokat az egymást váltó lemezlovasok állítják össze, és ők gondoskodnak arról, hogy a műsorrészekbe „élő” program is illeszkedjen. Fellépett itt már a hazai rockélet színe-java, s alig van olyan előadó, akit a zömében 15–20 év közötti fiatalok ki ne fűtyültek volna. A *Modern Hungária*, a *Dolly Roll* és a *Neoton* mindenesetre többet nem lép fel a Csillagfény színpadára...

A *Magazin* egyúttal három új mikrofonállvány kerül fel a dobogóra, s máris felhangzik az instrukció:

– A szélső kettő kamu, a középső működik! – A fiúk máris belevágnak a hurokba, a felületes nézőnek pedig fel sem tűnik, hogy a zene hangszalagáról szól, s csak az énekes „erőlködik” valóban. A hanghatás szinte tökéletes, s ez nem is csoda, ha figyelembe vesszük, hogy a beépített technikai eszközök értéke meghaladja a négymillió forintot.

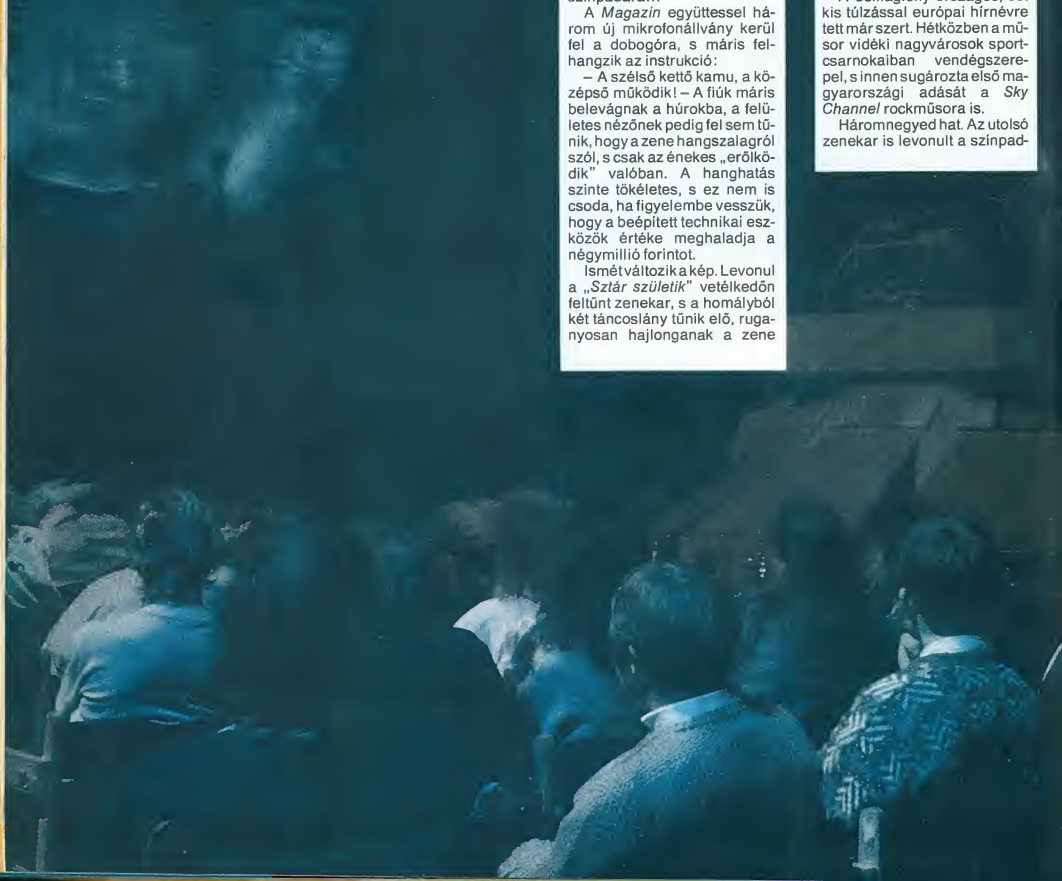
Ismét változik a kép. Levonul a „*Sztár születik*” vetélkedőn felütné zenekar, s a homályból két táncoslány tűnik elő, ruganyosan hajlonganak a zene

ütemére. A rendezőpult mögött pedig már varázslatosra sminkelt, felvágott szoknyájú lányok gyülekeznek türelmetlenül. Ők a tinimanőkenversenyre, az egyik „betét-számmra” jelentkeztek. A táncosok alig hűlt helyét néhány percre ők foglalják el. A rendező egy ugrással a színpadon terem, s röviden előjátssza azt a néhány egyszerű mozdulatot, amit a jövőendő Pataky Ágiknak be kell mutatniuk.

Közben persze egy percre sem áll le a „technika”. A közel húsztagú stáb minden tagja külön utasítás nélkül tudja már a dolgát. Végső helyükre kerülnek a diszkólámpák, a színpadot a lemezlovas „fészkeivel” összekötő kifutó, és a hatalmas vászonra próbavetítést sugároz a videokivetítő.

A Csillagfény országos, sőt kis túlzással európai hírnévre tett márszert. Hétközben a műsor vidéki nagyvárosok sportcsarnokaiban vendég szerepel, s innen sugározta első magyarországi adását a *Sky Channel* rockműsora is.

Háromnegyed hat. Az utolsó zenekar is levonult a színpad-

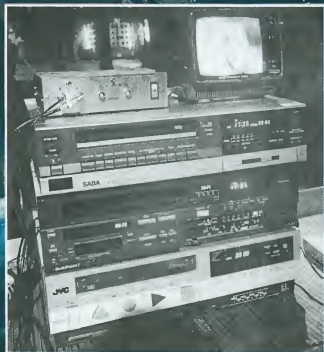
mögött

ról, a rendező még néhány rövid utasítást ad a ködgépes srácnak, majd „óraigazítás” következik. Néhány perc múlva a premier előtti film vetítésével elindul a „szombat esti láz”. A bejárat előtt a korai időpont ellenére már gyülekezik a közönség. Biztosak akarnak lenni benne, hogy bejuttanak a ma esti műsorra, pedig még nem is sejtik, hogy közülük kerül ki a Csillagfény négyszázredik látogatója.

Sz. P.

Csillagfény

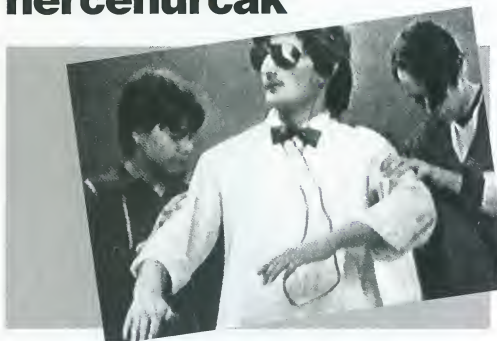

Ma már szinte minden ifjúsági klub, éjszakai szórakozóhely „videodiszkónak” hirdeti magát, ám ez a tetszetős cím éppen úgy nem fedi a valóságot, mint a hetvenes évek elején a Disc Jockey hangzatos titulusa. Akkor a hifi minőség helyett két rossz kazettás deck és esetleg egy lemezjátszó szolgáltatta a „csúcstechnológiát”, ma pedig egy kommersz videomagnón pergő videoklipekre fogják rá, hogy videodiszkó.

A Petőfi Csarnokban fellépők közül is mindössze egy diszkós, *Elías Gyula* mondhatja el magáról, hogy a nagy nyugati táncteremekhez hasonló produkcióval örvendezteti meg közönségét. Három videomagnójából kettő hifi-sztereo minőségű, vagyis nem csupán kiváló képet, hanem a lemezhangzással közel egyenértékű hangot is szolgáltat. A harmadik készüléket a szalagok előre és hátra csévlésére, vagyis a keresésre használja, s – erre a legkommerszebb készülék is megfelel. A két képet keverni – drága berendezések híján – azonban még ő sem tudja!

A diszkósok legnagyobb gondja a megfelelő minőségű és „frissességű” alapanyag”, vagyis a napi slágerek beszerzése. Ennek forrásai legtöbbször kifürkészhetetlenek, nyilván magánimportból kerülnek be hazánkba a legfrissebb lézerlemez, kompakt diszkek és hagyományos vinyl lemezek. Így van ez a videoklipekkel is, azzal a különbséggel, hogy a legfrissebb klipek ma már könnyedén rögzíthetők a Sky Channel vagy Super Channel műsoraiból. Nagyközönség előtt való vetítésük azonban törvényt ütköztet: pár éves felvételeket játsszák, s ha ezek közé véletlenül belekeveredik egy hifi minőségű, friss sláger, az csak annak a következménye, hogy sokan még nem rendelkeznek második vagy harmadik készülékkel. És ugye egy videomagnóval egyszerűen lejátszani és keresni lehetetlenség...

Mazsola, Dr. Fantomas és egyéb hercehurcák

Péntek volt, csúf idő, és este hatkor a Petőfi Csarnokban még csak pár ember csellengett. *Kallódó videók* volt a címe a II. Ifjúsági Videoszemlének, melyre körülbelül nyolcórányi anyag érkezett. Ebből a zsűri 150–200 percet válogatott ki – bemutatásra. A nagytérben, az úgynevezett versenyprogramban – a díjazottakkal együtt – a beérkezett videók java futott, míg az előtíri monitorokon a vetítésre érdemesnek ítélt többi munkát mutatták be. Sablon azt mondani ilyenkor, hogy „a zsűrinek nehéz dolga volt”, de egy-két mű végignézése e sorok írójának is bizony nehézséget okozott. Ám a díjakat illeti, azokból viszont majdnem minden arra érdemes filmnek jutott.

Azt írtam: „film” – pedig ezek mégiscsak „videók”. Míg néztem a vetítést, azon gondolkodtam, hol is a különbség az amatőr-film és az amatőr videó között. Több olyan anyag volt – egyik főcímben is ezt írta: non professional film –, amelyik, ha nem monitoron megy, ugyanúgy hatott volna vásznon is. Azokban a művekben viszont, amelyek tetszettek, benne volt az elektronikus képi feldolgozás és a video rugalmasságának a plusza is.

A videózás olcsó is, drága is egyszerre – paradox helyzet. Olcsó, hisz az alapanyag többször felhasználható, nincs labormunka, s nincsenek az előhívás után újraforgatandó jelenetek. Másrészt a különböző berendezések, editorok, kollektorok, keverők és egyebek ára igencsak borsos. Nem vé-

letlen tehát, hogy sok közösség – brigád, társulás – volt az indulók között, s hogy még a lista szerint magános alkotók munkáján is látszott: legalábbis az utolsó simítások jól felszerelt stúdiókból érkeztek el. Túl ezen: az alapfokú videózás egyszerűsége sokakat csábított játékra. Olyanokat is, akik filmkamerával soha nem pepecselték volna. Ma már többek is hozzájuthatnak alkalmas technikához. Ám a bemutatott művek egy részéből mégis hiányzott valami.

Mindenesetre a gyerekcipő már kicsi. Az országban már több közép- és felsőfokú iskolában tanítják a videózást, a hallgatók pedig néhány helyen már most bekapcsolódhatnak a közösségi kábel-tévé-hálózatok munkájába.

A bemutatott művek mind műfajukban, mind színvonalukban vegyesek voltak. Meglepő volt az anyagok viszonylagos konzolidáltsága. Egy-két avantgárd vagy csak annak gondolt zenei elemény videó megörökítésén kívül nem is volt semmi hajmeresztő. Láttunk videoklipet az előtérben, nem is rosszabbat, mint a Zenebutik egyik-másik gyorstalpaló darabja, és volt szegényes elektronikus búvárszkópa a nagytérben.

A felvételek főként VHS rendszerben készültek, de érkeztek U-Matic kassztékák is. A nagytéri vetítő egyébként is szembeűnőbbé tette a technikai fogyatékosságokat – de ez nem csak jó szándék, hanem felismerés kérdése is. Furcsa, milyen sok „versenyzőnek”

okozott gondot az elfogadható hangminőség elérése. Ezzel szemben akadtak meglepően magas szinten kidolgozott, profi munkák is, például Reisz Péter két rövid opusza.

Az előtíri programból színvonalos volt Horkai Pál két, tartalmában és kivételében egyaránt igényes, hatperces etűdje. A Navratil-Doma-Sevcsik hármas Allegro Barbarója is kiemelkedett az átlagból. Bartók zenéjét ötvözték a hegyi patakok és vizek képével, a videoklipeknél megszokott vágási technikával.

A szemlén a zsűri és a közönség egyaránt díjazott. A Hazafias Népröntő által felajánlott pénztjutalmak – mint az oklevélből kiderült, két-százalékos kamattal – megérdemelt helyre kerültek. Az első díjat Pesty László, az ELTE Vizualis Stúdiójának tagja nyerte Dr. Fantomas a *menyisevick országában* című filmjéért. A húszperces darabban Dr. Fantomas idegenként utazgat az országban, ahol nyugati vadászok engedélyeket kapnak a helyi polgárok „kilövésére”, de ez sem elég jelentős bevétel, mert évente csak két személy elélése és kitömése megengedett. Föltűnik még egy százahúsz éves hölgy egy szál bugyiban – mint a főhős babájának nővére –, de aztán őt is leövik, sőt a doktor még a barátját is leövi. Mint a zsűri indoklásában elhangzott, jól vegyette a videó lehetőségeit, a flatulencia máságot és a dramaturgiát átgondoltással.

A második a már említett Reisz Péter másfél perces *Arlandio*ja lett. Talán ez volt a legjobb munka – profi kiállításban, magas, de nem öncélú technikai színvonalon, nagyszerűen élt a videó elektronikus lehetőségeivel.

A harmadik helyezett a Közgáz Vizualis Brigád (KVB) – Ganczer Sándor: – *Mazsola* dea és *egyéb hercehurcák* című filmje lett. Itt – a Dr. Fantomasszal ellentétben – az „egyetemista” humor a cél és az eszköz is. Mazsola és Manócska contran Varjú bácsi vizsalyát láthatunk, a bölcség határát hol innét, hol onnét sűrűlő szójátékokkal. (A közönség is a KVB-re szavazott, de egy másik művükre, a *Cicavizióra*. Ebben tán az előbbinél is szellemesebben vágat össze rádióhangot és leveképet – találozva politikus éllel.)

A Mozgó Képek szerkesztősége a hajdúánási középiskolások számítógépes klubjának három rövid „párpercesét” ismerte el különdíjjával, nyilván az alkotók fiatal korára való tekintettel.

A közönség tizenegy felé végül teljesen megítélte a nagytérmet. De ez már Jarmish *Down by the Law* (Elnyomva a törvény által) című filmjének szólt...

Udvaros Gábor

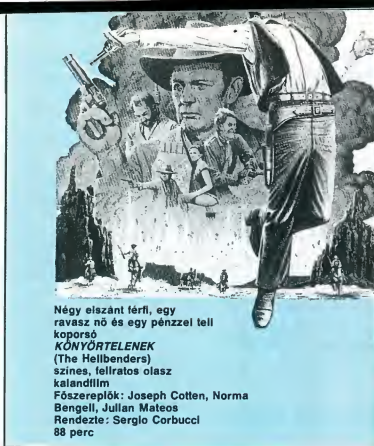

Az évszázad legnagyobb bűnügye új feldolgozásban: **RABLAS** (Robbery) színes, feliratos amerikai film a nagy vonatrablászról! Főszereplők: Stanley Baker, Frank Finlay, Barry Foster
Rendezte: Peter Yates
37 perc

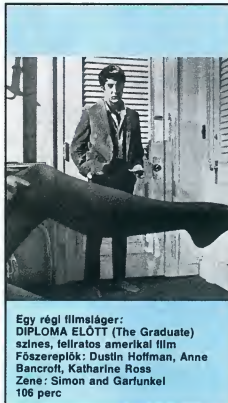
Ami

Immáron négy éve nyílt meg a Makajovszkij utcában a MOKÉP Videotéka. A ma már több mint ezer filmet kínáló kölcsönző kezdetben többnyire azokat a filmeket kínálta, melyeket korábban a mozikban már bemutatnak, sőt sikert aratnak, vagy pedig filmművészeti szempontból jelentős, kiemelkedő alkotások. Ez a törekvés részben most is érzékelhető, hiszen sok olyan filmet találunk, melynek moziforgalmazási joga már régen lejárt, mozikban nem ülték fel, csak a videójaót vásárolták meg. Ilyen például a *Kalandorok* vagy a nemrég forgalomba hozott *A deflin napja* és Dustin Hoffman egyik régi, 1967-ben Oscar-díjat kapott filmje, a *Diploma előtt*, amelynek zenéjét Simon and Garfunkel szerezte (3 Grammy-díjat kaptak érte: Mrs. Robinson, A csend hangja). De egyre több olyan film is felkerült a polcokra, amelyet eddig nem láthattunk a mozikban, legfeljebb a feteleptácson, rossz minőségben, idegen nyelven. Az idén bemutatásra váró 300-350 műsor közül mintegy 150 az ilyen. Mik is ezek a filmek? Előző számunkban már írtunk John Carpenter két filmjéről (*A kód, Menekülés New Yorkból*), amelyek azóta már a sikerlista élén állnak. Népészur Chuck Norris *Szemet szemért* című filmje is. Akik karate-és kung-fu-filmeket kedvelnek, most szintén válogathatnak. A közeljövőben mintegy 30 új kazetta jelenik meg, havonta három-négy. Ezúttal karate-feldolgozásban láthatjuk Marco Polo történetét, és többet megtudhatunk Bruce Lee haláláról a volt kedves, Betty Ting elbeszélése nyomán készült filmből (*Bruce Lee és én*). Ismert az alapötönete a *Halál harangjainak* (a főhős családja megöli, s ő felöntökték áll bosszút a gyilkosokon). Ugyancsak egyszerű a kerettörténete a *Négy lovas, a Shaolin két bajnoka* és a *Halálás anygialok* című hongkongi filmeknek.

Nem szűkülök azonban fordulatokban a *Gyilkosság rendeleire* (Murder by Decree) című ameri-

Négy elszánt férfi, egy ravasz nő és egy pénzzel telli koporó
KÖNYÖRTELENEK
 (The Hellbenders)
 színes, leíratos olasz
 kalandfilm
 Főszereplők: Joseph Cotten, Norma Bengeli, Julian Mateos
 Rendezte: Sergio Corbucci
 88 perc

Egy régi filmágyar:
DIPLOMA ELŐTT (The Graduate)
 színes, leíratos amerikai film
 Főszereplők: Dustin Hoffman, Anne Bancroft, Katharine Ross
 Zene: Simon and Garfunkel
 106 perc

a mozikban nem látható

kai-kanadai koprodukció, amelyben Hasfelmetsző Jack gyilkosságoroztatának egyik lehetséges megoldására derít fényt a népszerű kettős, Sherlock Holmes és Dr. Watson. A rendező, Bob Clark olyan neves sztárokkal forgatta filmjét, mint Christopher Plummer, James Mason, John Gielgud és Donald Sutherland.

Neves színészekkel találkozha-

tunk a *Téli gyilkosságok* (Winter Kills) című amerikai politikai krimiben is; a főszerepet Jeff Bridges, John Huston, Anthony Perkins és Eli Wallach játssza, a cselekmény pedig egy előnygyilkosság szálainak kibogozása.

Anthony Perkins alakítja annak a francia filmnek a főszerepét is, melyet Claude Chabrol rendezett. Itt sem kisebb sztárokkal találko-

zunk, mint Orson Welles, Marlene Jobert, Michel Piccoli. A *Végzetes szembekötődés* (La decade prodigieuse – Csodálkozás évtized) azonban nem krimi, hanem lebilincselően érdekes lélektani dráma.

A mozikban nagy sikerrel vetített *Ifjú Frankenstein* rendezőjének, Mel Brooksnek egy másik, fergeteges humorú filmjével is találkozhatunk. A *Producer* cerek a színházi világ kulisszatitkai mögé enged betekintést, kemény, szatirikus hangon.

Szűkebb érdeklődésre tarthat számot, de mindenképpen hiánypótló az operafilmek megjelenése. Angol produkcióban láthatjuk a *Pillangókisasszonyt*, az *Othellót*, a *Hoffmann meséit*, és a *Denevért*, német feldolgozásban pedig a *Rózsavagot*.

JÖN A MOZICSATORNA!

Elkészült idehaza is az a rendszer, amely lehetővé teszi, hogy a kábeltelevíziók mozicsatornát vezethessenek be. A lakásokban előhelyezett dekódert az előzetes igénylés szerint úgy állítják be, hogy egy vagy akár több, filmetek sugárzó műsort is lehessen venni a készülékeken. A Veszprémben folytatott kísérletek szerint a rendszer nem zavarja a többi csatorna működését. A dekóderek ára körülbelül ezer forint lenne, s a csatornára filmenként egy-három forintért lehetne előfizetni. Az újfajta szolgáltatást a MOKÉP megyei igazgatósággal a helyi kábeltelevíziók fenntartóival együttműködve kívánják bevezetni. A vállalat egyébként a szocialista országokban és a hazánkban készült órász filmeken kívül jelenleg mástól származó nyugati filmmel rendelkezik, melyek televíziós sugárzásra jogát is megvásárolták. Eddig több hazai nagyvállalat jelentkezett, hogy megfelelő igény esetén szívesen részt vállalna a dekódér gyártásban.

SENTENDREI KÉPEK

A Szentendrére járó külföldi turisták ezentúl otthonában is láthatja a város nevezetességeit, ha megveszi és hazaviszi a szentendrei tanács és a Coopinvest kasszövetkezet közös vállalkozásában készült ötvenperces műsoros videokazettát. A film magyarul, valamint német, angol, francia és olasz nyelven mutatja be a város nevezetességeit, s olyan helyre is elutalauzolja a nézőt, ahová az turistaként vagy nem léphet be (például a szorb ikontárra), vagy nem vihet magával fényképezőgépet, videokamerát (ilyen a Kovács Margit Múzeum). A kazettákat a napokban kezdi árusítani, s az eladásukból származó haszon a befektetett megtérüléséig a kasszövetkezet, utána pedig a városi tanácsé is.

INTERBRIGHT

A Nemzetközi Tudományos, Ismeretterjesztő, Irodalmi és Információs Központ, az INTERBRIGHT a közelmúltban alakult magyar kezdeményezésre Budapesten. Célja a tudományos népszerűsítő könyvekkel szervezett információgyűjtés és -szolgáltatás mellett nemzetközi videótár létrehozása.

Az audiovizuális anyagok ezen nemzetközi tárat a válogatott tudományos területek, az oktatás, a dokumentumok és a kutatás egyes ágaival szert rendezzék. Folyamatosan adnak felvilágosítást a kínálatról, és segítenek az érdeklődők és a videokészítő jogtulajdonosok, terjesztők közötti kapcsolattermelésben.

Az INTERBRIGHT-nál arra is gondoltak, hogy video-folyóiratot, Video-digestet alapítsanak, mely a videokiadványok jellemző adatait ismertelné. Az angol nyelvű képaláírás mellé kísérőlevél társulna, feltüntetve a legfontosabb tudnivalókat.

A munkában jelentős szerepet vállal a Magyar Mozi- és Filmeképző Intézet is, Ettől azt is várják, hogy a magyar ismeretterjesztő filmek bekerüljenek a nemzetközi vérkeringésbe. A későbbiekben szeretnék 20 perces videofilmekből hungarológiai enciklopédiát készíteni. Az öt-hét év alatt elkészült 300-350 darab videofelvétel felőlén a magyar tudomány eredményeit, az ország történelmét, földrajzát, néprajzát, bemutatná az egyházakat, a magyar kézművészetet, képet adna politikai viszonyainkról. Az óriási vállalkozásnak elvi akadályai nincsenek, csupán az anyagi fedezetéről kellene gondoskodni.

HÍREK

KÉPÜNK A VILÁGBAN...

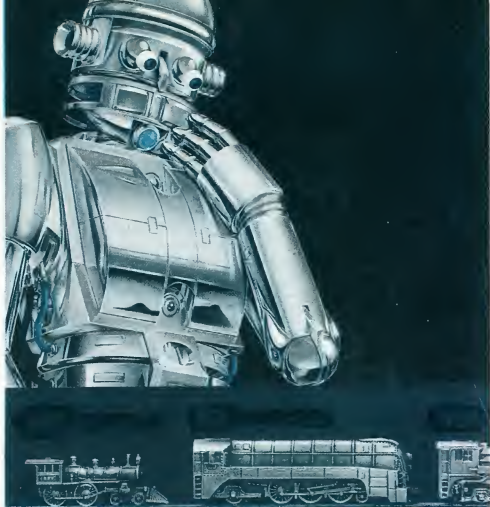
Kicsi a valószínűsége annak, hogy az elkövetkezendő években műsorokazetta-gyártó nagyhatalommá nőjünk ki magunkat. Mégis jellemző lehet, mi érdekli a világot rólunk, magyarokról – a legkorszerűbb média közvetítésével.

A Kultúra Külförkekedelmi Vállalat – egyéb hazai szellemi termékek mellett – évek óta ajánl külföldre hazai kazettákat is: elsősorban a Magyar Szinkron és Video Vállalat a Televideo, az Országos Oktatástechnikai Központ, a Coopinvest-Videocopy Stúdió és a valamikori Holdex utódjaként alakult részvénytársaság programjaiból. A kazetták túlnyomó többsége egykoros film. A választék az időn úgy tűnik, a világ elsősorban a zenés, vidám Magyarországra, a konyhánkar, vevő, illetve a nosztalgikus hangulatú régi filmekre s a vitathatatlanul jó színvonalú gyermek-műsorokra. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a sovány megrendelés és a korlátozott érdeklődés nem filmjeink színvonalát minősíti elsősorban. A minimális műsorokazetta-export magyarázata sokkal inkább technikai és gazdasági. A megrendelő közel évek kiesenek azok az országok, ahol NTSC rendszerű készülékek működnek, mivel a mi felvételünk PAL rendszerre alkalmasak. Gondot jelent, hogy filmjeink többsége magyar nyelvű, ami legfeljebb hazánk idegenbe szakadt fiainak érthető, a kereske-

dők többsége viszont a német vagy angol nyelvhez ragaszkodik. Játékfilmek esetén a szinkronizálás alaposan megköveteli a hazai műsorok kazettái amúgy sem csekély árát; az idegen nyelvű „álmondás” ugyanis legfeljebb az oktatási filmek esetén oldható meg jó színvonalon és viszonylag egyszerűen. S ha már az árnál tartunk: a versenyképtelenség okai között valószínűleg ez az egyik döntő ok, s orvoslása aligha várható a belátható jövőn belül. Mire egy hazai műsorokazetta eljut az külföldi kereskedő kirakatába, ára csaknem eléri a 70 márkát, vagyis kétszer olyan drága, mint a színvonalban tartalommal hasonló termék.

Ennek ellenére megcsig, hogy komoly vevő jelentkezik: a közelmúltban egy állami támogatást élvező olasz cég vette meg – teljesítési joggal, 200 kazetta sokszorosítására – a tévéből jól ismert „Nagy ho-ho...!”, a Kiváncsi Fancsirt, a Magyar Népmese-sorozat és a „Hurrá!” című ismeretterjesztő gyerekkisfilmjét. Ezek óta keresett és sikeres „termék” a Kodály-módszerrel szóló film is.

Mindéz természetesen nem jelenti azt, hogy hazánkból csak ennyi érdekelne a világot. A hazai és a külföldi üzletembereknek lennének is ötleteik, mit mutatnának meg magunkból(ról) sikerrel, ám gyártóink jelenlegi anyagi helyzete többnyire elvágja, hogy ezeknek az ötleteknek akár csak töredéke is megvalósulhasson.

SIKERLISTA

A MOKÉP Videotéka legsikeresebb filmjei:

A kód
(amerikai sci-fi) R.: John Carpenter
Szemel szemért
(amerikai bűnügyi karatefilm) R.: Steve Carver
Asterix, a gall
(francia rajzfilm) R.: Albert Uderzo, René Goscinny
Egy férfi, egy nő és egy bank
(kanadai bűnügyi filmvígjáték) R.: Noel Black
A tizedik áldozat
(olasz-francia sci-fi) R.: Elio Petri
Kék katona
(amerikai történelmi filmdráma) R.: Ralph Nelson
Menekülés New Yorkból
(amerikai sci-fi) R.: John Carpenter
A rendőrnő
(olasz filmvígjáték) R.: Steno
Kegyetlen utca
(amerikai bűnügyi film) R.: Danny Steimann
Barátok
(francia lélektani filmdráma) R.: Claude Chabrol
Gyémántok
(amerikai bűnügyi film) R.: Menahem Golan
Kés a kézben
(francia bűnügyi film) R.: Claude Mulot
Jessi és barátói
(amerikai westernfilm) R.: Al Adamson
Méreggel
(NSZK bűnügyi film) R.: Michael Verhoeven
Egyszemélyes bíróság
(amerikai krimi) R.: Charles Martin
En a vízilovakkal vagyok
(olasz filmvígjáték) R.: Italo Zingarelli
A zsaru szava
(francia bűnügyi film) R.: Jose Pinheiro
A delfin napja
(amerikai sci-fi) R.: Mike Nichols
Az én kis falum
(csehszlovák filmkomédia) R.: Jiri Menzel
Egy nő, vagy kettő
(francia filmvígjáték) R.: Daniel Vigne

Videáfa

A magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvény mellett általában kevesebb szó esik az általános forgalmi adóra vonatkozó jogszabályokról, különösen azok részletszabályairól.

Az adótörvény 2. számú mellékletében felsorolt termékek és szolgáltatások elnevezésénél általában a KSH némenklatúráit vették figyelembe. Az elnevezések mellett az adókulcsok szerepelnek: a törvény 0, 15 és 25 százalékos adókulcsokat különböztet meg.

A táblázat szerint a művészeti tevékenységek és egyéb kulturális szolgáltatások adómentesek, kivéve azokat a külön meghatározott kulturális tevékenységeket, amelyekre a jogszabály

25 százalékos adókulcsot állapít meg. Ilyen pedig akad néhány. Adózik a varietéműsor, a vidámpark-üzemeltetés, valamint a játék- és pénznyerő automaták üzemeltetése – és ami a legfőbb: adóköteles a hangfelvétel és videofelvétel készítése-kiadása. A jogalkotók bevételnövelő, államkincstár-gyárapító szándékának ismeretében is furcsa, miért kellett a hangfelvétel és a videót a lehető legkommerciósabb tömegszórakoztató szolgáltatásokkal egy kalap alá venni, amikor a filmgyártás, -forgalmazás és moziüzemeltetés (szerencsére) nulla adókulcsos.

Ugyancsak nulla adókulcs alá esik a videovetítési szolgáltatás, vagyis a műsoros videokazetta, videolemez bármilyen módon (tv-készüléken, monitoron, vetítőhellyen) történő nyilvános bemutatása. Így, mivel a nyilvános videovetítés a legutolsó fázis a láncolatban, a videokazetta árába (kölcsondíjába) beépített adót a felhasználó, vagyis a kazettát bemutató intézmény, művelődési ház, vendéglátóhely visszaigényelheti az adóhatóságtól. E kedvezmény azonban lakossági kölcsönzés vagy eladás esetében nem érvényes, vagyis aki ilyen célra veszi ki a kazettát, nem részesül adó-visszatérítésben. "A Majakovszkij utcai videotéka új, forgalmi adóval terhelt lakossági kölcsönzójai ennek megfelelően: a zenés, valamint a tókes beszerzésű filmeknél 175 forint (a korábbi 140 helyett), magyar és szocialista filmeknél 112 forint (eddig 90 forint volt), míg a rövidfilmek esetében 70-ről 87 forintra nőtt a napi kölcsönzési díj.

Az említett szabályozás a

é Kivitelezés

gyakorlatban számos probléma forrása lehet, bár ezek elsősorban vállalatok közötti számlázási és könyvelési költségek formájában jelentkeznek. Lakossági vetülete akkor lehet, ha magánszemély(ek) vagy magánszemélyek társasága üzemeltet videomozit, videodiszkót – ekkor ugyanis a kölcsöndíjba beépített forgalmi adót a számlamásolat birtokában a magánüzemeltető is visszatérítheti az adóhivataltól. Félreértésre adhat okot a videófelvétel-készítésre megállapított 25 százalékos adókulcs is. A kulturális tevékenységek közé tartozó videófelvétel-készítés fogalmát a Szolgáltatási Tevékenységek Jegyzéke röviden úgy határozza meg, hogy „nyilvános közlésre alkalmas műsoros videokazetta, videolemez előállítás”.

Ezzel szemben a „személyi és háztartási szolgáltatások” címszó alatt létezik egy „videófelvételkészítés” elnevezésű szolgáltatás is. Ide tartozik mindazon videófelvételek készítése, melyek nem sorolhatók a közművelődési és művészeti szolgáltatások osztályába, vagyis a nem sokszoroztatás és terjesztés céljából készült videófelvételek. Tehát ide sorolhatók az egyes családi eseményekről, társadalmi rendezvényekről egyedi megrendelés alapján készült videófelvételek – ami lényegesen gyakoribb, mint a „rendes” videófelvétel-készítés. És ami a leglényegesebb: a „videófelvételkészítés” adókulcsa nem 25, hanem csak 15 százalék. A maszek videófelvétel-készítő kisiparos tehát ennivel kötelességgel megemlíti szolgáltatásának díját. Ezt az adóviszont már senki és sehonnan nem igényelheti vissza.

Az új adórendszerrel kapcsolatban még számos tisztázatlan és nehezen megválaszolható kérdés vetődhet fel. Sajnálatos, hogy az adóhivatalt az állásfoglalás kérő levelekre általában nem válaszol írásban, és nem siet eloszlítani a jogszabályok alkalmazásakor a gyakorlatban jelentkező félreértéseket, homályos pontokat. Információink szerint már a Pénzügyminisztériumban is érzékelték a videózársz vonatkozó diszkriminatív szabályok tarthatatlanságát. Így az egyéves kivárási időszak leteltével a korrekcióknál várhatóan tekintettel lesznek erre is.

K. Z.

A műsoros videokazetták kiküldetésének, kiszállításának rendjéről azért is érdemes részletesebben szólnunk, mert a szabályok nem ismerése miatt könnyen érhetik meglepetések a gyanútlan kiutazót a határállomáson vagy jó esetben még itthon, a postahivatalban.

A belföldön előállított mozgóképeket – így a műsoros videokazettákat is – csak a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatósága által a film forgalmazásához kiállított engedélyokirattal (vagy másolatánál) a vámhivatalnál történő felmutatásával szabad külföldre vinni. Ez alól kivételt jelentenek a Hungarofilm Vállalat által kiadott kizsállításra kerülő mozgóképek és a Magyar Televízió közvetítés célját szolgáló mozgóképei és előhívatlan filmjei, valamint a Kereskedelmi Minisztérium által engedélyezett kereskedelmi tranzakciókban kiadott filmek, videokazetták. Látványosan nem tartozik az engedélymentes kategóriába, mégis ide sorolhatók a magyarországi videokiadók (így a MOKEP, TELEVIDEO) által megjelentetett műsoros videokazetták. Ezeknél az engedélyokiratot tulajdonképpen a felvételen szereplő impresszum és engedélyszám pótolja. Eppen ezért az eredeti csomagolású, azonosítható és a devizajogszabályokban engedélyezett értékeretét meg nem haladó magyar kiadású műsoros videokazetta kivitele az utasforgalomban külön engedély nélkül is lehetséges.

Eltérő a helyzet a privát, családi eseményeket tartalmazó felvételekkel és a vállalati dokumentumokat, referenciákat tartalmazó kazettákkal. Az előbbi esetben az ügyintézés a Hungarofilm Vállalat vetítőjében (Budapest V., Báthori utca 10., földszint) dolgozó munkatársak hatáskörébe tartozik. Érdekes módon filmek esetében ilyen közbülső hatósági eljárásra nincs szükség, az előhívatlan filmnegatívak a postán beszerezhető formanyomtatványon, egyszerű ál-

lampolgári nyilatkozattal adhatók fel külföldre. Egyébként a Filmfőigazgatóság már kezdeményezte az érintett főhatóságoknál a filmnegatívakra vonatkozó szabály kiterjesztését a videófelvételekre.)

A vállalati, üzemi felvételeknél azonban – részben a szakmai színvonal érdekében – továbbra is szükséges a Filmfőigazgatóság előzetes engedélyezése. Itt a cél az, hogy azok az intézmények, amelyek rendszeresen viszik ki ugyanazt a felvételt, folyamatos kiviteli engedélyt kapjanak, ha a felvételen szerepelnek a gyártásra és a kiadásra vonatkozó legfontosabb adatok. Ennek bevezetése azonban minden esetben előzetes hozzájárulást kell kérni, ami engedélyokirattal rendelkező felvételek esetében csak formális, ám ezen okirat hiányában kötelező a film bemutatása. Az engedélyezés azután a szükséges MNB-okmányokon történik.

Külön kell szólnunk a hatályos devizajogszabályokról, amelyek korlátozzák az országból kivihető áruk mennyiségét, mértékét. Nem árt tudni, hogy a külföldre utazó belföldiek személyenként háromezer forint belföldi fogyasztói árat meg nem haladó összértékű, szokásos mennyiségű ajándéktárgyat vihetnek magukkal, a devizahatóság engedélye nélkül míg az ajándékként külföldre postázható áruk értéke legfeljebb ezeröttszáz forint lehet.

Azok a szabályok is rendkívül szigorúak, amelyek a külföldi állampolgárok által kivihető ajándéktárgyak

mennyiségének és értékének felső határát határozzák meg; ez egyébként függ az MNB és a külföldi jegybankok között a valuták kölcsönös átváltásáról kötött megállapodásokról, valamint attól, hogy a külföldi személy Magyarországon mennyi valutát váltott át hivatalosan forintra. Tőkésországok állampolgárai is kivihetnek személyenként háromezer forintot meg nem haladó, legfeljebb ezer forint egyedi értékű, belföldön vásárolt vagy kapott árucikket, továbbá az igazoltan átváltott konvertibilis valuta forintösszegének a tartózkodási költségek fedezése után fennmaradó részéből vásárolt árut. Külföldiek kivihetnek minden olyan árut is, amelyet az erre kijelölt üzletekben konvertibilis valutáért árusítottak. Ebben a bonyolult eljárási rendszerben a műsoros videokazetta könnyen „elvész”, ha figyelembe vesszük a MOKEP- és Televideo-kazetták árait.

Amennyiben a műsoros kazetták fogyasztói ára meghaladja a hatályos devizajogszabályban meghatározott engedélymentes értékeretét, úgy azok kiviteléhez – akár magyar, akár külföldi állampolgár a kiszállító – az MNB engedélye szükséges. Ugyanakkor azt is fontolóra kellene venni, hogy egy családi eseményeket tartalmazó kazettát nem a pénzben kifejezhető értéke miatt visznek magukkal a kiutazók, és ezért a hatóságoknak az ilyen esetekben el kellene tekinteniük a merev jogszabályi korlátozások alkalmazásától.

Kiss Zoltán

Itt az új forgalmi érték!

Vajon mennyire tekinthetők
mérvadóknak

a táblázatainkban
rendszeresen feltüntetett
árak? Sokan kérdezik ezt
tőlünk szóban, írásban.

A berendezések árát,
csakúgy mint minőségét
ezúttal is a nyugatnémet
Video hivatal segítségével
közzöljük. Kérjük az olvasót,
ne tekintse az itt látható
árakat pennenre, fillérre
pontosnak, csupán
irányadónak. A tesztből
pedig kitűnik,
mennyire lehet
értékmérőként figyelembe
vennie az összegeket.

Nyugat-Európában
természetes, hogy ahány
üzlet, annyiféle ár: ha tehát
egy olvasónk azzal
büszkélkedik, hogy
olcsóbban vásárolta meg
külföldön képmagnóját,
mint amennyiért
a nyugatnémet lapban,
vagy magazinunkban látta,
annak mi is csak örülni
tudunk.

A külföldi árakhoz
hasonlóan a belföldi
forgalmi érték hasábjában
olvasható számok is csak
egyfajta átlag- vagy
irányárnak tekinthetők.
Egyedi elbírálskor
a szakértők ettől akár
tíz-húsz százalékkal felfelé,
illetve lefelé is eltérhetnek.

E havi táblázatunk már
tartalmazza a tavasz óta
érvényes új belföldi értéket,
mely a piaci viszonyokhoz
alkalmazkodva általában
10-15 százalékkal
magasabb az előzőeknél.

Ezért, aki korábbi
kiadványainkat megőrizte,
ne lepődjön meg, ha
a legújabb listán egy-egy
már szerepelt készülék
mellett nagyobb összeget
talál.

A magazin értékelése
szerint egy berendezés
maximum száz pontot érhet
el. Ebből a kép minőségére
adható maximális pontszám
40, a hangéra 20.

A műszaki jellemzők felső
határát 30,
a szolgáltatásokét 10
pontban határoztuk meg.

SZTEREÓ ÉS HIFI KÉPMAGNÓK

Hely	Típus	Rendszer	Belföldi forgalmi érték	Ár NSZK márkában	Kép	Hang	Műszaki jellem- zők	Szolgál- tatások	Össze- sen	A magazin minősítése
1.	JVC HR-D75SEG	VHS	120000	2900	33	18	25	7	83	nagyon jó
2.	Panasonic NV-D80EG	VHS	120000	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
3.	Blaupunkt RTV-900	VHS	120000	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
4.	Loewe OC 570H	VHS	100000	2500	29	17	26	9	81	nagyon jó
5.	ITT VR 3997	VHS	100000	2500	32	18	23	8	81	nagyon jó
6.	Sony SL-HF950ES	Super-Beta	100000	2600	35	18	22	6	81	nagyon jó
7.	Sony EV-S 850PS	Video-8	120000	3000	31	18	24	8	81	nagyon jó
8.	Blaupunkt RTV-478 HiFi	VHS	80000	1900	29	18	25	7	79	nagyon jó
9.	Panasonic NV-H70	VHS	95000	2400	29	18	25	7	79	nagyon jó
10.	Siemens FM 586	VHS	80000	1900	26	16	25	10	77	jó
11.	Sony EV-S650	Video-8	90000	2300	32	17	21	7	77	jó
12.	JVC HR-D530EG	VHS	95000	2400	32	18	20	7	77	jó
13.	Grundig VS-540	VHS	75000	1850	26	16	24	10	76	jó
14.	Blaupunkt RTV-740	VHS	70000	1800	29	15	23	8	75	jó
15.	Mitsubishi HS-410	VHS	90000	2200	29	18	20	7	74	jó
16.	JVC HR-D470EG	VHS	80000	1950	29	18	20	7	74	jó
17.	Sharp VC-793	VHS	60000	1550	27	18	20	8	73	jó
18.	Fisher FVH-O990K	VHS	85000	2150	27	18	20	8	73	jó
19.	ITT VR 3977 HiFi	VHS	90000	2300	28	18	20	7	73	jó
20.	Mitsubishi HS-421 VPS	VHS	90000	2300	30	18	18	7	73	jó
21.	JVC HR-D566EG	VHS	80000	2000	28	18	20	7	73	jó
22.	Panasonic NV-890EG	VHS	85000	2100	28	18	20	7	73	jó
23.	Blaupunkt RTV 454	VHS	70000	1700	29	17	19	7	72	jó
24.	Loewe Opta OC 75H	VHS	85000	2150	27	18	19	8	72	jó
25.	ITT VR-3948	VHS	65000	1800	27	13	23	8	71	jó
26.	Akai VS-516EO	VHS	70000	1700	28	14	21	8	71	jó
27.	Akai VS-607EO	VHS	80000	2500	26	18	20	7	71	jó
28.	Siemens FM 468	VHS	85000	2100	28	15	20	7	70	jó
29.	Mitsubishi HS 412G	VHS	65000	1600	31	14	18	6	69	jó
30.	ITT Digicontrol VR 3946	VHS	75000	1900	26	12	23	8	69	jó
31.	Philips VR 6760	VHS	85000	2100	26	18	15	8	69	jó
32.	Orion VH-2308HS	VHS	60000	1500	25	15	20	8	68	jó
33.	Sharp VC-693	VHS	75000	1900	28	18	15	7	68	jó
34.	Hitachi VT-175E Hi-Fi	VHS	85000	2200	25	15	20	8	68	jó
35.	Hitachi VT-95E	VHS	85000	2200	24	18	18	8	68	jó
36.	Loewe HiFi 460H	VHS	95000	2400	27	16	17	8	68	jó
37.	Grundig VS-340HiFi	VHS	60000	1500	25	14	20	8	67	jó
38.	Sanyo VHR-2700HF	VHS	85000	2100	27	15	17	7	66	jó
39.	Orion VH 2204HS	VHS	70000	1700	23	15	19	8	65	jó
40.	Loewe Stereo 440S	VHS	75000	1800	25	12	17	8	62	megfelelő
41.	NEC DX-3000	VHS	90000	2300	24	11	19	7	62	megfelelő
42.	NEC N9510G	VHS	70000	1750	22	14	17	5	58	megfelelő

MONO KÉPMAGNÓK

Hely	Típus	Rendszer	Belföldi forgalmi érték	Ár NSZK márkában	Kép	Hang	Műszaki jellem- zők	Szolgál- tatások	Össze- sen	A magazin minősítése
1.	ITT 3938 VPS	VHS	75000	1800	30	10	25	9	74	jó
2.	Akai VS-38	VHS	55000	1400	32	11	22	7	72	jó
3.	Fisher FVH-P10KV	VHS	45000	1100	32	10	22	7	71	jó
4.	Akai VS-220G	VHS	45000	1100	31	12	21	7	71	jó
5.	Sanyo VHR 3310G	VHS	50000	1300	27	11	25	8	71	jó
6.	Philips VR 6670/02	VHS	60000	1500	28	11	25	7	71	jó
7.	Blaupunkt RTV-330	VHS	65000	1600	30	10	23	8	71	jó
8.	Panasonic NV-921	VHS	65000	1600	30	10	23	8	71	jó
9.	Blaupunkt RTV-320	VHS	55000	1400	29	10	23	8	70	jó

Hely	Typus	Rendszer	Belföldi forgalmi érték	Ár NSZK márkában	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Szolgáltatások	Összesen	A magazin minősítése
10.	Panasonic NV-G12	VHS	55000	1400	29	10	23	8	70	jó
11.	Saba 4B20	VHS	55000	1400	31	11	21	7	70	jó
12.	JVC HR-D300EG	VHS	55000	1400	32	11	19	7	69	jó
13.	JVC HR-D320	VHS	45000	1100	31	10	21	7	69	jó
14.	Mitsubishi HS-349	VHS	55000	1400	31	11	19	8	69	jó
15.	Hitachi VT-425E	VHS	60000	1500	30	11	21	7	69	jó
16.	Grundig VS-460	VHS	80000	2000	28	11	22	8	69	jó
17.	Sharp VC-A202	VHS	45000	1100	26	11	24	7	68	jó
18.	Siemens FM 562	VHS	45000	1200	27	11	23	7	68	jó
19.	ITT VR 3928VPS	VHS	55000	1400	27	11	23	7	68	jó
20.	Grundig VS-410	VHS	50000	1300	27	11	22	8	68	jó
21.	Hitachi VT-255E (VPS)	VHS	95000	2400	27	10	23	8	68	jó
22.	Loewe OC 510 M	VHS	45000	1100	28	11	21	7	67	jó
23.	Loewe OC-520	VHS	50000	1300	28	11	21	7	67	jó
24.	JVC HR-D170E	VHS	45000	1200	29	9	20	8	66	jó
25.	Panasonic NV-G14	VHS	70000	1800	28	10	20	8	66	jó
26.	ITT 3918	VHS	40000	1200	27	10	20	8	65	jó
27.	Grundig VS-440	VHS	45000	1200	26	10	22	7	65	jó
28.	NEC DX-1000G	VHS	55000	1400	30	9	18	8	65	jó
29.	JVC HR-D180E	VHS	55000	1400	29	9	19	8	65	jó
30.	Nordmende VR 1205	VHS	50000	1300	26	9	22	8	65	jó
31.	Blaupunkt RTV-315	VHS	50000	1200	26	10	20	8	64	megfelelő
32.	JVC HR-D210	VHS	45000	1100	29	10	18	7	64	megfelelő
33.	Fisher VHI-P5100KV	VHS	55000	1400	27	11	19	7	64	megfelelő
34.	Grundig VS-400	VHS	45000	1200	25	9	22	8	64	megfelelő
35.	Hitachi VT-135E VPS	VHS	70000	1700	26	10	20	8	64	megfelelő
36.	Orion VH-4015RC	VHS	40000	1000	26	9	20	8	63	megfelelő
37.	Toshiba DV-90G	VHS	55000	1400	29	9	18	7	63	megfelelő
38.	Sanyo VHR-2500G	VHS	70000	1700	28	10	18	7	63	megfelelő
39.	Sanyo VHR-1500G	VHS	75000	1900	27	9	18	8	62	megfelelő
40.	Akai VS-1260E	VHS	50000	1200	27	9	18	8	62	megfelelő
41.	Fisher FVH-P905K	VHS	55000	1350	27	9	18	8	62	megfelelő
42.	Sharp VC-682 GH	VHS	60000	1500	26	9	19	8	62	megfelelő
43.	Fisher FVH-P910K	VHS	65000	1600	27	9	19	7	62	megfelelő
44.	Mitsubishi HS-338G	VHS	70000	1700	28	9	18	7	62	megfelelő

KAMKORDEREK

1.	Sony V-90E	Video-8	180000	4000	33	15	23	9	90	nagyon jó
2.	Fuji M600	Video-8	180000	4000	33	15	23	9	80	nagyon jó
3.	Bauer VCC 826	Video-8	180000	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
4.	Blaupunkt CR 8010	Video-8	175000	3900	33	12	21	9	75	nagyon jó
5.	Metz 9629	Video-8	180000	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
6.	Blaupunkt CR-8000	Video-8	160000	3500	32	12	22	8	74	jó
7.	Nikon VN-810	Video-8	180000	4000	32	12	22	8	74	jó
8.	ITT VM-C3888	VHS-C	150000	3400	32	12	21	8	73	jó
9.	JVC GR-45	VHS-C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
10.	Kyocera KD-3010	Video-8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
11.	Loewe Profi 800	Video-8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
12.	Minolta 8100	Video-8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
13.	Nordmende CV-2201	VHS-C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
14.	Pentax PV-C-350	Video-8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
15.	Philips 6840	VHS-C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
16.	Saba VM-6990	VHS-C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
17.	Sony CCD-V100E	Video-8	150000	3300	30	14	21	8	73	jó
18.	Bauer VCC-526	VHS	165000	3700	32	11	21	9	73	jó
19.	Bauer VCC-616	VHS-C	160000	3500	32	11	21	8	72	jó
20.	Blaupunkt CR-1800	VHS	165000	3700	32	11	20	9	72	jó

Dollárért - idehaza

Ha forintért csak ritkán és csupán néhányfajta képmagnót lehet vásárolni, vajon milyen a választék a dollárért árusító üzletekben? Erre kerestünk ismét választ rövid fővárosi körsetáinkon. (Az előző lád: Video Magazin 1986. augusztus. Tettük ezt annak ellenére, hogy tudjuk: olvasóink többségének az alábbi sorok – lehetőség híján – inkább kíváncsiságuk kielégítését jelentik, semmint megfontolandó ajánlatot.

Az Utastourist hívó kínálatáról ismert Belgrád rakparti üzletében jelenleg mindössze kétféle televízió és háromfajta képmagnó kapható. A Sony 1KV 27 XRTD típusú színes tv képernyője 68 cm, az ára 1911 dollár, míg az 51 cm-es kis, színes Sony Stereo 2KV FXMT 1760 dollárba kerül. Érdemes megemlíteni, hogy a Royal Szállóban lévő üzlete kétfajta Sony tévén kívül Grundig T55 340-CTI készüléket is kínál 968 dollárért.

A videokészülékek közül a legdrágább a Panasonic NCG-12EE: 839 dollár. A JVC HR-D210EE valamivel olcsóbb, 799, a Fisher U905 típusú pedig 739 dollár. Hasonló az Atrium Hyatt képmagnó kínálat is, de akik esetleg ezzel nem érik be, az Utastourist Mallé ferihegyi üzletében a már említett Panasonicon kívül Hitachi VT-410-es készüléket is vásárolhatnak 793 dollárért. Az Orion Videorecorder VH 360 ára ugyanitt 599 dollár, míg a Grundig US 400-asé 760.

Jelenleg a legdrágább képmagnót az Eötvös utcai bolt árulja, ahol a Hitachi Movi VMC 30E készülék 2500 (!) dollárért kapható. Nem csoda, ha ezek után kifejezetten olcsónak tűnik az AIVA Hifi System 465 dollárért. Aki ennél igényesebb, és a pénztárcája is megengedi, vászlaszhatja a másik AIVA készüléket, a Hifi System 770-es ugyan: 837 dollárba kerül. Legolcsóbb az Audioton TBS 4000 video, 251 dollárért kínálja az újpesti Tavasz utcai bolt.

Az Utastourist boltjaiban hiánycikk a videokamera, és nem árusítanak másosorok kazettákat sem. Üres kazetták azonban kaphatók, ha nem is nagy választékban: a 180 perces TDK 11 dollár, a 240 perces 13,80 a BASF típusból a 180 perces 8,90, míg a 240 perces 11,50 dollár, ugyanannyi, mint két évvel ezelőtt. A közeljövőben 195 perces Panasonic kazettával bővül majd a választék.

Az Utastourist március végén csökkentette a kozmetikumok árait, és az ígértek szerint hasonló változás várható a műszaki cikkekénél is. Ez a jó hír remélhetőleg többeknek vigasztal szolgálhat. A nagy hirdadás-

technikai cégek ugyanis újabb termékeikkel bombázzák a piacot, és mérsékelik a korábbi cikkek árait, az Utastourist pedig igazodik a külföldi árváltozásokhoz.

Az Arany János utcai Diplomata Áruház kínálata viszonylag gazdag. Hétféle tévé kapható, s áprilistól megvásárolható a JVC új terméke: a C20 típusú 55 cm-es, valamint a 63 cm-es képernyőjű készülék. Ezenkívül árusítja majd az ATT 38-67 márkájú digitális televíziót is (ára 1100 dollár). Azok, akik ebben az üzletben vásárolhatnak (külföldön dolgozott vagy valuta-napijárt megtagarított honfitársaink) szerencsések, mert hétféle videokészülék közül válogathatnak (lásd táblázatunkat).

Az Intertourist Kigyó utcai üzletében úgy vélték az eladók, hogy igazgatói engedély nélkül nem tájékoztathatnak sem az áruváltásokról, sem az árakról. (Jóllehet a vásárlóknak kötelesek megmondani, mi az, ami kapható, és az árak sem titkosak.) Szerencsére a telefonon megkeréző jóváhagyás véget vetett a vitának, így tehát közre-adhatom tapasztalataimat.

A videomagnó karácsony óta hiánycikk, pedig tavaly még hatnyolc féle közül lehetett választani. Videokamera sem kapható. A színes tévé kínálata viszonylag kedvezőbb. A Nordmende típusú kis, színes készülék 582 dollár, a Fisher FTS 777 márkájú pedig 1595 dollárba kerül. A Sony tévék közül itt a KV 1442 MR készüléket 838 dollárért, a KV 2092 MRT-t pedig 1087 dollárért árusítják. JVC készülék is kapható, a C-140EE típusnak 521 dollár az ára.

Kazettákból többféle is van. A 180 perces közül a Sony 9,20 a JVC 9,50 a TDK 12,70, a BASF 11,50 dollár. A BASF 240 perces kazetta 13,60. Az üzletben mintegy 15 fajta mősoros kazetta kapható. Egyúgyesen 30 dollárért eladó Kabos Gyula, Jávor Pál műsora. A többségében régi magyar filmeket tartalmazó kazetták 49,50-ért kínálják magukat, de forintért is megvásárolhatók.

Csik Ibolya

A KONSUMEX DIPLOMATA ÁRUHÁZÁBAN JELENLEG KAPHATÓ KÉPMAGNÓ- ÉS KAZETTATÍPUSOK

Képmagnók	Ár (dollárban)
Siemens FM 561	689
Siemens FM 462	699
Grundig VS 400	759
Grundig VS 320	798
Grundig VS 380	1147
Grundig VSC 50	2144
Saba PBR 6183	
-VTU 6083 (nordozhakt)	1264
Toshiba V 83 C2	515

Kazetták	
TDK HD E-180	11,90
TDK HG E-180	9,90
TDK HS E-240	9,90
TDK E-HG E-240	12,60
TDK E-120	6,70
BASF E-180	8,80
Goldstar E-180	5,50

Forintos kazetták

Hazánkban óvatos becslések szerint legalább 400 ezer videomagnó található, melyek szinte fajták a kazettákat, és étvágyuk kielégítésére viszonylag bő a választék VHS kazettákból. A boltokban tett körsetánk azt is bizonyítja, hogy nem érdemes az első helyen megvenni a kiválasztott márkát, mert az árak majdnem olyan nagy eltérések mutatnak, mint Nyugat-Európában.

A Belvárosban és a Lenin körütn véletlenszerűen megátogatott tizenkét bolt árukínálata meglehetősen eltérő képet mutatott. Az állami üzletekben jörszerűen két-három fajta videokazetta szerénykedett a polcokon, míg a szövetkezeti vagy magánkereskedésekben ennek a többszöröse. A standard kazettákból az SKC PG-vé, illetve a TDK HS-sel lehetett a leggyakrabban találkozni. A tesztek az előbbi kép- és hangminőségét jónak, az utóbbit közepesnek és jónak értékelik. A HIGH-GRADE kazetták képviseletében elsősorban a közepes hangot, de nagyon jó képminőséget adó RAKS HG volt jelen az üzletekben.

A fővárosban döntő förlényben voltak a 180 perces kazetták. Ezeket a 195 és a 240 percesek követték. Valószínűleg inkább közületeket érdekelhet az OFOTERT Frankel Leó úti bizományi boltjában megvásárolható U-MATIC KCA-20 K profi kazetta 2960 forintért. Ugyancsak itt és a Westend udvarban árusító Digital Musicban kapható Beta videokazetta. Az OFOTERT a Sony Dymicron 2-750-est 1136, a Digital Music a BASF L-750-es (195 perces) kazettát pedig 720 forintért adta. A BAV Tanács körüli boltja 650 forintért kínálta az értékelekben, tesztekben nem jegezett ICE HG (195), ICE HG (180) és a TV-STAR (180) kazettákat.

Az árak alakulásába, legalábbis a magánkereskedőknél, beleszölt az ismert útvél-rendelkezés nyomán felélenkült bevásárlóturizmus. A márciusi árcédulákhoz képest májusban, ha nem is jelentős, de 30-50 forintos csökkenés következett be, bár a szomszédos és drága bécsi üzletekben még így is majd feleannyiba kerülnek ezek a kazetták, mint a hazai boltokban. Ráadásul az általában közepes minőségű termékek ára vetekedik a nyugat-európai kazettakínálattal krémjének árával.

Táblázatunkban a forintárk mellett – csupán az összehasonlítás kedvéért – nyugatnémet márkában is feltüntetjük a nyugat-európai középárakat. Az összesítésben nem szerepel 120 és 195 perces kazetta, mivel ezekből meglehetősen szűkös a készlet. A Skála Metro a Panasonic SP E-120-ast 650 forintért (180 percre átszámítva 975 Ft), a Szent István körüti Video-Hifi Centrum a Maxell E 195-öst 790 forintért, a Westenden a Digital Music a JVC HR és a TDK HS E 195-öst 790 forintért, a Video-Hifi Centrum a Goldstar E 195-ös kazettát 690 forintért árusítja.

B. T.

Típusok	Műsoridő	Ár DM-ben	METROPRINT	OFOTERT Vcl u.	OFOTERT Frankel L. u.	Fényképez. Szöv.	Fotokalek- tro-ni SZ	Video Hifi Centrum	Digital Music
TDK E—HG	180	13		941				950	
Panasonic SHG	180	14						950	900
Raks HG	180	11	830		830	830			
BASF SHG	180	12		941					
Kodak HG	180	18	824		840				
TDK HS	180	11						700	
Agfa HC	180	12						690	
Fuji HG	180	11					844		
Sony Dymicron	180	12		941					
Maxell EX	180	10	706					720	700
SKC PG	180	9	818		818	818			
JVC HR	180	11	706		799			670	
Panasonic PS	180	10	841		840				
BASF EQ	240	13					936	950	
Sony Dymicron	240	16						950	
Scotch EG	240	19				910			
JVC HR	240	17						900	
TDK HS	240	15					936	900	

Utazási körkép

Utazási irodák kínálata a nyári szabadságukat külföldön eltöltő szándékozók számos igényét kielégíti. A hosszabb és drágább utakból nincs hiány. Mi ezúttal annak néztünk utána, vajon milyen a kínálat az egy-két napos, kimondottan vásárlási célú utazásokból. Több mint egy tucat irodát felkeresve arra voltunk kíváncsiak, mekkora összegért járhatunk el szervezett formában Bécsbe.

Az IBUSZ áprilistól októberig szinte naponta indít autóbust. Az egynapos út 1120 forintba kerül, ezért ebédet is kapnak az utazók. A kétnapos út ára 3047–3105 forint között van, amire felépítés ellátás és szállás elhelyezés jár. Ha valaki saját gépkocsival utazik, alacsonyabb az ár is: 2415 forint. A költőpénz mindhárom esetben viszont egyforma: napi 700 forint értékű schilling.

A Cooptourist minden hétfőn és csütörtökön indít autóbust Bécsbe. Ezek kétnaposak, és az utasok felépítés ellátást kapnak. Ára 3360 forint, a költőpénz 800 forint naponta.

A Volántourist elő- és utószőzben folyamatosan indít csoportokat. A kétnapos út autóbusszal 2850, saját kocsival 1850 forint. Mindkét esetben felépítés az ellátás. A jelenlegiek 700 forintnak megfelelő valutát válthatnak ki.

Az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda minden pénteken indít buszt a szomszédokhoz; az út ára 670 forintba kerül. Ők viszont nem adnak költőpénzt, a saját valutakerületi terhére ezt mindenkinél a saját keretéből kell kiváltania. Kétnapos útjait júliustól decemberig 3600 forintba kerülnek. Ha felépítés az ellátás, akkor 800 forint a költőpénz, ha pedig valaki teljes pénzőzra fizet be, 400 forintnak megfelelő valutát kérhet.

Nagyítóban a Mariahilfer- strasse

Megindult a bevásárló-turisták áradata Bécsbe. A császárvárosban videokészülékek, televízió, kazettát venni szándékozóknak érdemes vásárlás előtt alaposan felmérni a különböző boltok árát, mert ugyanazt a cikket egészen más összegért kínálják a magyar honpolgárok annyi is túl drága Kärntnerstrasse, a Graben vagy a kedvelt Mariahilferstrasse környékén. Az utóbbi táján is más árú adja el ugyanazt a Mariahilferstrasse egyik mellékutójában, a Stumpfergassén például a Mexico nevű kis boltosca vagy a bevásárlóutca ismert nagyrúháza, a Herzmansky, s megint másként találjuk üzleteiben a Herlango boltlátozót. Rendszeresen jelenítik meg táblázatunkkal a laposabb pénztárcájú videósok tájékozódását kívánjuk segíteni.

Típusárak ATS-ben	Köck	Hartlauer	Heriango	Mexico
Videomagnó Fisher P 5000S	6980	—	6990	—
NEC 9034 G	—	(megrendelhető)	—	4800
Sharp VCA 100 S HQ	5980	—	6990	—
Televízió Hitachi CPT 2871 PS (sztereó, szupersarkított, 70 cm képtávolság televízió)	—	10 000	—	12 000
Videokazetta TDK HS 180	—	—	89	70
Sony E-180	69	86	79	60

Az Utas Tours csak saját kocsis utakat indít. A háromnapos út ár 4500–5000 forint, és 3000 forintnyi ATS a költőpénz. Ők is felépítézők ellátást biztosítanak. A Lokomotív Tours buszos kínálata három napra 4980 forint (+ ÁFA). A felépítézők ellátás mellé 1800 forintnyi valuta is kiváltható; s az út során Bécsben kívül még Badenbe is elviszik utasaikat.

Az OTP-Penta Tours Kft. minden kedden és csütörtökön, valamint szombaton indítja egy-napos kirándulásait az osztrák fővárosba. A buszos utazás ár 2290 forint, és ezer forintért adnak költőpénzt. A részvételi díjért egy ebéd is jár.

A Pegazus Tours minden szerdán indítja autóbúszát. Az ár itt 1380 forint, és szintén tartalmaz egy ebédet is. A költőpénz 700 forintnak megfelelő ATS.

A Saturnus Tours személygépkocsis kínálata két napra 2400 forint, míg autóbúszával 2900 forint. A szállodai elhelyezés mellé felépítézők ellátást nyújtanak, és napi 700 forintnyi költőpénzt. Havonta egy ilyen útjuk van.

A Dunatours péntekenként indít csoportot, és 670 forintot kér személyenként. Költőpénzt mindenki a saját valutakeretére válthat ki.

A Cikliámen Tours havonta egyszer Győről indít autóbúszát Bécsbe. Ára 740 forint, amely tartalmaz egy vacsorát is – de már Magyarországon. A költőpénz 800 forintnyi. Kétnapos útjaik ára 2830 forint. Az ellátás szintén felépítézők. Ilyen útjuk havonta egyszer van. A háromnapos 4970 forintba kerül. A Blaguss-Volánbusz ajánlata három napra poton 5500 forint. Elhelyezés szállodában, a költőpénz 2100 forint. Az utasok felépítézők ellátást kapnak.

A Volánbusz naponta indít menetrend szerinti járatot Bécsbe. A reggel 7 órakor induló autóbúszra a jegy 775 forint. Az utasok 11.30-ra vannak az osztrák fővárosban. Vásárlásra bőven akad idő, mivel a járat 17 órakor indul vissza (20.30-ra ér az Engels térré).

Hogy teljes legyen a kép, megkérdeztünk két vidéki utazási irodát is, vajon ok mennyire vállalkozik ugyanazt a kirándulást. Az Alba Volán Utazási Iroda heti egy-két alkalommal szervez utat Fehérvárról: 600 forintért és 20 schillingért. A Kapos Volán kétnapos ajánlata 800 forintba és 50 schillingbe kerül. Ehhez hozzá jár még a szállásköltség, ami 250–350 ATS között van, ideiglenes függően. Mindkét utazási iroda az egyéni valutakeret terhére szervezi útjait.

A fenti kínálatokból is kitűnik, meglehetősen szélsőségesek utazási irodáink árai. Némelyik drágának tűnik ahhoz képest, hogy jóformán semmiféle programot nem tartalmaz.

A MAV – ha valaki az Arrabona expresszre vált jegyet – 30 százalékos kedvezményt kap. A vonat reggel 7-kor indul, 10.40-kor van Bécsben és este 18.05-kor indul vissza.

Ha azt számoljuk, hogy személygépkocsival – kilencliteres átlag fogyasztás mellett – négy ember személyenként 250–300 forintért tud kiutazni Bécsbe, bizony túl drága a szervezett utazás. Ha saját kocsival megy valaki, nincs időhöz kötve, és a határátkelőhelyeken is lényegesen kevesebb a várakozás, mint autóbúszal. Ha valaki több napra kíván kiutazni, a belvárosban számtalan panzió kínálják ágyait – igaz, étkezés nélkül – napi 150–200 schillingért.

Andrejszky Zoltán

Keres- kínál

Rovatunkban ingyen közzétesszük nagyszámú 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Levelelben kérhetik gyári vagy házilag felvett, de megunt műsoros kazettáit, valamint üres kasszetteket, prospektusait, televíziókat, monitorjait, képmagnókat, kamerák hirdetéseit.

● Új Grundig VS 380 Hifi video, igényesek eladó. Érdeklődni lehet: Budapest XXI., Tanácsasház u. 76.

● Panasonic NVG7 Ee videót venniék havi 1500 forintot részletek, vagy más típus is érdekel. Cím: 7500 Nagyatád, Aradi út IX. ép. A. I. h. 4. emelet 1a.

● Videofilmeiket cserélnék. Különböző érdekelnek az akció- és karatékifilmek vagy a következő színészek filmjei: Sylvester Stallone, Arnold Schwarzenegger és Chuck Norris. Ajánlatokat levelelben (listával) vagy telefonon kér: Dobos István, 2800 Tatabánya, Dózsa kert 61. ép. I. h. II/1., Telefon: 34/14-618.

● Zenesz filmeket, koncerteket és futballal foglalkozó videóanyagokat cserélnék: Schmidt József, 1116 Budapest, Sáfrány u. 50. II/25.

● Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2., és 3. számát. Cím: Balogh György, 8707 Pusztakövési, Kossuth l. u. 37.

● Videofilmeiket keresek a következő rendezőktől: Russ Meyer, Andy Warhol, Dusan Makavejev, Walter Brorowicz, Pier Paolo Pasolini, Tinto Brass. Továbbá keresem az alábbi filmeket: Blue Movie, More..., Vixen, Why?, Unmoralische Geschichten, Sweet Movie, La Bête, Obsession, Carrie, Der Schlüssel, Nea, Bitlis, Hexenabbat. Cím: Kun István, 3300 Eger, Rakóczi út 12.

● Szeretném csere útján megszerezni (magyarul) jó minőségűben a következő filmeket: Highlander, Predator, Beverly Hills Cop II., Masters of the Universe, Fame, Éretlenek. Cserébe széles választékban ajándék filmmel. Érdeklődni lehet: Galik Gábor, 3600 Ózdi, Vörösmarty út 33. 3/3.

● Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2. és 3. számát. Griecs György, 5654 Gábortelep, Vasút u. 25.

● Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2. és 3. számát. Gajdán József, 6800 Hódmezővásárhely, Berkenye u. 56.

● Igényesek eladó vámkészült VHS SHARP VC-682 GH típusú videomagnó 1.5 éves, remek állapotban. Telefon: 568-971, déltől és este.

● Videofilmeiket cserélnék. Zuglói vagy hatékony kerületi videósok előnyben. Kertész György, telefon: 848-086

● Pal. Secam, VTSC rendszerben felvett (VHS-kazettán) 1960 előtti zenés, táncos, énekes és jazz-filmeket keresek megvételre, átvevőre vagy cserébe. Tomcsányi Tiborné (Schmeisz) Cím: 1123 Budapest, Kékgolyó u. 15/a. II/15.

● Eladó új videórekorder HQ, távirányító, garanciális. Telefon: 751-261, 17-20 óráig.

● Keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2. és 3. számát megvételre. Fagyad Károly, 1188 Budapest, Szövet u. 52.

● Keresem a Pozseidon katasztrófa című filmet. Jó minőségű! Olasz Zsólt, Budapest XXI., Ady E. u. 13-15. Telefon: 147-772

● Grundig VCC 2000-es videotalajoznos vagyok. Videóanyagokat cserélnék, megvásárolni. Cím: Hegedűs József, 6001, 2132 Felszabadulás 198.

● JVC CV-5001 típusú videokamera realis árban eladó. Telefon: 613-777, 17 óra után.

ISZAK JENŐ
KARIKATÚRAI

RUEY TANGÓ

annyi trágár szó a regényben és a filmben, bár kritikusai szerint e szavak használatát Lawrence-nek nem sikerült hitelessé tennie. Nemcsak a Ladyt, hanem a vadőrt is nevetségessé teszik a „közönséges” megnyilvánulások, a trágárságok üresen, funkciótlanul zuhognak az olvasóra-nézőre.

Mintha a „Make love, not war!” jelszó köszönné vissza negyven évvel korábban, a Lady és a vadőr egyesülésekor megszületik a „szexuális demokrácia”, ahogyan a regényben olvasható: az érintés demokráciája; a szeretkezésben felol-

dódnak az antagonisztikus osztályellentétek, az úrnő fejében uralkodó zavar helyét elfoglalja a „fallikus világnézet”.

Nehéz ezzel a szexualitással azonosulni, mert a szenvedélyes ölelések sem feledtethetik: mindez csupán utópia, az elmélet cselekvésekbe öltöztetése.

Lady Chatterley – különösebb nehézségek nélkül – átlép egy másik világba, s az sem okoz gondot számára, hogy a vadornél töltött órák után visszatérjen a régi életébe, ahol másképpen – egyre idegenebbül – gondolkodik és beszélnek. Mind-

annyiunknak jólesik látni a megszokottat, felcserélni valami egészen mással, ha rövid időre is. Vagy jólesne. Az öröm s még inkább a boldogság azonban mindig a véletlen műve, tervezhetetlen, kikényszeríthetetlen. Így van ez a filmkészítésben is: a Lady Chatterley tervezett film, épp ezért nem szabadulhat meg önnön korlátaitól. Az ellenpélda, a spontán film: Bernardo Bertolucci *Az utolsó tangó Párizsban* (L'Ultimo Tango a Parigi) címmel, 1972-ben forgatott alkotása, amelynek főszerepeit Marlon Brando és Maria Schneider játszotta.

Az utolsó tangó kiindulópontja – Bertolucci elmondása szerint – egy gondolati-érzelmi villanás volt; maga a mű a rendező és Marlon Brando párbeszédeiből született, s még a forgatás során is állandóan változott az eredeti elképzelés, tág teret hagyva a szereplők improvizációinak.

A történet – ha ugyan annak lehet nevezni – helyszíne már önmagában is lehángoló: egy kiadó üres lakás, csupasz falakkal. Ebbe az embertelen világba vetődik Jeanne és Paul a süket és vak véletlen folytán.

Lassanként ugyan felvillannak képek mindkettőjük múltjából, a középpontban mégis mindvégig a sivár lakás marad, amelyben eleinte úgy vannak jelen, hogy nem is tudnak egymás létezéséről. Paul, akinek a felesége talán öngyilkosságot követett el, önmagába sűppedve kuporog a lakás különböző sarkaiban, s bár időnként válaszol a lány kérdéseire, valójában semmiféle kapcsolat nincs közöttük azonkívül, hogy egy helyen vannak.

Mint egy robbanás, úgy tör ki Paulból az istenkáromló trágárság. „Kurva isten!” – ordítja, hogy kizökkentse magát súlyos bűnultságából, kétségbeeséséből. S ahogy önkéntelenül ehhez az ősi indulatlevezető eszközhöz folyamodik, ugyanolyan ősi, szinte állati módon erőszakolja meg Jeanne-t, hideg főlénnnyel, magabiztosan a szó szoros értelmében birtokba veszi. A lány kielégülten és a végtetekig

megalázottan hagyja el a lakást, mégis visszavisszatér megaláztatása színterére. Kettejük világában, amelyben még nyomokban sem fedezhető fel semmi emberi, lassan megjelenik a természetesség: második szeretkezésük már meztelenül történik, s az ismerkedés egy mással mintha normális mederbe terelné az eseményeket. Jeanne egyre jobban feloldódik, olyannyira, hogy végül Paul előtt önkielégítést végez...

A különös, új világ mindkettőjüknek alkalmat nyújtana arra, hogy megszabaduljanak régi, agyonszabályozott, szerepjátszással terhelt életüktől. Már-már elhisszük, sikerült, úgy tűnik, Paul durvaságában is vonzó viselkedése elfogadható Jeanne és a néző számára is, amikor – felesége temetése után – arculcapásként hat: ez nem az igazi Paul. Nem nyers,

nem lázadó, még csak nem is durva, hanem polgári, joviális, aki egyre rosszabbul játssza a magára rótt szerepet. Teljes csőd az élete: egyik szerepével sem tud azonosulni. Utolsó, kétségbeesett kísérletének színhelye egy táncverseny – kudarc; a ritmusérzék hiányzik belőle, az egész életéből hiányzik. Ezért követeli Jeanne-től, hogy mondja meg a nevét, adja ki magát, s a lány válasz helyett egy pisztoly ravaszát húzza meg. Paul még haldoklásában sem önmaga, még mindig játszik, mintha kívülről szemlélne saját elmúlását. Utolsó mozdulata, ahogy sebzett állatként lekuporodik, talán csak ez ő maga.

Az utolsó tangó Párizsban nem erotikus film, hiába látjuk Maria Schneider meztelen testét, hiába a szeretkezés, önkielégítés, mindez csupán epizód, ha nem is lényegtelen.

Berkes András

Nem fejlődés: forradalom!

A LÉZER DISC

A felcímbe olvasható zengzetes mondat egy Pioneer reklámtó szövege. De csak a fotó reklám, a tartalom már cseppel sem reklámiú, ha a már házámban is ismert és használt CD-kre (Compact Disc), az LV-kre (Laser Video), a CD ROM-okra (Compact Disc csak kiolvasható tároló) gondolunk. Mert bár ezek az eszközök ma még csak egyirányú információszolgáltatásra alkalmasak, azonban a fejlődés nem áll meg és a szakemberek már az elkövetkező évekre ísólják a discek felhasználhatóságának jelentős bővülését, a CD-I (interaktív CD)

és a DVI (interaktív digitális video) megjelenésével. Lehet, hogy mindez ma még tudományos fantazizlikum, a valóságban azonban a fejlődés következő lépcsőfoka lehet.

Egy amerikai kereskedelmi szervezet, az Electronic Industries Association szerint a világban már legalább 6,7 millió CD lejátszó van már forgalomban, a gyártásban vezető cég, a Pioneer 250-300 ezerre becsüli a lézer disc lejátszók számát. Látszik, hogy – számítógépes nyelven szólva – a szoftvert tekintve a kínálat hatalmas és egyre növekvő. Az érdeklődést igazolja

az a szám is, hogy 1987-ben több mint 100 millió lemezt értékesítettek.

A holland Philips cég mutatta be elsőként azt a lézer optikai rendszert, amely képes arra, hogy műanyag lemezbe ágyazott hang- és képinformációt digitális formában kiolvasson a lemez érintése nélkül, így károsítva ki a sűrűdésből adódó kopást. A világ kutatói azóta milliókat költöttek arra, hogy újfalta utakat találjanak a rendszer képességének kihasználására és tökéletesítésére. A fejlesztés nagy léptekkel halad, bár egészen a legutóbbi időkig az volt a

cél, hogy a kép villogásmentesebb, a hang pedig tisztább legyen. Az elmúlt év legfőbb eredményei a digitális szűrés, a kétlós digitál-analog átalakítás és a négyzetes mintavételezés voltak. Ezeket a megoldásokat már az állagos kivitelű készülékeken is alkalmazzák.

Az újabb technikai megoldások csökkentik a csatornán belüli interferenciákat és a fül számára még kellemesebb hangot eredményeznek, minimálisat hagyva meg abból a „durvasnyers” hangból, amelyet a kritikus fülűek a korábbi játszóknál észleltek. Az elmúlt korrekter

áramköröket a Pioneer alkalmazta üttörőként az LD-SI típusánál. A készülék áramkörei szinte tökéletes állókép és gyorskeresésénél zavarmentes képet tesznek lehetővé, mind a 30 perces „standard” üzemmódban (CAV), mind a 60 perces lassított lejátszású üzemmódban (CLV) – amely a korábbi készülékeknel meglehetősen gyenge információforrás volt. A CLV előretörése természetesen nem egyenlő a CAV halálával, mert gyártásuk továbbra is folytatódik. (Szakkifejezéseink magyarázata CD-szótár című cikkünkben olvasható.)

1988-ban új lemezformátumként jelennek meg a CD-V-k, amelyek 20 perces időtartamú zenét hanganyagot 5 perces videoklippel kombináltak, egy arany színű compact discen. A lejátszására is alkalmas CD-V készülék ma még az amerikai piacon is újdonság, olyannyira, hogy készülékek már vannak, lemezek viszont csak az év második felében lesznek.

A Pioneer forgalomba hozott egy 25 darabos válogatásból álló sorozatot, amit azonban leginkább az árusítóhelyeknek osztottak ki – nem eladási, hanem inkább demonstrációs célokkal. A CD-V-vel kapcsolatosan a vélemények erősen megoszlanak; a blazkodók szerint „a hardver megvan, s majd jönnek a lemezek is”, a pesszimistábbak azt hangoztatják, hogy „ez egy plac néküli termék, egy hibrid, amely a fiatalokat célozza meg, csakhogy igen költséges berendezés kell hozzá”. Sokkal több fantáziát látnak a 3 inches (75 mm-es) discek forgalomba hozatalában, mert ezek 20 perc időtartamban tartalmazzák a

CD-V-k zeneti anyagát, előállításaik viszont lényegesen kevesebbe kerül.

Bár a CD-V és a CD single (3 inch) új szolgáltatásokkal jelentkezik egy más megszületett rendszerben, de nem ez a fő fejlődési irány. Az igazi CD-jövet a CD-ROM, a CD-I és a DVI képviseli. Lehet, hogy ez a jövő csak lassan jön el (főleg nálunk), mert a forgalomban lévő CD-lejá-

szóknak csupán egy százaléka tartalmazza az RS-232 típusú ki- és bemeneteket, amelyek a számítógépek illesztésének célját szolgálják, tehát a CD-ROM használatát lehetővé teszik.

A Philips konszernhez tartozó American Interactive Media (AIM), a CD-ROM és a CD-I rendszer fő istápolója, az egész CD-ROM-ra állítja az egész Grolier Encyclopiát. Egyetlen

ilyen lemez 150 ezer gépellátott képet „befogadni”. Egy számítógép és egy monitor segítségével igen könnyű hozzáférni az 540 Mbyte-nyi adathoz, ami hatalmas mennyiség, ha összehasonlítjuk egy IBM AT gép 30 Mbyte-os hard drive-jával. A CD-ROM termékek fő fejlesztője, az AIM termékek házi és professzionális számítógépekhez egyaránt használhatók. Ma-gukban foglalják a szótárak, enciklopédiák, szakkönyvek stb. anyagát, ezáltal szükség-telenné téve nagy könyvtári anyagok tárolását, nem beszélve a keresett információ könnyebb hozzáférhetőségéről. Újabb fejlődési stádium a CD-ROM technológiában a CD-Write Once (egyszeri beírás), amire kívánság szerinti han-

Ilyen a lézer lejtászo belülről, amit földi halandó nem láthat. Alatta a PIONEER LD-SI típusú legújabb lejtászoja, amely már számológéphez is csatlakoztatható, bár ennek a lehetőségnek meglehetősen borsos az ára, mert a műsor-lejtászo 500-800 dollár-árakhoz képest ez 2000 dollárba kerül.

Néhány szóban beszélnünk kell a lézer-lejtászo házas helyzetéről is, bár erről sajnos sokat nem lehet mondani, mert állami kereskedelmi forgalomba összesen kétféle CD-játszó került, LV pedig csak magánimport keretében érkezett az országba.

A tv-rendszerekkel kapcsolatos problémák ezeknél a készülékeknél is fennállnak, ugyanúgy, mint a videoka-zettáknál, vagyis a Japánból és Amerikából származó videoműsorokat csak az úgynevezett "multi system" készülékekkel lehet lejátszani, a 60 Hz-es képváltási frekvencia (az ebből adódó sorképzési-elérés és az NTSC rendszerű szinkronizálás miatt). A csak hanginformációt tartalmazó CD-lemezekkel ilyen gondok nincsenek. Ezek persze csak "akadémikus" problémák, ugyanis a video lézer rendszerek hazai elterjedésével egyelőre nem számolhatunk.

got, képet vagy adatokat lehet rögzíteni. Ez természetesen még csak a jövő, mert a legbiztosabb szakemberek szerint is öt évet kell várnunk ennek az eszköznek a használhatóságára. A gyorsabb fejlődés érdekében ezért CD-ROM-ból a CD-I fejlesztését szorgalmazzák. A CD-I is lehetővé teszi, hogy a lemez bármely pontja hozzáférhető legyen. Sajnálatos azonban, hogy a CD-I jelenleg még remek példa arra, hogy "már hallottunk róla, de még nem látuk", amit viccesen a software = hardware analógiájára vapourware-nek (soft = lágy, hard = kemény, vapour = gőz) neveznek. Már elkészült a CD-I egyik prototípusa a Philips laboratóriumában, már csak a nyilvánosság előtt kellene bemutatkozni.

(A Video Review 2/1988. felhasználásával.)

CD VIDEO DISC

COMPACT DISC

8-INCH LASERVISION DISC

12-INCH LASERVISION DISC

A PIONEER CLD 1010 típusú lézerlemezjátszója már majdnem mindent tud, csak számológépes interface-e nincs. A repertoárja 3 és 5 inches compact disc (CD), 5 inches compact disc video (CD-V), 8 és 12 inches laser vision disc (LV).

CD-szótár

LEZER OPTIKAI ESZKÖZÖK

Összegezőleg kifejezés, kemény műanyagból készült fémgömből felülről, 3, 5, 8 és 12 inch (1 inch = 25,4 mm) átmérőjű, kódolt információt hordozók, melyek lézer fényugár segítségével, érintés nélkül olvashatók ki.

CD (COMPACT DISC)

3 és 5 inches méretben készülnek, digitális hanginformációt tartalmaznak. A CD-k kb. 500 fordulat/perc sebességgel forognak, szinte zörítésmentes hangot képesek produkálni, igen magas frekvenciákkal tartományban, nagyon jó jel/zaj viszony mellett, kiváló dinamika tartományban. Az 5 inches változat kb. 540 Mbyte adatot tartalmaz, ami 70 perces játékidőnek felel meg. A 3 inches diszre csaknem 20 percnél zenei anyag rögzíthető.

LV (LASER VIDEO DISC)

Ezek a 8 és 12 inches diszre analóg video- és digitális vagy analóg hanginformációt hordoznak. Az LV diszre készülhetnek CAV (állandó sebességgel) vagy CLV (állandó kerületi sebességgel) felvételi technikával. A CAV lemezek általában, 1800 fordulat/perc sebességgel forognak, igen jó állóképét, egyes kép léptetést és lassítást tudnak biztosítani. A CLV technikájú lemezek kezdeti sebessége 1800 fordulat/perc, de ahogy a letapogatás halad a lemezen kifelé, a külső peremmel lelassul 600 fordulat/perc. Ennek a megoldásnak az az előnye, hogy kétszer annyit a játszható, mint a CAV rendszer esetében. Egy 12 inches LV disz 900 Mbyte adatot tartalmazhat.

CD-V (CD-VIDEO)

Nemrégiben "születtek", minden vonatkozásban hasonlítanak az 5 inches CD-kre, kivéve azt, hogy arany színűek. Tárolási kapacitásuk is megegyezik, csak a lemez helyhasználatában tér el, mert a disz belső részén 20 perces digitális hangot, a külső részén pedig 5 perces videóklipeket rögzíthetnek. A hang lejátszásakor a rendszer 500 fordulat/perc sebességgel forog, a kép visszaadásakor viszont 2250-2700 fordulat/perc a forgási sebesség.

CD-ROM (CD-CSAK KIOLVASHATÓ TÁROLÓ)

Előszörben adatátvitelt célul hozták létre, számítógép-perifériáknak. Ezek az 5 inches lemezek lehetővé teszik, hogy az előre rögzített információkhoz tetszős szerinti, igen gyorsan hozzáférhessünk. Egy lemez 540 Mbyte adatot képes tárolni, ami megfelel 150 ezer géppel oldnak. Ez körülbelül 1000-szer több tárolási helyet biztosít, mint egy közönséges floppy disc, vagy 25-ször annyi, mint egy személyi számítógép 20 Mbyte-os hard disc drive-ja.

CD-I (CD-INTERACTIVE)

Amint a CD-ROM a CD-ből nőtte ki magát, úgy a CD-I a CD-ROM-ból. 1986 márciusában jelentették be a Philips cég a CD-I megszületését. Minden CD-I lemez szövegeket, ábrákat, rajzokat és CD minőségű hanganyagot adhat. A CD-gyártók közül sokan ma már olyan interface-eket építenek be a készülékeikbe, amelyek lehetővé teszik a számítógépekhez való csatlakoztatást.

DVI (DIGITAL VIDEO INTERACTIVE)

Ez is új fogalom. CD-ROM típusú lemezeket alkalmasnak digitális videóklipek tárolására. Egyetlen 5 inches diszre egykorán videóinformációt tudnak rögzíteni úgy, hogy az adatokat felvételek komprimálják, illetve lejátszáskor dekomprimálják (dekódolják). Ez a rendszer a fejlesztők véleménye szerint az Interaktív alkalmazás széles skáláját teszi majd lehetővé.

CD-WRITE ONCE (CD-EGYSZERI BEÍRÁS)

A Sony és a Philips foglalkozik ennek a létrehozásával, amely arra hivatott, hogy kivénasz szerinti digitális anyagot rögzítsenek egy-egy esetben. Profesionális célokra szánták, CD-ROM típusú lemezeket készíthetnek fel hozzá és a CD-ROM lejátszó-szára alkalmas készülékeken lehetne lejátszani.

Speciálisan kialakított
márkaszervízeinkben JVC, Siemens,
Grundig, Sony, Fisher és még sok más
típusú szórakoztató elektronikai
termék javítását
vállaljuk.
Hangátalaki-
tás, áthangolás
a leg-
korszerűbb
technológiá-
val.

Bp. VII., Majakovszkij u. 19.
Tel.: 225-252
Bp. X., Pongrác u. 9.
Tel.: 575-634

VIDEOCOMPOSER

Saját szabadalmunk felhasználásával gyártjuk a VIDEOCOMPOSER nevű termékünket, amely az Ön számítógépével összekapcsolva az alábbi funkciókra alkalmas:

- feliratozás (többféle betűtípus)
- kép fel-le úsztatás
- képrészlet-kiemelés, -elnyomás
- grafikonok, táblázatok videoképre rajzolva
- idő-, adatfelírás
- bármilyen számítógépes grafika videoképbe keverése

A működtetéshez egyéb eszközök (képekeverő, TBC) nem szükségesek, mivel ezek funkcióit is ellátja, illetve helyettesíti.

A VIDEOCOMPOSER-hez illesztett számítógép az alábbi típusok valamelyike lehet: C64, C128, C16, C+4, SPECTRUM, QL, Enterprise, VT Computer.

E rendszer továbbfejlesztésének eredménye az

IBM VIDEOCOMPOSER

Hardware és software elemek felhasználásával az Ön kompatibilis PC-jét is alkalmassá tesszük feliratozásra, a számítógépes grafika videoképen való megjelenítésére.

Minden hónap utolsó csütörtökén nyilvános **BEMUTATÓ**. (10-18 óráig)

Helye: AXON Műszaki Szalon
Budapest, Tolbuhin krt. 8.
(SONY bemutatóterem) Tel.: 175-595
Gyártja: Microcontrol Kisszövetkezet
1148 Bp., Bánki Donát u. 62.
Tel.: 631-024

Forgalmazza: AXON Műszaki Szalon
Tel.: 175-595

ÚJDONSÁG

**AZ EÖRS
VEGYESIPARI
KISSZÖVETKEZET
ÁTJÁTSZÓKÁBEL-
GYÁRTÁSI PROGRAMJA
A MINŐSÉGRE!**

*Az általunk gyártott kábeleket megvásárolhatja
a Budapesti III. Szentendrei út 211. alatt
lévő üzletünkben.*

Különös társaság gyülekezik a washingtoni Lincoln-emlékmű körül. 1986. november 11-e, péntek. A nap melegen süt, én mégis vacogva igyekszem a Capitoliummal „farkasszemet néző” oszlopsor felé. Furcsa, zöld zubbonyt viselő emberek gyülekeznek, mellükön csak úgy ragyog a sok kitüntetés. Kis bódékban zászlókat, hanglemezt és jelvényt árulnak, rajtuk a felirat POW-MIA. Azt gondolom, valami szövetség ren-

dezi itt délutánját, esetleg egy vallási szekta készül tüntetni a Fehér Ház előtt, amikor hirtelen beugrik a reggeli lapok címlapja. „November 11: a Veterán Nap. Nagygyűlés a Fehér Ház előtt.”

Érdekelni kezd a dolog. A kis tavat megkerülöm, és fényképezőgépemet készneltemben tartva igyekszem az emlékmű felé. A betonúton rendőrautók és lovasrendőrök. A park egyik sarkán egy szoborcsoport. Két katona.

Melléjük a földbe tűzve virágok, zászlók, koszorúk. Botrányszobornak számított még néhány évvel ezelőtt is, mert az egyik figura néger – de azon igazán nem lehetett vitatkozni: négeres is elesetek Vietnamban.

Egyre gyűlik a tömeg. A borotvátalan, katonadzseklis negyvenes férfiak mellett egyre több nő és bácsika tűnik föl. Ők is POW-MIA zászlókat lengetnek, vagy szomorúan fotózzák a vietnami emlékművet. Most dób-

Az én Vietnam-filmem

benek rá, hogy a veteránok napja Amerikában már rég nem a második világháború vagy a koreai intervenció egykori harcosainak, hanem a közelmúlt vietnami háború túlélőinek – és halottnak – szól. Emlékezetembe villannak az *Apokalipszis most* helikopterjei, a felugató géppuskák, a fájdalomtól megkínzott emberi arcok.

POW-MIA: Prisoner of War – Missing in Action – tűrkörfordításban: hadifogoly – a fronton tűnt el. A felirat mellett rendre képek. Keresem John-t, aki My Lai mellett tűnt el; Bent, aki utoljára Saigonból írt, és így tovább. El a remény, hátha valaki most, több mint két évtized után tud valamit róla, hátha van csoda, és előkerül, bozontos hajjal, lefogyva, leggyötörve. Valahogy – nem számít, hogyan. Láthatóan senki sem vár itt Rambo multimuszklijaira, "hósi elszánt-ságára", nincs helye itt annak a naivitásnak is tűnő önbecsapásnak, amit a Rambo és a hozzá hasonló filmek tucatjai tükröznek – szomorú egykedvűség ül meg a levegőn.

A kis tö előtti színes ruhába öltözött zenekar játszik. Ők is egykori frontharcosok. Karjukon fekete szalag. A Lincoln-emlékmű lépcsőjéről egykori társaik tapsol-

nak az emlékező-émlékezetes számoknak. Itt-ott azért nevetés is felharsan, ha egymásra talál két cimbor, de a többiek azonnal lepisszegik őket. A rockkoncert most egyfajta áldozati mise. Az egyik Bob Dylan-számnál egy lány kirohan a szakállas énekeshez.

– Megcsókolhatlak a volt férjem helyett? – kérdezi sirva, és azonnal az énekes nyakába borul. Hosszú percekig áll a zene, a veteránok pedig vidám fütttyel és kiabálással biztatják a csókolódzókat. Mikor végre kifogynak a szuszából, vastaps köszönti a honleányt.

Leülök egy csoport mellé, mellettem barázdált arcú férfi szipog. Zavartan kotorászik zsebében, katonai igazolványfélét húz elő. Nem ülevelet, nekem mégis a *Killing Fields* (Gyilkos mezők) című film hamisított ütlevele jut az eszembe. Ott a menekülés egyetlen lehetőségét jelentette: az egyik tiszt helybéli tolmácsának készítette, hamisított arcképpel. Soha nem felejttem el a képsort, amikor a tolmács az ülevélvizsgálat során rettegve nyújtja át ütlevelet az ellenőrző francia tisztnek. A tiszt éppen hogy belepillant, és már adja is vissza szánakozó mosollyal. A beragasztott fénykép ugyanis meglepettedett. S a képpel együtt szertefoszlott a menekülés reménye is.

Lassan lebukik a nap a Capitolium mögött. Úgy látszik, a rendőrség hiába vonult ki, nem lesz tüntetés, rendbontás vagy gyűjtogatás. Egyre többen így keznek a márvány síralófal felé (több ezer

áldozat nevét vésték bele egy furcsa alakú, többször tíz méter hosszú, fekete márványfalba). Feltűnnek a tévékamerák is, a helyzetet jól kihasználó szenátorok beszédelt, a különféle veteránszövetségek felhívásait követik, s most egy percre – az érdeklődés középpontjába kerül az a fiú is, aki idestova három éve el-hál gumimatrácán éppen áttellenben az elnök lakhelyével. Egy személyben szimbolizálja a hazatértek reményvesztését, számkivettségét és idegenségét – abból él, amit a sétálók a kalapjába dobnak.

A virágok és koszorúk erejében szürke zakóba öltözött alacsony, idős emberre leszek figyelmes. Csokrát a földre rakja, aztán óvatosan körülnéz. Ballonkabátját a padra teszi, és zakója belső zsebéből szemüveget húz elő. Egy nevet keres a síralófalón. Ujja végigszánt a vé-

sett betűkön, pedig úgy tűnik, hunyt szemmel is megtalálná azt, amit keresett. Nyúlok a fényképezőgépiért, de aztán mégis inkább őt figyelem. A kisöreg ismét körülnéz, s mlután úgy véli, senki sem figyeli, fülét lassan a hideg márványra tapasztja. De egy pillanat csak a dráma, mert mellettem felzúmmog egy kamera, s az öreg zavarodottan odébblép. A mozdulat örökre elveszett – s nincs rendező, aki reprodukálni tudná.

Szakonyi Péter

Hasonlítsa össze árainkat a nagyáruházak áraival!